

Yeni Bir Pozitif Ruh Sağlığı Değişkenine Doğru: Ontolojik İyi-Oluş Halinin Ölçülmesi, Kùltùrlerarası Geçerliğinin Test Edilmesi ve Psikometrik Üstünlüklerinin Belirlenmesi

Proje No: 108K394

Yard. Doç. Dr. Ömer Faruk ŞİMŞEK

Yard. Doç. Dr. Yaşar Kuzucu

Yard. Doç. Dr. Hasan Atak

ŐUBAT 2012

ANKARA

ÖNSÖZ

Son yıllarda pozitif psikolojinin de etkisiyle mutluluk ya da öznel iyi oluş konusu ruh sağlığı çalışmalarında önem kazanmıştır. Özellikle ergenlerde ve genç yetişkinlerde öznel iyi oluş günümüzün en önemli sorunlarından ve aynı zamanda döneme özgü gelişim özelliklerinden birini oluşturmaktadır. Bununla birlikte literatürde öznel iyi oluş kavramının açıklamakta yetersiz kaldığı alanlar olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, öznel iyi oluş kavramına alternatif bir kavram olarak öne sürülmüş olan ontolojik iyi oluş kavramı, bu çalışmada ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Bu araştırmanın konusu, ontolojik iyi-oluş halidir. Bu çalışmanın temel hedefi, geliştirilen yeni bir ölçme modeli ve bu model ışığında hazırlanan bir ölçme aracının, halihazırda kullanılan ölçme araçlarına üstünlüğünü kanıtlamak ve öznel iyi oluş çalışmalarında karşılaşılan problemlerden kurtulmak ve bu anlamda bilimsel literatüre katkıda bulunmaktır. Literatürde ilk kez tanımlanan varoluşsal iyi-oluş kavramı ve bu doğrultuda geliştirilecek olan bir ölçme aracının bu anlamda bilimsel alana katkısının önemli olacağı düşünülmektedir.

Proje kapsamında hazırlanan ve etkinliği test edilen psikolojik danışma programının, ruh sağlığı alanında kullanılabileceği umulmaktadır. Söz konusu araştırma ile yaş gruplarında öznel iyi oluş hali ve bu değişkenin ruh sağlığı değişkenleriyle ilişkisi incelendiği için, bu proje Türkiye’de de oldukça ihmal edilen bir alan olan başarılı yaşlanma çalışmaları açısından da önem taşımaktadır. Bu proje, bu anlamda teorik sorunların çözümüne odaklanmaktadır ve ilerideki geniş çaplı çalışmalar için ancak bir hazırlık olarak düşünülebilir.

Projenin gerçekleşmesi sürecinde araştırma ekibimiz ve bursiyerlerimiz dışında pek çok kişi ve kurumun desteğini aldık. Katkıları olan herkese teşekkür ediyoruz. Çalışmalarımızın gerçekleşmesine olanak tanıyan TÜBİTAK’a sonsuz teşekkürlerimizi iletiyoruz.

Proje ekibi adına

Yard. Doç. Dr. Ömer Faruk ŞİMŞEK
(Yürütücü)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	2
İÇİNDEKİLER.....	3
TABLO LİSTESİ.....	8
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	9
ÖZET	10
YENİ BİR POZİTİF RUH SAĞLIĞI DEĞİŞKENİNE DOĞRU: ONTOLOJİK İYİ-OLUŞ HALİNİN ÖLÇÜLMESİ, KÜLTÜRLERARASI GEÇERLİĞİNİN TEST EDİLMESİ VE PSİKOMETRİK ÜSTÜNLÜKLERİNİN BELİRLENMESİ	15
BÖLÜM I	15
GİRİŞ.....	15
Mutluluk ve Öznel İyi Oluş.....	16
Öznel İyi Oluş Kavramını Açıklayan Kuramlar.....	17
1. Amaç (Telic) Kuramı:.....	17
2. Uyum (Adaptation) Kuramı:	17
3. Sabit Nokta (Set Point) Kuramı:.....	18
4. Yargı Kuramı:	18
5. Aktivite (Activity) Kuramı:.....	18
6. Aşağıdan Yukarı (Bottom Up) ve Yukarıdan Aşağı (Top Down) Kuramları:	19
Demografik Değişkenler Açısından Öznel İyi Oluş.....	19
Ergenlikte Öznel İyi Oluş.....	22
Ontolojik İyi Oluş: Yeni Bir Ruh Sağlığı Değişkeni	25
BÖLÜM II	33
PROJENİN AŞAMALARI.....	33
1. Ölçme aracının geliştirilmesi	33
a. Açımlayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizleri:	34
b. Güvenirlik Analizleri:	34

c. Madde Analizleri:	34
d. Geçerlik Analizleri:	34
2. Kültürlerarası Geçerliğin Test Edilmesi (Kovaryans Matrislerinin Eşitliği Testi)	36
3. Öznel İyi-Oluş Değişkeninin Gelişimsel Açından İncelenmesi	36
a. Çoklu-Grup Doğrulayıcı Faktör Analizleri:	37
b. Gruplar Arasında Ortalamalar Arası Farkların Karşılaştırılması (Differences in Mean Structures):	37
c. Zaman Boyutlarının Ruh Sağlığına Etkisi ve Yaşla Bağlantısı:	37
4. Ontolojik İyi-Oluş Kavramının Motivasyon ve Duygusal İlişkiler Bağlamında Öneminin Araştırılması.....	38
5. Psikolojik Danışmanlık Alanında Kullanılabilecek Bir Grup Etkinliği Programının Oluşturulması..	39
BÖLÜM III	40
PROJEDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	40
ÇALIŞMA 1: ÖLÇME ARACININ GELİŞTİRİLMESİ	40
Yöntem	42
Araştırma Modeli.....	42
Araştırma Grubu.....	42
Veri Toplama Araçları	42
Kişisel bilgi formu:	42
Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği (OODÖ):	43
Yaşam Doyumu Ölçeği (The Satisfaction with Life Scale):.....	43
Beş Büyük Kişilik Envanteri (The Big-Five Inventory):	43
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (The Psychological Well-Being Scale):	44
Umular İndeksi (The Aspirations Index):	44
Rosenberg Özsaygı Ölçeği (The Rosenberg Self-Esteem Scale):.....	44
Kısa Semptom Envanteri (The Brief Symptom Inventory):.....	44
Verilerin Analizi	45
İşlem	46

Bulgular	46
1. Çalışma: Faktör yapılarının geçerliği ve Güvenirliği (Validation of Factor Structure and Initial Reliability).....	46
2. Çalışma: Faktör Yapısının Tutarlılığının Test Edilmesi (Cross-Validation of Factor Structure)	48
3. Çalışma: Test-Tekrar Test Güvenirliği (Re-test Reliability)	49
4. Çalışma: Bağdaşım Geçerliği ve Ayırdedici Geçerlik (Convergent and Discriminant Validity)	50
5. Çalışma: Artımsal Geçerlilik (Incremental Validity):	52
Sonuçlar	54
KAYNAKÇA	55
ÇALIŞMA 2. ONTOLOJİK İYİ OLUŞ ÖLÇEĞİNİN KÜLTÜRLERARASI GEÇERLİĞİN TEST EDİLMESİ (KOVARYANS MATRİSLERİNİN EŞİTLİĞİ TESTİ).....	58
1. Yaşam Projesi Ölçeği'nin Kültürlerarası Geçerliğin Test Edilmesi	58
Yöntem	58
Araştırma Modeli.....	58
Araştırma Grubu	58
Veri Toplama Araçları	59
Kişisel bilgi formu:	59
Ontolojik İyi Oluş Ölçeği (OİÖÖ):	59
Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği (OODÖ):	59
Yaşam Doyumu Ölçeği (The Satisfaction with Life Scale):.....	59
Beş Büyük Kişilik Envanteri (The Big-Five Inventory):	60
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (The Psychological Well-Being Scale):	60
Rosenberg Özsaygı Ölçeği (The Rosenberg Self-Esteem Scale):.....	60
Verilerin Analizi	61
İşlem	61
Bulgular	62
a. Kovaryans Matrislerinin Eşitliği Testi.....	62
2. Yaşam Projesi Ölçeği'nin ABD'deki Geçerlik Sonuçları	65

Sonuçlar	68
KAYNAKÇA	69
ÇALIŞMA 3. ONTOLOJİK İYİ-OLUŞ DEĞİŞKENİNİN GELİŞİMSEL AÇIDAN İNCELENMESİ	71
Yöntem	71
Araştırma Modeli.....	71
Araştırma Grubu	71
Veri Toplama Araçları	72
Kişisel bilgi formu:	72
Ontolojik İyi Oluş Ölçeği (OİÖÖ):	72
Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği (OODÖ):	72
Yaşam Doyumu Ölçeği (The Satisfaction with Life Scale):.....	72
Kısa Semptom Envanteri (The Brief Symptom Inventory):.....	73
Verilerin Analizi	73
İşlem	74
Bulgular ve Sonuçlar	74
a. Gruplar Arasında Ortalamalar Arası Farkların Karşılaştırılması	74
b. Ontolojik İyi Oluşun Yaş Gruplarına Göre Ruh Sağlığıyla İlişkisi	77
KAYNAKÇA	80
ÇALIŞMA 4. ONTOLOJİK İYİ-OLUŞ KAVRAMININ MOTİVASYON VE DUYGUSAL İLİŞKİLER BAĞLAMINDA ÖNEMİNİN ARAŞTIRILMASI.....	82
Yöntem	82
Araştırma Modeli.....	82
Araştırma Grubu	82
Veri Toplama Araçları	83
Kişisel bilgi formu:	83
Ontolojik İyi Oluş Ölçeği (OİÖÖ):	83
Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği (OODÖ):	83

Beş Büyük Kişilik Envanteri (The Big-Five Inventory):	84
Minnesota İş Doyumu Ölçeği:	84
İşe İlişkin Duyuşsal İyilik Algısı Ölçeği-İİDİAÖ (Job-Related Affective Well-Being Scale-JAWS):	84
Verilerin Analizi	84
İşlem	85
Bulgular ve Sonuçlar	85
Kaynakça	90
ÇALIŞMA 5. PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ALANINDA KULLANILABİLECEK BİR GRUP ETKİNLİĞİ PROGRAMININ OLUŞTURULMASI	92
KAYNAKÇA	102
TÜBİTAK	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
PROJE ÖZET BİLGİ FORMU	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

TABLO LİSTESİ

ÇALIŞMA 1: ÖLÇME ARACININ GELİŞTİRİLMESİ

Tablo 1. Yaşam Projesi Ölçeği'nin Faktör Yükleri.....	47-48
Tablo 2. Yaşam Projesi Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları.....	49
Tablo 3. Yaşam Projesi Ölçeği'nin Bağdaşım Geçerliği Sonuçları.....	51
Tablo 4. Yaşam Projesi Ölçeği'nin Ayırt Edici Geçerlik Sonuçları.....	52
Tablo 5. Yaşam Projesi Ölçeği'nin Artımsal Geçerlilik Sonuçları.....	52-53-54

ÇALIŞMA 2. ONTOLOJİK İYİ OLUŞ ÖLÇEĞİNİN KÜLTÜRLERARASI GEÇERLİĞİN TEST EDİLMESİ (KOVARYANS MATRİSLERİNİN EŞİTLİĞİ TESTİ)

Tablo 1. Yaşam Projesi Ölçeği'nin ABD Örnekleme Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İndeksleri.....	67
--	----

ÇALIŞMA 3. ONTOLOJİK İYİ-OLUŞ DEĞİŞKENİNİN GELİŞİMSEL AÇIDAN İNCELENMESİ

Tablo 1. Katılımcıların YPÖ Puanlarının Yaşa Göre ANOVA Sonuçları.....	75
Tablo 2. Yaş Gruplarına Göre YPÖ İle Ruh Sağlığı Arasındaki İlişkiler.....	78-79

ÇALIŞMA 4. ONTOLOJİK İYİ-OLUŞ KAVRAMININ MOTİVASYON VE DUYGUSAL İLİŞKİLER BAĞLAMINDA ÖNEMİNİN ARAŞTIRILMASI

Tablo 1. Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nin Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları.....	85-86-87
Tablo 2. Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları.....	87
Tablo 3. Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları.....	88-89

ÇALIŞMA 5. PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ALANINDA KULLANILABİLECEK BİR GRUP ETKİNLİĞİ PROGRAMININ OLUŞTURULMASI

Tablo 1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Depresyon Ölçümlerine İlişkin Ön Test ve Son Test Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	95
---	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

ÇALIŞMA 2. ONTOLOJİK İYİ OLUŞ ÖLÇEĞİNİN KÜLTÜRLERARASI GEÇERLİĞİN TEST EDİLMESİ (KOVARYANS MATRİSLERİNİN EŞİTLİĞİ TESTİ)

Şekil 1. ABD Örnekleme DFA Sonuçları.....	63
Şekil 2. Türkiye Örnekleme DFA Sonuçları.....	64

ÖZET

Son dönemde psikoloji alanında olumlu ruh sağlığı görüşünün hakim olmasıyla birlikte, olumlu psikolojik değişkenlerin ruh sağlığındaki öneminin araştırılmasına hız verilmiştir. Öznel iyi-oluş hali (subjective well-being) kavramı, pozitif psikoloji akımının en önemli kavramlarından birisi haline gelmiştir. İlk olarak Bradburn (1965) tarafından kullanılan bu kavram, daha sonra yapısal anlamda farklı kullanımlara maruz kalmış ve son olarak Diener'in (1993) tanımladığı üç boyutlu bir yapı olarak kabul görmüştür. Buna göre öznel iyi-oluş hali (ÖİOH) değişkeninin temel bileşenlerinin yaşam doyumu (life satisfaction) ve duygusal iyi oluş (emotional well-being) olduğu şeklindeki ölçme modeli büyük oranda kabul görmekte, duygusal iyi-oluşun (DİO) da olumlu ve olumsuz duygu olarak adlandırılan iki bağımsız boyuttan oluştuğu varsayılmaktadır. Buna göre kişinin yaşamını bilişsel ve duygusal değerlendirmeleri olan yaşam doyumu ve DİO bir kişinin öznel olarak kendi yaşamına ilişkin genel bir yargısı olarak görülmektedir. Söz konusu değişkenlerin hem ülkelerdeki ruh sağlığı hem de ulusal refahla ilgili politikaların oluşturulmasında oldukça dikkate alındığı bilinmektedir. Ancak ÖİOH değişkenine ilişkin son yıllarda yapılan eleştirilerin arttığı ve bu eleştirilerin temel olarak üç alana odaklandığı gözlenmektedir: (1) Söz konusu değişkenin duygusal boyutunun Beş Faktör Kişilik kuramının dışadönüklük (extraversion) ve nörotisizm (neuroticism) değişkenleriyle teorik anlamda ve ölçme anlamında örtüşmesi, (2) ÖİOH değişkeninin kararsızlığı ve günlük yaşam amaçlarından fazla etkilenmesi (3) teorik olarak hazcı (hedonist) bir temele dayanması ve gelişime, büyümeye ve kendini-gerçekleştirmeye dayalı olmaması, (4) bunun doğal sonucu olarak da önemli varoluşsal değişkenlerle ilişkisiz olması.

Bu araştırmanın temel amacı, literatürde kullanılan ÖİO ölçme modellerine alternatif bir model doğrultusunda yeni bir ölçme aracı geliştirerek, yukarıda tanımlanan sorun alanlarında iyileşmeler sağlamaktır. Bu bağlamda, araştırmanın birinci aşamasında, literatürde kullanılan ÖİOH ölçeklerine alternatif olarak geliştirilmesi planlanan bir ölçme aracının geçerlik, güvenirlik ve artırıcı güvenirlik (incremental validity) çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar aynı zamanda yukarıda sıralanan problemler açısından yeni aracın avantaj sağlayıp sağlamadığını göstermiştir. Çalışmanın ikinci aşaması, geliştirilen ölçme aracının kültürlerarası geçerliğine ilişkin bir çalışma yapmaktır. Bu bağlamda, ABD'den toplanacak bir data

ile, bu ölçme modelinin batı toplumlarında da geçerli olup olmadığına ilişkin hipotez test edilmiştir. Üçüncü aşamada, bu ölçme aracının gelişimsel bir temelde araştırılması ve bu anlamda en önemli değişken olan yaşa göre farklılaşmaların ve bu farklılaşmaların ruh sağlığına etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Dördüncü aşamada ise, bu yeni ölçme modelinin değişik alanlarda (motivasyon ve duygusal ilişkiler) kullanılabilirliğine ilişkin çalışmalar yapılmıştır. Halihazırdaki DİO ölçeklerinden en çok kullanılan Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği (Negative and Positive Affect Schedule-PANAS) günümüzde bir çok alanda kullanılmaktadır. Bu nedenle, yeni geliştirilen ölçeğin, yukarıdaki sorunlardan arınık olması nedeniyle güçlü bir alternatif olduğuna yönelik kanıtların toplanması bu aşamanın temel amacını oluşturmaktadır. Projenin son aşaması ise, tüm bu süreçte elde edilen bilimsel bulgulardan yola çıkılarak ülkemizdeki ruh sağlığı çalışmalarında kullanılabilecek bir programın oluşturulması ve bu programın etkinliğinin tam deneysel bir çalışmayla kanıtlanmasıdır.

Söz konusu araştırmada açımlayıcı faktör analizi ve regresyon analizlerinin yanı sıra temel olarak yapısal eşitlik modellemesi (structural equation modeling) kullanılmıştır. Demografik değişkenlerin araştırılması dışındaki tüm aşamalarda Yapısal Eşitlik Modellemesi'nin (YEM) temel uygulama alanları olan doğrulayıcı faktör analizi (confirmatory factor analysis), örtük değişkenlerle yol analizi (path analysis with latent variables) ve çoklu-özellik çoklu-yöntem (multi-trait multi-method) analizleri kullanılmıştır.

17-41 yaş arasında 232 katılımcıyla yapılan bu çalışmada öncelikle madde havuzu oluşturulmuş, ardından ölçeğe son hali verilmiş ve açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonunda ölçeğin 4 faktörlü bir yapıda olduğu ortaya çıkmıştır. Birinci faktör "umut", ikinci faktör "pişmanlık", üçüncü faktör "hiçlik" ve son faktör ise "etkinleşme" olarak adlandırılmıştır. Sonuçta 24 faktörlü Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nin ilk formu elde edilmiştir. 15-52 yaş arasında 560 katılımcıyla yapılan bu çalışmada açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonunda ölçeğin ilk çalışmada ortaya çıkan 4 faktörlü bir yapıda olduğu doğrulanmıştır. Ölçek faktörlerinin iç tutarlılık katsayıları $\alpha = .81$ ile $\alpha = .87$. arasında değişmektedir. Cronbach Alpha katsayısı ölçeğin tümü için $\alpha = .92$ bulunmuştur. 57 üniversite öğrencisi ile 2 hafta arayla yapılan çalışmada, ölçeğin tümü için test-tekrar

test güvenilirlik değeri .75 bulunmuştur. Alt ölçeklerden “pişmanlık” için .92, “etkinleşme” için .72, “hiçlik” için .70 ve “umut” için .89 bulunmuştur. Sonuçlar ölçeğin ve alt ölçeklerin test-tekrar test güvenilirliği koşulunu karşıladığını desteklemektedir. Bu çalışmanın sonucunda, geliştirilmiş olan ölçeğin, teorik olarak ilişkili olması beklenen değişkenlerle beklenen yönde ilişki gösterdiği belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara bakıldığında, Yaşam Projesi Ölçeği'nin halihazırda öznel iyi-oluşu ölçmekte kullanılan Yaşam Doyumu Ölçeği ve Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği ile güçlü ilişkiler gösterdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu ölçek, psikolojik iyi oluş değişkeni ve bunun boyutları ile de beklendiği üzere anlamlı ve beklendik yönde ilişkiler göstermiştir. Bunlara ek olarak beş faktör kişilik kuramının boyutlarıyla da geliştirilen ölçeğin orta düzeyde ilişkiler gösterdiği anlaşılmaktadır. Son olarak umular ölçeği ile yaşam projesinin boyutları arasındaki ilişkiler zayıf olsa da beklendik yönde ve kuramsal beklentileri destekler yönde bulgular elde edilmiştir. Ayırdedici geçerlik analizlerinde, literatürde belirtildiği gibi, halihazırda kullanılan Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeğinin beş faktör kişilik boyutlarından dışadönüklük ve nörotiklik boyutlarıyla bulaştığı, buna rağmen bu çalışmada geliştirilen Yaşam Projesi Ölçeğinin alt boyutlarının böyle bir bulaşmaya neden olmadığı anlaşılmaktadır. Kültürlerarası geçerlik testi için, Türkiye’de 411 kişiden, ABD’de ise 370 kişiden elde edilen bir veri seti üzerinde analizler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen data üzerinde yapılan analizlerde temel olarak projenin ilk 6 ayında geliştirilmiş olan Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nin (Yaşam Projesi Ölçeği) faktör yapısının eşdeğer olup olmadığı sorgulanmıştır. Bu amaçla, çoklu-grup doğrulayıcı faktör analizi (multi-group confirmatory factor analysis) olarak da adlandırılan kovaryans matrislerinin eşitliği (the equality of covariance matrices) analizi yapılmıştır. Yapılan analizler söz konusu ölçeğin hem Amerika datasında (CFI .97, IFI .97, ve RMSEA 0.086) hem de Türkiye datasında (CFI .97, IFI 97, ve RMSEA 0.077) kabul edilebilir uyum iyiliği sonuçları verdiğini göstermiştir. Bundan sonraki aşamada bu kez üç aşamada kovaryans matrislerinin eşitliği test edilmiştir (Jöreskog & Sörbom, 1993). Birinci aşamada, her iki kültürde kovaryans matrislerinin eşit olduğu varsayılarak çoklu-grup analizleri yapılmış ve şu uyum iyiliği değerleri bulunmuştur: $\chi^2(sd = 546): 2904.97, p > .05; IFI = 0.93; CFI = 0.93; RMSEA = 0.106$. Bundan sonraki aşamada, bu kez faktör yüklerinin her iki kültürde farklılaştığına ilişkin varsayım modele eklenerek model tekrar test edilmiştir. Bu analizler sonucunda ise şu değerler elde edilmiştir: $\chi^2(sd = 522):$

2822.33, $p > .05$; IFI = 0.93; CFI = 0.93; RMSEA = 0.110. Görüleceği üzere iki model arasında bir farklılık gözlenmemektedir. Son aşamada ise bu kez hata varyanslarının her iki kültürde farklı olduğuna ilişkin varsayımla model tekrar test edilmiş ve daha iyi uyum iyiliği değerlerine ulaşılmıştır: $\chi^2(sd = 526)$: 2416.33, $p > .05$; IFI = 0.95; CFI = 0.95; RMSEA = 0.096. Bu sonuçlar, söz konusu ölçme modelinin her iki kültürde de geçerli olduğunu, ancak modelde açıklanamayan hata miktarlarının kültürlerarasında farklılık gösterdiği belirtilebilir. Bu durumda, yapının ölçebildiği şey olan varlıkbilimsel iyi-oluş hali değişkeninin kültürlerarasında farklılık göstermediği, bu modelde açıklanamayan değişkenliğin ise farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, Yaşam Projesi Ölçeği'nin ABD örnekleme DFA sonuçlarının, ölçeğin 4 faktörlü yapısının doğrulandığını ve ABD'de de kullanılabileceğini ortaya koyduğu ifade edilebilir.

Ontolojik iyi-oluş değişkeninin gelişimsel açıdan incelenmesi alt çalışması için, değişik yaş gruplarından toplam 721 kişiden elde edilen bir data ile Ontolojik İyi Oluş'a ilişkin kanıt aranmıştır. Katılımcıların yaş açısından Pişmanlık alt ölçeğinden aldıkları puanda anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(3-690)} = 5.004$, $p < .01$]. Analiz sonuçları, katılımcıların yaş açısından Canlılık alt ölçeğinden aldıkları puanda anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir [$F_{(3-700)} = .113$, $p > .05$]. Başka bir ifade ile, katılımcıların yaşları ile Canlılık alt ölçeğinden aldıkları puan ilişkili değildir. Analiz sonuçları, katılımcıların yaş açısından Hiçlik alt ölçeğinden aldıkları puanda anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(3-700)} = 3.048$, $p < .05$]. Analiz sonuçları, katılımcıların yaş açısından Umut alt ölçeğinden aldıkları puanda anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(3-705)} = 3.760$, $p < .05$]. Son olarak, analiz sonuçları, katılımcıların yaş açısından Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nden aldıkları puanda anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir [$F_{(3-655)} = 2.501$, $p > .05$]. Başka bir ifade ile, katılımcıların yaşları ile ontolojik iyi oluş düzeyleri ilişkili bulunmamıştır.

Ontolojik iyi oluşun değişik yaşlarda ruh sağlığıyla ilişkisini incelemek için korelasyon analizi yapılmıştır. Ergenlikte Pişmanlık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu depresyon ve yeterlik verirken, en düşük korelasyonu İlişkisellik vermektedir. Ergenlikte Canlılık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumlu Duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumsuz duygu vermektedir. Hiçlik alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu depresyon verirken, en düşük korelasyonu ilişkisellik

vermektedir. Umut alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu olumlu duygu verirken, en düşük korelasyonu olumsuz duygu vermektedir.

Projenin bu aşamasında ontolojik iyi-oluş ile motivasyon arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışmada, geliştirilen ölçeğin motivasyon alanında kullanılması durumunda faktör yapısının hala geçerli olup olmadığına ilişkin açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Analiz sonucunda, Ontolojik İyi oluş Ölçeği'nin açıklayıcı faktör analizi ile ortaya konulan faktör yapısının doğrulandığı görülmüştür. Ayrıca, projenin bu aşamasında, daha önce kullanılan Beş Faktör Kişilik Envanterinin yanı sıra, Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçekleri ile birlikte, geliştirilen ölçek regresyon modelinde bağımsız değişken blokları olarak analize sokulmuştur. Sonuçlar, ontolojik iyi oluşun genel duygu durumu, kişilik özellikleri, işyerindeki duygu durumu ve iş doyumunu yordadığını göstermiştir.

Araştırmanın son aşamasında, Psikolojik Danışmanlık alanında kullanılabilecek bir grup etkinliği programının oluşturulması planlanmıştır. Söz konusu programın grupla psikolojik danışma uygulamalarında kullanılabilirliği ön planda tutulmuş ve kısa zamanlı bir müdahale olarak (8 oturum) planlanmıştır. Yaklaşık olarak 8 haftalık oturumlar sonucunda, katılımcılardaki ruh sağlığı değişkenlerindeki değişim ölçümlenerek yapılan programın etkililiğine ilişkin kanıt toplanmış ve programın etkili olduğu bulunmuştur.

YENİ BİR POZİTİF RUH SAĞLIĞI DEĞİŞKENİNE DOĞRU: ONTOLOJİK İYİ-OLUŞ HALİNİN ÖLÇÜLMESİ, KÜLTÜRLERARASI GEÇERLİĞİNİN TEST EDİLMESİ VE PSİKOMETRİK ÜSTÜNLÜKLERİNİN BELİRLENMESİ

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde öncelikle mutluluk ve öznel iyi oluş kavramlarına kısaca değinilmiş, ardından bu kavramlara alternatif olarak öne sürülen Ontolojik İyi Oluş kavramından söz edilmiştir. Ardından ergenlikte olumlu ruh sağlığı ve öznel iyi oluşa ilişkin literatür taraması sunulmuştur.

İlk bölümde mutluluk ve öznel iyi oluş kavramlarına kısaca değinilmiş, ardından bu kavramlara alternatif olarak öne sürülen Ontolojik İyi Oluş kavramı ele alınmıştır. Buradan yola çıkarak, ilgili literatürde ergenlikte olumlu ruh sağlığı ve öznel iyi oluşa ilişkin bulgular sunulmuştur.

Mutluluk, oldukça uzun zamandır insanoğlunun üzerinde durduğu bir kavramdır. Aristo'dan günümüze kadar filozof ve bilim adamları "İnsan nasıl mutlu olur?" sorusu üzerinde durmuştur. 19. yüzyılın başlarında psikoloji alanında çalışan araştırmacılar daha çok depresyon, kaygı gibi olumsuz duygular üzerinde durmuşlardır. 1980'li yıllara gelindiğinde, pozitif psikolojinin gelişimi ile birlikte olumlu duygulara yönelik çalışmalar, özellikle de mutluluk konusunda yapılan çalışmalar giderek artmıştır. 1990'lı yılların sonlarına bakıldığında, psikoloji literatüründe her on yedi çalışmadan birinin insanın pozitif özellikleri hakkında olduğu görülmektedir (Myers ve Deiner 1995). Bu çalışmalarda, bireylerin yaşamlarını daha mutlu kılan faktörler bulunmaktadır. Bu faktörler dikkate alınarak, bireylerin olumsuz yaşam koşulları karşısındaki dayanıklılıkları artırılmaktadır. Bunun sonucunda da, bireylerin daha olumlu bir yaşam sürdürmelerine yardımcı olunmaktadır (Mcknight, Huebner ve Suldo, 2002).

Günümüzdeki araştırmalarda ise, mutluluk kavramının formülize edilmeye çalışıldığı görülmektedir (Lyubomirsky, 2001). Bunlara ek olarak, çalışmaların çoğu

yetişkin mutluluğu ile ilgiliyken, ergen ve çocuk mutluluğu ile ilgili çalışmaların henüz çok yeni olduğu düşünülebilir.

Literatürde mutluluk üzerinde belirleyici olan en önemli üç faktör genetik yatkınlık, amaca yönelik eylemler ve demografik özellikler olarak bulgulanmıştır (Lyubomirsky, Sheldon ve Schade, 2005). Yapılan çalışmalarda genetik yatkınlığın mutluluğun üzerindeki belirleyici etkisinin % 50 olduğu sonucuna varılmıştır (Lyken ve Tellegen, 1996). Duygusal denge, sorumluluk, deneyime açıklık, dışa dönüklük ve yumuşak başlılık gibi kişilik özellikleri genetik faktörün içeriğini oluşturmaktadır (Kagan, 2003; Robinson, Emde ve Corley, 2001). Diğer önemli belirleyici olan amaca yönelik davranışlar ise bireylerin yaşamlarında düşündükleri ya da yaptıkları günlük aktiviteleri içerir. Çalışmalara göre, amaçlı aktiviteler, bireylerin mutluluklarını % 40 oranında etkilemektedir (Lyubomirsky, Sheldon ve Schade, 2005). Son belirleyici olarak gösterilen demografik özelliklerin içerisine, yaş, cinsiyet, etnik köken, iş, evlilik durumu gibi boyutlar girmektedir. Deiner ve arkadaşları (1999), demografik etmenlerin, mutluluğu % 10 oranında etkilediğini belirtilmektedir.

Mutluluk ve Öznel İyi Oluş

Psikoloji literatüründe mutluluk, öznel iyi oluş (subjective well being) kavramı ile açıklanmaktadır. Deiner (1984) öznel iyi oluş kavramını, bilişsel ve duygusal bileşenlerden oluşan doyumun öznel değerlendirilmesi ve olumlu ruh sağlığı olarak tanımlamaktadır. Bu kavram, bireylerin yaşamlarını belirli boyutlarda değerlendirmelerini ve belirli yargılara ulaşmalarını içermektedir. Bu bağlamda öznel iyi oluş; yaşam doyumunu, olumlu duygular ve olumsuz duygular şeklinde üç boyutu kapsamaktadır (Andrews & Whitney, 1976; Deiner, 1984; Deiner, 2001; Lyubomirsky, Sheldon ve Schade, 2005). Olumlu duygulanım, güven, ilgi, ümit, heyecan, neşe gibi duyguları; olumsuz duygulanım ise öfke, nefret, suçluluk, üzüntü gibi olumsuz duyguları içerir. Yaşam doyumunu boyutu öznel iyi oluşun bilişsel bileşenidir. Bireyin çeşitli yaşam alanlarındaki doyumuna ilişkin değerlendirmelerini yansıtır (Myers ve Deiner, 1995). Bu bağlamda insanların yaşam koşullarına ilişkin doyumunu yüksek ise, sıklıkla olumlu duygular yaşıyorlarsa ve olumsuz duyguları görece çok az yaşıyorlarsa mutlu oldukları düşünülmektedir. Bu da bireylerin öznel iyi oluşa sahip

oldukları anlamına gelmektedir. Sonuç olarak öznel iyi oluş, bireyin yaşamını bilişsel ve duygusal açıdan öznel olarak değerlendirmesini içermektedir.

Öznel İyi Oluş Kavramını Açıklayan Kuramlar

Öznel iyi oluş kavramını açıklayan bazı kuramlar bulunmaktadır. Bunlardan başlıcaları amaç kuramı, uyum kuramı, sabit nokta kuramı, yargı kuramı, aktivite kuramı ve aşağıdan yukarı-yukarıdan aşağıya kuramı şeklinde sıralanmaktadır.

1. Amaç (Telic) Kuramı: Amaç kuramı gereksinim ve amaç olmak üzere iki boyuta vurgu yapmaktadır. Gereksinim boyutu açısından bakıldığında, bireyler doğuştan getirilen veya sonradan edinilen belirli gereksinimlere sahiptirler ve bu gereksinimleri karşıladıkları oranda doyuma ulaşıp mutlu olmaktadır. Amaç boyutu ise gündelik yaşam içerisindeki bilinçli hedefler ve kişisel planlar gibi öznel istekleri içermektedir. Araştırmacılar amaç ve gereksinimlerin birbirleriyle ilişkili olduklarını, belirli amaçların temelinde gereksinimlerin karşılanma isteğinin yattığını belirtmektedir (Cantor, 1990; Deiner, 1984; Ryan ve Deci, 2000; Pines ve Little, 1983).

2. Uyum (Adaptation) Kuramı: Uyum kuramı, bireylerin karşılaştıkları yeni durum ve olaylara verdikleri tepkilerin, başlangıçta yüksek oldukları halde zamanla azalacağına vurgu yapmaktadır. Diğer bir deyişle kişiler, olumlu veya olumsuz da olsa, karşılaştıkları durum ve olaylara zamanla alışmaktadır. Karşılaşılan durum ve olay kişilere mutluluk verse de kişi buna yönelik alışma etkisi göstermektedir ve zamanla baştaki kadar mutlu olmamaktadır. Benzer biçimde, karşılaşılan durum ve olay mutsuz edici sonuçlar doğurmuş olsa da kişi zamanla bu duruma da alışmaktadır ve mutsuzluk baştaki şiddetinde sürmemektedir (Brickman ve Campbell, 1971; Heady ve Wearing, 1989; Lucas, Clark, Georgellis ve Deiner, 2003). Yapılan deneysel çalışmalar, uyum kuramının bulgularını doğrulamaktadır. Örneğin lotodan çok yüksek düzeyde para kazananların ya da omurilik felci yaşayanların mutluluk düzeylerinin zamanla ortalama insanın mutluluk düzeyinden farklılaşmadığı görülmüştür (Brickman, Coates ve Bulman, 1978).

Uyum kuramı mutluluğun geçici olduğunu, uyum süreci sonunda mutluluk veren durum ve olayın haz verici özelliğini kaybettiğini ileri sürmektedir (Deiner, 1984; Buss, 2000). Uyum kuramına göre durumsal koşullar, bireylerin mutluluğunda ya da mutsuzluğunda geçici bir etkiye sahiptir.

3. Sabit Nokta (Set Point) Kuramı: Lykken ve Tellegen (1996), mutluluk kavramını çalışırken, bireylerin yaşam olaylarından ziyade genetik yatkınlıklarının ve kişilik özelliklerinin değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Sabit nokta kuramı, bu doğrultuda, bireylerin genetik yapılarına vurgu yapmaktadır. Buna göre her bireyin mutluluk açısından sabit bir düzeyi vardır ve çeşitli yaşam olayları bu düzeyi zaman zaman olumlu veya olumsuz yönde etkilese de zamanla mutluluk düzeyi sabit noktaya ulaşmaktadır. Sabit nokta kuramı ile uyum kuramının açıklamaları benzer olsa da temel dayanakları farklılık göstermektedir. Sabit nokta kuramı bireylerin mutluluk düzeylerinde belirleyici faktörü genetik olarak sunmaktadır. Uyum kuramı ise bireylerin yaşam olaylarının ve beklentilerinin mutluluk için önemli faktörler olduğunu ileri sürmektedir (Emmons ve McCullough, 2003).

4. Yargı Kuramı: Yargı kuramına göre, bireyler mutluluk kavramı çerçevesinde kendilerine belirli ölçütler koymaktadır. Bu idealize edilen ölçütlerle içinde bulunulan gerçek koşullar arasındaki paralellik bireylerin mutluluk düzeylerini etkilemektedir. Diğer bir deyişle, kişilerin kendilerine biçtikleri ölçütler ile sahip oldukları koşullar arasındaki mesafe birbirine yakın ise bireyleri mutlu olduğu ve bu farkın büyümesi ile de mutsuz olduğu düşünülmektedir. Deiner (1984) yaptığı çalışmada, mutlu olan bireylerin kendi koşullarını, görece daha mutsuz olan bireylerin koşulları ile kıyasladıklarını; mutsuz olan bireylerin ise kendi olumsuz koşullarını hem kendilerinden görece daha mutlu olduğunu düşündükleri bireylerin koşulları ile hem de kendilerinden görece daha mutsuz olduğunu düşündükleri bireylerin koşulları ile karşılaştırma ve değerlendirme eğiliminde olduklarını belirtmektedir.

5. Aktivite (Activity) Kuramı: Aktivite kuramı, bireylerin mutluluk düzeylerini gerçekleştirdikleri aktivitelerin belirlediğini ileri sürmektedir. Buna göre kişinin amacından ziyade, amacına ulaşmak için gerçekleştirdiği sktiviteler kişiyi mutlu etmektedir. Örneğin, aktivite kuramına göre, dağın zirvesine ulaşma amacından çok

bu tırmanma aktivitesinin kendisi bireyi daha fazla mutlu etmektedir (Ryan ve Deci, 2000; Deiner, 1984). Diğer yandan Csikszentmihayli (2005), bireylerin gerçekleştirdikleri aktiviteler ile bireylerin yeteneklerini ilişkilendirmiştir. Buna göre aktivitenin zorluk derecesi bireyin yeteneğinin altında ise bireyler sıkılmaktadır. Benzer biçimde eğer aktivitenin zorluk derecesi bireyin yeteneklerinin üzerinde ise bireyler kaygı duymaktadırlar. Diğer yandan aktivite ile yetenek düzeyleri paralel ise kişi mutluluk olmaktadır. Lyubomirsky, Sheldon ve Schade (2005) ise çalışmalarında, amaca yönelik aktivitelerin bireylerin mutluluğunu oldukça olumlu etkilediğini (%40 oranında) bulgulamışlardır.

6. Aşağıdan Yukarı (Bottom Up) ve Yukarıdan Aşağı (Top Down)

Kuramları: Aşağıdan yukarıya kuramına göre mutluluk, bireylerin yaşadıkları küçük küçük mutlulukların toplamıdır. Bireylere bu kuram doğrultusunda mutlu olup olmadıkları sorulduğunda, bireylerin deneyimledikleri olumlu ve olumsuz yaşamışlıklarını, diğer bir deyişle haz ve acıları değerlendirerek yanıt verdikleri düşünülmektedir (Deiner, 1984; Kozma ve Stones, 1980).

Yukarıdan aşağıya kuramı ise kişilik özelliklerine atıfta bulunmaktadır. Buna göre öznel iyi oluş, bireyin kişiliğinin bir özelliğidir. Bireylerin sahip olduğu bu özellik, bireyin yaşam olaylarına verdiği tepkilerini etkilemektedir. Bireyler, yaşadıkları olayları olumlu ve olumsuz değerlendirerek bunları yorumlamakta ve bu değerlendirme de bireylerin mutluluğunu etkilemektedir (Deiner, 1984).

Demografik Değişkenler Açısından Öznel İyi Oluş

Öznel iyi oluş ile belirli demografik değişkenler arasında ilişkiler olduğu belirtilmektedir. Bu değişkenlerden bazılarının etkilerinin görece durağan olduğu (kişilik özellikleri gibi); bazılarının ise durumsal olduğu (yaşam olayları gibi) ileri sürülmektedir. Bu demografik değişkenlerden başlıcaları yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir düzeyi, dini inanç, medeni durum, sağlık durumu, akademik başarı şeklinde sıralanabilmektedir. Ayrıca özsaygı ve iyimserlik gibi kişilik özellikleri ile

kişinin deneyimlediği olumlu veya olumsuz yaşam olaylarının da öznel iyi oluşu etkilediği belirtilmektedir.

Yaş açısından değerlendirildiğinde, bireylerin yaşları ilerledikçe öznel iyi oluşları arasında pozitif bir korelasyon bulunduğu belirtilmektedir. Bu durum bireylerin uyum becerilerinin yaşla birlikte gelişmesine ve ideal benlikleri ile gerçek benlikleri arasındaki farkın yaşla birlikte azalmasına bağlanmaktadır (Ryff, 1989).

Öznel iyi oluş açısından cinsiyet farklılıklarının etkili olup olmadığı pek çok araştırmacının ilgisini çekmiş olmasına karşın, kadın ve erkeklerin mutluluk düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma elde edilemediği belirtilmektedir. Bu bağlamda kadın çalışmalarının faydalı olabileceği, kadının toplumdaki yerinin önemi vurgulanmaktadır (Fujita, 1991).

Veenhoven (1994) gelişmiş ve gelişmemiş ülkeler arasında eğitim düzeylerinin öznel iyi oluşu etkilediğini belirtmektedir. Buna göre eğitim düzeyine bağlı olarak kişiler kendilerini mutlu edecek ve doyum sağlayacakları aktivitelere yönlendirebilmekte ve ayrıca toplum içerisinde belirli bir statüye sahip olmaktadır. Bu da kişilerin öznel iyi oluş düzeyini etkilemektedir.

Öznel iyi oluş gelir düzeyi bakımından değerlendirildiğinde, uzun vadede, gelir düzeyinin çok yüksek olması ile öznel iyi oluş arasında yüksek bir ilişki bulunmamıştır. Bu durum bireylerin alışma etkisi ile açıklanmaktadır. Diğer yandan gelir düzeyi düşük ve yüksek gruplar karşılaştırıldığında, gelir düzeyi ve öznel iyi oluş arasında pozitif bir korelasyon olduğu belirtilmektedir. Buna göre gelir düzeyi düşük olan bireylerin öznel iyi oluş düzeyleri de düşüktür. Bu durum temel ihtiyaçların karşılanması ile açıklanmaktadır (Diener ve ark., 1999).

Medeni durum bakımından araştırmalar, evli bireylerin eşini kaybedenlere, bekarlara ve boşanmış bireylere oranla daha mutlu olduklarını göstermektedir. Bireyler, evlilikle birlikte birbirlerine göstermiş oldukları duygusal ve maddi desteklerden dolayı daha yüksek öznel iyi oluşa sahip olmaktadır (Diener ve ark., 1999).

Dini inançlar bakımından öznel iyi oluşu değerlendiren çalışmalara göre, bireylerin her türlü deneyimlerine dine yönelik anlamlar yükledikleri ve bu atıflar sonucunda dinin olumsuz olayları azaltıp olumlularını arttırması gibi bir işlevinin

kalmadığı belirtilmektedir. Bu bağlamda çalışmalar öznel iyi oluş ile dini inanç arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varmaktadır (Pollner, 1989).

Öznel iyi oluş ile sağlık durumu arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalarda kişilerin kendilerinden bilgi alındığında, arada anlamlı ilişkiler bulunduğu saptanmıştır. Diğer yandan sağlık çalışanlarından, bireylerin sağlık durumlarına yönelik veriler toplandığında öznel iyi oluş ile sağlık durumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Buradan yola çıkarak kişilerin kendi sağlık durumlarına ilişkin verdikleri bilgilerin, diğer bir deyişle kişilerin kendi sağlık durumlarına yönelik algılarının öznel iyi oluş düzeylerini etkilediği sonucuna varılmıştır (Diener ve ark., 1999).

Akademik başarı ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik yapılan bir çalışmada, 46 ülke arasında TIMSS (2003) sonuçları değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın sonucuna göre, ulusal düzeyde daha başarılı olan ülkelerin çocukları, başarısı düşük ülkelerin çocuklarına göre matematikten daha az hoşlandıklarını ve matematiği çözerken kendilerine daha az güvendiklerini belirtmişlerdir. Öte yandan, başarı düzeyi düşük olan ulusların çocukları, matematikle uğraşırken daha mutlu olduklarını belirtmişlerdir. Broege ve arkadaşları (2006) durumu, iyi performans göstermeye karşın kötü hissetme olarak değerlendirirken, Loveless (2006), 2006 TIMSS sonuçlarında da benzer bulgular olduğunu belirtmektedir. Sonuçlara göre, Amerikan öğrencileri için, mutsuzluk ile başarı arasında yüksek bir korelasyon bulunmaktadır. Bu bulgudan hareketle Loveless (2006), Amerikan eğitim sisteminde öğrenci mutluluğunun geri planda tutulduğu sonucuna varmıştır.

Öz saygı ve iyimserlik, öznel iyi oluş bakımından önemli değişkenler olarak görülmektedir. Deiner ve Deiner (1995) öz saygı ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkiyi betimlemek için yaptıkları çalışmada, bireyselliğe daha önem verem batı toplumlarında öz saygının öznel iyi oluşu etkileyen önemli bir değişken olduğunu belirtmektedir. Toplulukçu özelliklerin ağır bastığı toplumlarda ise öz saygının kadınlar açısından öznel iyi oluşu etkileyen önemli bir değişken olmadığını belirtmektedir. Yapılan diğer çalışmalarda öznel iyi oluş ve öz saygı arasında ortalama .36 ile .58 arasında ilişki bulunmuştur (Deiner ve Deiner, 1995; Fordyce 1983; Lyubomirsky ve Lepper 1999). İyimserlik bakımından ise, bireylerin amaçlarını gerçekleştirmelerinde gösterdikleri çabalar ve problem çözme stratejilerini daha etkin kullanmaları öznel iyi oluşlarını arttırmaktadır. Kötümser bireylerin ise daha çok stres

oluşturan duygularla ilgilendikleri belirtilmektedir. Bu bağlamda, iyimser bireylere oranla kötümser bireylerin öznel iyi oluşları daha düşük düzeydedir (Lucas, Diener ve Suh, 1996). Yapılan araştırmalar, mutsuz bireylerin yaşam olaylarını mutsuzluklarını pekiştirecek şekilde yorumladıkları ve kendilerini olumsuz olarak değerlendirdikleri görülmüştür. (Lyubomirsky, 2001).

Günümüzde kişilik özellikleri ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkileri incelemek için beş faktör yaklaşımı yaygın olarak kullanılmaktadır (Rusting ve Larsen, 1997; Hills ve Argle, 2001). Beş faktör yaklaşımının da dışa dönüklük, duygusal dengesizlik ve sorumluluk boyutları ile öznel iyi oluş arasında anlamlı ilişkilerin olduğu çalışmalarca ortaya konmuştur. Penley ve Tomaka (2002) tarafından yapılan bir çalışmada, öznel iyi oluş ile duygusal dengesizlik arasında düşük düzeyde olumsuz yönde; dışa dönüklük arasında orta düzeyde olumlu yönde ve sorumluluk arasında düşük düzeyde olumlu yönde ilişkiler bulunmuştur. Fujita (1991) ise yapmış olduğu çalışmada, dışa dönüklük ve olumlu duygular arasında yüksek düzeyde olumlu bir ilişki bulmuştur. Costa ve McCrea (1980), dışa dönüklük ile olumlu duygular ve duygusal dengesizlik ile olumsuz duygular arasında anlamlı düzeyde ilişkilerin olduğunu belirtmektedir. DeNeve ve Cooper (1998), kişilik özellikleri ve öznel iyi oluşa yönelik meta-analizlerinde, farklı örneklemi içeren toplam 197 çalışmayı değerlendirerek, duygusal dengesizlik ile öznel iyi oluş arasında olumsuz ve orta düzeyde ve dışa dönüklük ile öznel iyi oluş arasında olumlu ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu belirtmektedir..

Scherer ve arkadaşları (1986) yaptıkları çalışma, bireylerin deneyimledikleri olumlu ve olumsuz yaşam olaylarının öznel iyi oluşla ilişkili olduğunu göstermektedir. Buna göre, sosyal destek ağına sahip olmak, haz veren gıdalar tüketmek, cinsel ilişki ve başarı gibi deneyimler bireylerin öznel iyi oluşlarını artırmaktadır.

Ergenlikte Öznel İyi Oluş

Ergenlik pek çok değişikliğin yoğun olarak yaşandığı bir süreçtir. Hem fiziksel hem de duygusal değişimler, bireylerin kendilerini ve dünyayı keşfetmelerinde belirli problemleri de beraberinde getirebilmektedir. Ergenlerin karşılaştığı engellenmeler ve

çeşitli stres faktörleri uyum ve davranış problemlerine neden olabilmektedir. Bu durum, ergenlik döneminde bireylerin mutluluk ve öznel iyi oluşlarını oldukça etkileyebilmekte ve bu problemler yetişkinlikte de bireylerin yaşam kalitesini düşürebilmektedir (Mcknight, Huebner ve Suldo, 2002).

Myers ve Deiner (1995), öznel iyi oluş kavramında ele alınan yaşam doyumu, olumlu duyguların yoğunluğu ve olumsuz duyguların azlığı şeklinde belirtilen üç önemli faktörün ergenlik döneminde de önem taşıdığını belirtmektedir. Ergenlik döneminde öznel iyi oluş kavramına yönelik yapılan çalışmalar özellikle yaş, cinsiyet gibi demografik değişkenler ile benlik kavramı, dışa dönüklük gibi kişisel özelliklere vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda, Huebner (1991) yaptığı çalışmada, içsel denetim odağına ve özsaygıya yüksek düzeyde sahip ergenlerin öznel iyi oluşlarının da daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Diğer yandan McCullough, Huebner ve Laughlin (2000) demografik faktörler ile öznel iyi oluş arasında, ergenler açısından, düşük düzeyde ilişki olduğunu belirtmişlerdir.

Huebner (1991), çalışmalarında ergenlerde öznel iyi oluş ile çeşitli kişilik özellikleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu bağlamda dışa dönük ergenlerin duygusal açıdan dengesiz olan ergenlere göre daha yüksek öznel iyi oluşa sahip oldukları görülmüştür. Mcknight, Huebner ve Suldo (2002) ise yaptıkları çalışmada da ergen öznel iyi oluşu ve duygusal dengesizlik arasında orta düzeyde, dışa dönüklük arasında ise, düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca bu çalışmanın bulgularında ergen öznel iyi oluşunun, ergenlerin strese neden olan yaşam olayları karşısında davranış bozuklukları sergilemelerini engellediği de belirtilmektedir.

Ergenlerde öznel iyi oluşu inceleyen pek çok çalışma ailenin önemine vurgu yapmaktadır. Rask, Kurki ve Paavlianien (2003), aile içerisinde açık iletişimin, karşılıklı duygusal yakınlığın olması, ergenin kendisini aileden yalıtılmış hissetmemesi, etkileşimde güvenin olması durumunda ergen öznel iyi oluşunun arttığını belirtmektedir. Başka bir çalışmada ise ergen öznel iyi oluşu üzerinde etkili olan aile ile ilgili altı faktör bulunduğu belirtilmektedir. Joronen ve Kurki (2005), bu faktörleri güvenli ev ortamı, sevgi atmosferi, açık iletişim, aile üyesinin aileye katılımı (ait olma), dışsal ilişkiler ve aile içerisinde kişisel önem duygusunun hissedilmesi şeklinde sıralamaktadır. Park'ın (2004) çalışmasına göre de, ergen öznel iyi oluşunu etkileyen dört önemli faktör bulunmaktadır. Destekleyici anne-babaya sahip olmak,

zor işlerin üstesinden gelme, olumlu yaşam olayları ve önemli bireylerle gerçekleştirilen ilişkiden yüksek düzeyde doyum alma bu faktörlerdendir.

McCullough, Huebner ve Laughlin (2000) tarafından yapılan çalışmada, stresli yaşam olayları ile ergenlerde öznel iyi oluş incelemiştir. Buna göre, travmatik yaşam olaylarının (ölüm, boşanma, felaket gibi) ergenlerin öznel iyi oluşu üzerindeki etkisinin kısa süreli olduğu ve belli bir süre sonra bireylerin eski duygu durumlarına döndüklerini belirtmektedir.

Türkiye’de Köker (1991), normal ve sorunlu ergenleri, yaşam doyumu düzeyleri açısından karşılaştırmıştır. Bir diğer çalışma, Nalbant (1993) tarafından gerçekleştirilmiştir. Normal ergenlerin, sorunlu ergenlere oranla yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Nalbant (1993), 15-22 yaşları arasında bulunan ıslahevindeki, gözetim altında bulunan ve suç işlememiş ergenlerin, öz saygı ve yaşam doyumu düzeylerini karşılaştırmıştır. Suç işlememiş ergenlerin diğer ergenlere oranla yaşam doyumları daha yüksek çıkmıştır.

Literatürde bireylerin yaşadıkları problemlerin üstesinden gelmek için kullanılan başa çıkma stratejilerinin öznel iyi oluşu etkilediğini ve bu süreçte kişilik özelliklerinin de belirleyici olabildiğini öne süren çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Öznel iyi oluş, başa çıkma ve kişilik özelliklerini bir arada ele alan çalışmalarında Lazarus ve Folkman (1987), herhangi bir stres yaşantısının, kişilik, öz saygı gibi bireysel özellikler ile çevrenin talepleri, engelleri ve destekleri koşullarında gerçekleştiğini belirtmektedir. Buna göre birey, kişilik özelliklerini ve çevresel koşullarını göz önünde bulundurarak stres sürecini değerlendirmektedir. Bu aşamada, aracı süreç devreye girmekte ve birey stres durumunda birincil ve ikincil değerlendirme yöntemlerine başvurarak stresle başa çıkma yollarını hayata geçirmektedir. Bundan sonra, bireyin kullandığı işlevsel olan ya da işlevsel olmayan başa çıkma yöntemlerine bağlı olarak kısa süreli etkiler devreye girmektedir. Kısa süreli etkiler sürecinde bireyin duygularında ve fizyolojisinde olumlu ya da olumsuz değişiklikler gerçekleşmektedir. Tüm bu süreçlerin sonucunda, uzun süreli etkiler ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak, bireyin öznel iyi oluşunda, sağlığında ve toplumsal işlevselliğinde olumlu ya da olumsuz etkiler görünmektedir.

Ergenlerin kişilik özelliklerinin, ne tür başa çıkma stratejileri kullanımına neden olduğu ve bu seçimlerin ergenlerin öznel iyi oluşları üzerindeki etkilerinin neler

olduğuna ilişkin Lazarus (2000), başa çıkmanın kişi içi (birey) ve kişilerarası karşılaştırmalar bağlamında ele alınması durumunda, ne tür stratejilerin kişilikle nasıl ilişkili olduğuna karar verilebileceğini belirtmektedir. Frey (1989) ve Essex ve arkadaşları (1999) tarafından yapılan çalışmalarda da problem odaklı başa çıkma stratejilerinin kullanımının öznel iyi oluş üzerinde olumlu katkıları olduğu sonucuna varılmıştır.

Ontolojik İyi Oluş: Yeni Bir Ruh Sağlığı Değişkeni

Öznel iyi oluş hali (İOH), kişinin yaşamına ilişkin duygusal ve bilişsel değerlendirmesi olarak tanımlanmakta ve bu değerlendirmenin tamamen kişinin öznel yargılarına dayanması gerektiği vurgulanmaktadır. Söz konusu kavram, duygusal iyi-oluş hali (DİO) ve yaşam doyumunu değişkenlerinin birleşiminden ibaret bir st-düzey yapı olarak tanımlanmaktadır. DİO, olumsuz duygu ve olumlu duygu bileşenlerinden oluşmakta, yaşam doyumunu ise tek boyutlu bir yapı olarak yaşamın bilişsel bir değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır (Diener, 1984). Bu boyutları ölçmek amacıyla kullanılan temel iki lme aracı Olumlu ve Olumsuz Duygu leği (Watson, Clark & Tellegen, 1988) ile Yaşam Doyumu leği'dir (Diener ve Emmons, Larsen & Griffin, 1985).

Yarım asırdan uzun bir süredir üzerinde çalışmalar yapılan bir kavram olarak İOH, aynı zamanda mutluluk kavramıyla da özdeş olarak kullanılmakta, ancak bu kavramın kuramsal altyapısının sorunlu hatta oldukça yetersiz olduğu vurgulanmaktadır (Lent, 2004). Literatürde bugüne kadar yapılan çalışmalar yukarıdaki tanımlamayı geçerli olarak kabul ettikleri halde, neden bu iki boyutun İOH ya da mutluluk olarak tanımlandığına ilişkin kapsamlı bir teorik ereve sunulamamıştır. Teorik bir temelin eksikliğinin ciddi sorunlara yol açtığı açıkça görülmektedir. şimşek (2010) teorik çerçevenin eksikliğinin en temel yansımasının, İOH değişkeninin işevuruk tanımları arasındaki uyumazlıkta açıkça ortaya çıktığını iddia etmektedir. İOH "yaşama ilişkin duygusal ve bilişsel değerlendirme" olarak tanımlandığında, DİO değişkeninin günlük yaşamda kişinin hissettiği olumlu ve olumsuz duygular olarak tanımlanması ve bu amaçla kullanılan Olumlu ve Olumsuz Duygu leği'nde de kişinin yaşadığı birtakım

duyguların sıklığının sorulması problematik hale gelmektedir. “İlişkin olmak” felsefe literatüründe yönelimsellik (intentionality) olarak tanımlanmakta ve diğer zihin durumları (mental states) gibi, duyguların da temelde yönelimsellik özelliğine sahip olduğuna ilişkin görüş psikolojide de ağırlık kazanmaktadır (Barrett, Mesquita, Ochsner, Gross, 2007; Nussbaum, 2001). Bu çerçevede, DİO değişkeninin işevuruk tanımının sorunlu olduğu, herhangi bir anlamda yaşama ilişkin duygusal bir değerlendirme olmadığı açıktır. Yaşam doyumu değişkeni ise, her ne kadar kavramsal olarak ÖİOH tanımına uygun bir şekilde yaşamın değerlendirmesini yansıtırsa da buradaki “yaşam” oldukça genel bir alana gönderme yapmakta ve bu da söz konusu değişkenin oldukça tutarsız sonuçlar vermesine yol açabilmektedir (Lent, 2004).

Bu teorik sorunların olgusal araştırmalarda da bazı problemlerin kaynağını oluşturduğu açıktır. Alan yazında en ciddi sorunlardan birisi, DİO’un iki temel boyutu olan olumlu ve olumsuz duygunun, Beş Faktör Kuramı’nın iki faktörü olan dışadönüklük ve nörotisizm değişkenleriyle kavramsal ve işevuruk tanımlamadaki (operational definition) binişikliğidir. Her ne kadar bu değişkenler arasındaki ilişkilere yönelik oldukça ciddi bir olgusal literatür olduğu göze çarpsa da, değişkenler arasındaki binişiklik, elde edilen bulguların sorunlu olduğunu göstermektedir. Bu durum, örneğin, bu değişkenler arasındaki ilişkilerin bazı çalışmalarda .90’ın üzerinde çıkmasından da anlaşılmaktadır (Finch, 1998). Şurası açıktır ki, kişinin günlük yaşamdaki bazı duyguları yaşama eğilimi olarak tanımlandığı ve ölçüldüğü sürece, DİO değişkeninin kişiliğin boyutlarıyla karışması normal bir durumdur. Sonuç olarak kişilik değerlendirmelerinde de genel olarak kişinin duygusal durumuna ilişkin tanımlama ve ölçümlemede buna ilişkin ifadeler yer almaktadır. DİO değişkeninin tam olarak ne ile ilişkili olduğunun uygun bir teorik çerçevede belirlenmesi (yönelimsellik), kişilik değişkenleriyle olan benzerliğini azaltacak ve bu yapılar arasındaki ayrımı netleştirecektir.

ÖİOH ile ilgili bir başka sorun ise, bu değişkenin kararsızlığı ve araştırmada sunulan ya da algılanan bağlama göre değişiklik göstermesidir (Bostic & Ptacek, 2001; Carter, 2004; Headey & Wearing, 1989; Hills & Argyle, 2001). Bu nedenle, kişi-içi değişkenlik (intraindividual variability) sorunu, bu değişkene ilişkin ölçümlerin ve yapılan araştırmaların güvenilirliğini ciddi anlamda tehdit etmektedir. Az önce belirtildiği gibi, yaşam doyumu “yaşam”ın

değerlendirilmesine ilişkin bir dizi ifadelerin derecelendirilmesine bağlı olarak yapılmakta, bu durumda böylesi bir genel değerlendirme yapmak bir sonraki değerlendirmeyle tutarlılığı azaltmaktadır. Aynı şekilde duygusal yaşantıların sıklığı da günlük yaşamda günden güne oldukça değişkenlik gösterdiği için DİO değişkeni de tutarsız ölçümler yapılmasına neden olmaktadır. Oysaki bu değerlendirmelerde, yapılan değerlendirmenin tam olarak neye ilişkin olduğunun netleşmesi, bu anlamda da sorunların azalmasına yardımcı olacaktır.

Son olarak literatürde vurgulanan en önemli sorun, geçerli ÖİOH tanımlamasının zevkçi (hedonist) bir çerçevede yapılması ve bu anlamda varoluşsal ya da gelişime ve potansiyelini geliştirmeye vurgu yapan (Eudaimonic) bir yaklaşıma uzak düşmesidir. Bu da söz konusu değişkenin, pozitif psikolojinin önemli bir takım değişkenleriyle (Örn: kendini gerçekleştirme, ego gelişimi) ilişkisiz çıkmasına neden olmaktadır (McGregor and Little, 1998).

Bu çalışma, yukarıda belirlenen çerçeve doğrultusunda yönelimsellik sorununu gidererek hem buradan kaynaklanan ve az önce bahsedilen problemlerin ortadan kaldırılmasında, hem de zevkçi bir yaklaşımdan uzaklaşarak kendini geliştirmeye ve büyümeye dayalı bir yaklaşımın geliştirilmesinde, pozitif psikolojinin geçerli olan kuramsal dayanaklarıyla daha uygun bir ÖİOH modelinin geliştirilmesine odaklanmaktadır. Bu modelin geliştirilmesinde, temel olarak ÖİOH değişkeninin göndergesinin (referent), bir başka deyişle içeriğinin (content) netleştirilmesinden hareket edilmektedir.

Felsefi ve olgusal alan yazın incelendiğinde, hem DİO hem de yaşam doyumu değişkeninin, genelde amaç kavramıyla ve özelde “kişisel amaçlar” (personal goals) ve “kişisel projeler” (personal projects) kavramlarıyla ciddi anlamda ilişkili olduğu görülmektedir (Şimşek, 2008). Yaşam doyumu kavramı kaynağını başarılı yaşlanma alanındaki çalışmalardan almakta ve bununla tutarlı olarak kişinin kendi yaşamında el ettiği ya da başardıklarının kendi öznel kriterleri doğrultusunda değerlendirilmesini ifade etmektedir. Bir başka deyişle, bu kavram bireylerin amaçlarına ne kadar ulaştıklarına ilişkin kişisel değerlendirmesini yansıtmaktadır (Kafka & Kozma, 2001; Ryff, 1989; Steverink, Lindenberg, & Ormel, 1998). Aynı şekilde olumlu ve olumsuz duygunun amaçlarla ve bunun paralelinde motivasyonla ilişkisi alan yazında üzerinde en çok durulan konulardan birisidir (Emmons, 1986). Bu temel noktadan hareketle, yaşamın kendisinin bir

amaç ya da proje olarak tanımlanabileceği açıktır: eğer ÖİO yaşamın değerlendirilmesi ise ve bu kavram aynı zamanda kişisel amaç ve projelerin bir toplamı olarak yorumlanabilecekse, yaşamın kendisi, kişisel bir proje olarak, temelde yatan ve diğer tüm amaç ve projeleri belirleyen üst düzey bir yapı olarak düşünülebilir. Gerçekten de öyküsel (narrative) psikoloji çalışmaları, kişilerin kendi yaşamlarını bir öykü olarak kurguladıklarını göstermektedir (McAdams, 2001; Staudinger, 2001). Ayrıca, varoluşsal felsefi (Heidegger, 1996) kaynaklar da bu görüşü desteklemektedir.

Ancak yaşamın bir proje olarak değerlendirilmesi, zaman kavramı olmadan düşünülemez. Öyküsel psikoloji akımında olmazsa olmaz bir boyut olarak yer alan zaman kavramı, bu bağlamda buradaki modelin de önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Buna göre, kişilerin yaşamlarını değerlendirmeleri kişisel projelerinin şu anki kısmını değil, aynı zamanda geçmiş ve gelecek boyutlarını da dikkate almalarıyla gerçekleştirilebilir. Dolayısıyla bir kişinin mutluluğu, sadece yaşamının yaşamakta olduğu kısmını değil, aynı zamanda geçmiş kısmını ve gelecek kısmını değerlendirmesine bağlı olmaktadır. Gerçekten de, yapılan araştırmalar, kişilik araştırmalarında elde edilen bulgular, geçmiş ve geleceğe ilişkin değerlendirmelerin geçerli duruma ilişkin değerlendirmelere ek olarak biricik varyansın (unique variance) açıklanmasında oldukça etkili olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, yukarıda açıklanan teorik çerçeve doğrultusunda, kişinin yaşamının değerlendirilmesi, kendi yaşam projesinin geçmiş, şu an ve gelecek kısımlarının değerlendirilmesiyle eş anlamlı olarak yorumlanmaktadır. Böyle bir ölçme yaklaşımı, var olan ÖİOH kavramında ciddi anlamda değişikliklere yol açacak ve bunun doğal bir sonucu olarak, söz konusu yeni değişkenin araştırılmasında bir dizi yeni yaklaşım ve görüşün oluşmasına yol açabilecektir.

Bu çerçevede, yukarıda tanımlanan sorunlar açısından söz konusu yeni modelin avantajları açıktır. Her şeyden önce, bu yeni model ÖİOH değişkeninin boyutlarının teorik olarak tanımlanmasını sağlamakta, ayrıca söz konusu kavramın tanımına uygun bir ölçme yaklaşımı getirmektedir. Ayrıca, bu modelde, yaşamın hem bilişsel hem de duygusal alanlarda değerlendirilmesi mümkün olmakta, bu değerlendirme yönelimsellik boyutunu ihmal etmeden gerçekleştirilmektedir. Öte yandan, yaşamı değerlendirmenin, kişinin kendi yaşam

projesini değerlendirmesi olarak yorumlanması durumunda, bu değişken ile kişilik boyutları arasındaki ayırım netleşmekte ve ÖİOH ile kişilik arasındaki ilişkilerin araştırılması daha sorunsuz bir zeminde gerçekleştirilebilecektir. Son olarak, değişkenin tam olarak neye gönderme yaptığı bu model içerisinde daha net olarak tanımlandığı için, ölçümler arası tutarsızlık sorununun da kaçınılmaz olarak daha az görüleceği beklenmektedir.

Her ne kadar ÖİOH değişkeninin yaşla olan ilişkisi oldukça araştırılmış olsa da, varolan ölçme modelleri hazcı bir temelde oluşturulduğu için, bu çalışmada oluşturulması öngörülen ölçme modelinin yaş grupları arasındaki farklılıkların nedenlerine ilişkin bir dizi yeni öngörüye yol açabileceği düşünülmektedir. Bu anlamda yapılan araştırmaların en temel bulgusu, yaşla birlikte ÖİOH'nin artış gösterdiğidir (Wrosch, Bauer, Scheier, 2005). Ancak bu bulgu bazı araştırmacılar tarafından şüpheyle karşılanmakta ve genel olarak yapılan tüm araştırmalarda katılımcıların büyük çoğunluğunun ortalamasının üzerinde puan alması da bu şüpheleri daha da artırmaktadır. Yeni bir teorik çerçevede oluşturulacak olan ve zaman boyutlarını dikkate alan yeni modelin, bu ilişkinin daha karmaşık yönlerini ortaya koyacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, ÖİOH boyutları ile ruh sağlığı değişkenleri arasındaki ilişkilerin yaşa göre de değişiklik göstermesi beklenmektedir, çünkü değişik yaşlarda, değişik zaman boyutlarının önem kazandığı bilinmektedir (Staudinger, Bluck, & Herzberg, 2003). Yaşa göre hangi zaman boyutunun daha çok artış gösterdiğinin ve ayrıca hangi yaş aralıklarında hangi boyutların ruh sağlığına daha çok katkı yaptığının belirlenmesi hem psikolojik sağlığın korunması ve sürdürülmesi ile ilgili önleyici çalışmalarda, hem de psikolojik yardım alanındaki hizmetlerde önemli bilgilere ulaşılabilmesini sağlayacaktır.

Daha önce yapılan kimi araştırmaların da zaman perspektifine dayalı olarak ÖİOH değişkeniyle ilgili araştırmalar yaptıkları bilinse de (Shmotkin, 2005), bu araştırmalarda zaman boyutu ölçme araçlarının teorik yapısından kaynaklanmamakta, daha çok araştırma deseninin uyarlanmasıyla araştırmaya dahil edilmiştir. Bu bağlamda yapılan çalışmalar ÖİOH değişkeninin gelişimsel bağlamda araştırılmasına örnek teşkil etmektedir. Ancak, ontolojik iyi-oluş kavramı teorik olarak gelişimsel bir yapıya sahiptir ve bu anlamda ÖİOH

kavramının bu bağlamda kullanımı için çok daha uygun bir perspektif sunmaktadır.

Son olarak belirtilmesi gereken bir nokta da, halihazırdaki ÖİOH tanımlamalarının, psikolojik anlamda müdahalelerle değiştirilebilmesinin oldukça zor olmasıdır (Lent, 2004). Kişinin genel duygu durumunun ve genel olarak yaşamını değerlendirmesinin, yapılacak psikolojik müdahalelerle değiştirilmesi pek mümkün görünmemektedir. Hazcı bakış açısından tanımlanan mutluluğun, bireylerde belli bir ortalama değere sahip olduğu ve çok önemli yaşamsal değişiklikler de olsa, insanların tekrar bu düzeye döndükleri belirtilmektedir (Diener, Lucas & Scollon, 2006). Ancak öyküsel psikoloji paradigmasına dayalı olarak bu çalışmanın dayandığı mutluluk kavramı, kişinin yaşamını geçmiş, bugün ve gelecek boyutlarında ele almakta, bu boyutlara ilişkin duygusal ve bilişsel değişimlerin bir bütünüün kişinin mutluluğunun ya da ÖİOH'nin tanımlanmasına asıl teşkil ettiği görüşüne dayanmaktadır. Bu durumda, kişinin kendi yaşam projesini değerlendirmesi ve sıkıntı yaratan noktaların belirlenerek bu boyutlarda bir yeniden-yorumlama/yeniden yapılandırma (re-interpretation veya reconstruction) yoluyla ruh sağlığında önemli gelişme ve ilerlemeler sağlanması muhtemel görünmektedir (Dimaggio, Salvatore, Azzara, Dario, 2003). Kısaca belirtmek gerekirse, yeniden tanımlanmış ve öyküsel psikoloji paradigması temelinde oluşturulmuş bir ÖİOH kavramı, kişilerin mutluluklarının artırılmasında etkili olabilecek bir dizi müdahale olanağı sunabilir. Yaş gruplarında gözlenen farklılıklar da oluşturulacak müdahalelerde hangi boyutlara ve hangi psikolojik değişkenlere ağırlık verileceğine dair ciddi katkılar yapabilir.

Bu bağlamda, projenin temel amacı varolan ÖİOH ölçeklerinin literatür kısmında açıklanacak olan sorunlarından arınık bir modeli temel alarak alternatif ve nitelikli bir ölçme aracı geliştirilmesidir. Bu amaca ulaşılmasından sonra söz konusu ölçme aracının kültürlerarası geçerliğinin yanı sıra, değişik bağlamlarda kullanılabilirliğine ilişkin kanıtların elde edilmesi ile bu alternatif ölçme modelinin uluslararası literatürde dikkati çekmesi amaçlanmıştır. Bu proje, aslında bu temel amaç doğrultusunda planlanmış bir dizi araştırma ve bu araştırmaların alt çalışmalarından oluşmaktadır.

Birinci araştırmada, mutluluk değişkeninin kavramsal çatısının yeniden oluşturulması ve bu doğrultuda yeni bir ölçme amacının geliştirilmesi

amaçlanmıştır. Yurtdışında kullanılmakta olan ölçeklerin psikometrik ve teorik sıkıntıları nedeniyle, hem kültürel özelliklerimize daha uygun, hem de var olan problemlerden arındırılmış olan bir ölçme aracının geliştirilmesi, literatür açısından en önemli ve meydan okuyucu amacı oluşturmuştur. Hemen hiçbir sosyal bilim alanında, ülkemizde geliştirilen bir ölçme aracının yurtdışında kullanılmadığı ya da benimsenmediği görülmektedir. Geliştirilmekte olan yeni bir ölçeğin halihazırdaki ölçeklere olan üstünlüğünün kanıtlanması gerekmekte (incremental validity) ve bu çalışmanın en önemli aşaması böylesi bir çalışmayı başarıyla geçmek olacaktır. Böyle bir çalışmanın yurtdışı literatürde de dikkat çekeceği düşünülmektedir. Geçerlik ve güvenilirlik kanıtları ile birlikte geliştirilen ve kültürlerarası geçerliğine kanıt toplanan yeni ölçme aracının, bugüne kadar ÖİOH ya da mutluluk literatüründe karşılaşılan temel problemlerin çözümünde de olumlu sonuçlar vereceği düşünülmektedir. Örneğin, ÖİO değişkeni ile ilgili en temel problemlerden birisi çok kısa zaman aralıkları içinde (hatta aynı gün içinde) bile ani değişimler göstermesi ve bu nedenle de kararsız bir değişken olarak adlandırılmasıdır. Bu araştırmayla önerilen ölçme modelinin bu sıkıntıyı aşacağı düşünülmektedir. Bir başka sorun ise, beş faktör kuramının dışadönüklük (extraversion) ve nörotisizm (neuroticism) değişkenleri ile ÖİOH arasındaki binişiklik problemidir. Bu yapıların kuramsal olarak ve işevuruk tanımları itibarıyla farklılığının ortaya konmasıyla, bu tür sorunların da açıklığa kavuşturulacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca, geliştirilen yeni ölçme modelinin en temel özelliği, gelişim, büyüme ve kendini gerçekleştirme gibi pozitif psikolojinin en önemli boyutlarına teorik olarak kapı aralamasıdır.

Araştırmanın bir sonraki aşaması ise, son haline kavuşan ölçme aracının ABD’de toplanacak bir data ile kültürlerarası anlamdaki geçerliğine ilişkin bir araştırma yapmaktır. Geliştirilmiş olan aracın yurtdışında kullanım olasılığını artırmak ve dikkat çekmesi olasılığını artırmak için bu çalışma oldukça önem arz etmektedir.

Üçüncü aşamada planlanan bir araştırma ile söz konusu ölçme modelinin gelişimsel bir yaklaşıma dayalı olarak ne tür bilgiler verebileceğine odaklanılarak, farklı yaş grupları üzerinde ölçeğin boyutları ve toplam puan açısından farklılıkların belirlenmesi amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra, bu değişken ile ruh sağlığı değişkenleri arasındaki ilişkinin yaşa göre farklılaştığı öngörüldüğünden,

farklı yaş gruplarında yeni geliştirilen ölçeğin zaman boyutlarının ruh sağlığı değişkeni ile ilişkilerinin değişip değişmediğine bakılması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın sonuçları, söz konusu değişkenin temel alındığı ruh sağlığı çalışmalarında farklı yaş gruplarına müdahale için önemli ipuçları sağlayacaktır. Bu çalışmadan elde edilecek bulguların, aynı zamanda başarılı yaşlanma (successful ageing) bağlamında önleyici çalışmalara da ışık tutabileceği ve bu anlamda bir başlangıç olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın bir diğer amacı, geliştirilen yeni ölçeğin farklı alanlarda kullanılmasına ilişkin avantajların ortaya konmasıdır. Bu amaçla gerçekleştirilecek olan bir çalışma ile, bu ölçeğin motivasyon ve duygusal ilişkiler bağlamında kişilik ve halihazırdaki ilgili ölçeklerden bağımsız olarak, temel kriter değişkenlerde açıkladığı varyansın miktarı belirlenerek artırıcı geçerlik kanıtları elde edilmesi amaçlanmıştır. Bu bulguların elde edilmesi, söz konusu ölçeğin psikolojinin farklı alanlarında bilimsel bilgiye katkı yapabilecek bir yapıya sahip olduğunu göstermek açısından oldukça önem taşımaktadır.

Araştırmanın ulusal anlamdaki en önemli çıktısı ise, her insan için günlük yaşamda önem arz eden en temel psikolojik özelliklerden birisi olan mutluluk değişkeninin ülkemizdeki hangi demografik değişkenler açısından farklılaştığının belirlenmesi ve bu değişkenin açıklanmasında en temel kişilik özelliklerinin önemini anlaşılmasını sağlayacak olmasıdır. Böylesine bir amacı daha somut anlamda sağlayabilmek için ileride yapılacak olan önleyici ruh sağlığı çalışmalarına bir temel oluşturması amacıyla, bu aşamaya kadar yapılan tüm çalışmalardan elde edilen bilgiler dikkate alınarak bir müdahale programı oluşturulması ve bu programın bir öğrenci grubunda test edilerek etkinliğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen beş çalışma, aşağıda ayrıntılarıyla sunulmuştur.

BÖLÜM II

PROJENİN AŞAMALARI

Bu araştırmanın temel amacı, Ontolojik İyi-Oluş kavramının işe-vuruk tanımlanması sonucu elde edilecek olan yeni bir ölçme modelinin/ölçme aracının geçerlik ve güvenilirliğinin ortaya konmasıdır. Bu temel amacın gerçekleştirilmesi sonrasında, bu aracın literatürde dikkati çekebilecek düzeyde bir işlevinin olduğunun kanıtlanması amacıyla ek bir dizi araştırma planlanmaktadır. Planlanan araştırmalar ve bu araştırmalarda yapılacak olan çalışmalar için öngörülen yöntemle ilişkin bilgiler ve analiz stratejileri şu şekilde belirlenmiştir.

1. Ölçme aracının geliştirilmesi

Bu araştırmanın dört alt çalışmadan oluşması planlanmaktadır. Birinci çalışmada ön deneme formunu oluşturacak olan duygu ifadelerinin oluşturulması gerçekleştirilecek ve bu form çalışmanın yürütüleceği üç ilden elde edilen en az 500 kişilik bir örnekleme uygulanacaktır. Bu örneklemin 17-70 yaşlarındaki bireylerden dengeli bir şekilde oluşması sağlanacaktır. Bu uygulamadan elde edilen dataya açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri uygulanarak ve diğer güvenilirlik sonuçları da dikkate alınarak ölçeğe son hali verilecek ve bu ölçek farklı ve yine geniş bir örneklemede (500 kişi) tekrar uygulanarak sonuçların bir önceki uygulamada elde edilen faktör yapısını verip vermediğine bakılacaktır. Üçüncü aşamada, ölçeğin tekrar-test geçerliğine bakılacak ve son çalışma olan dördüncü aşamada, 250 kişiden oluşan bir örneklemden elde edilen ölçümlerle ölçme aracının geçerliğine ilişkin kanıtlar elde edilmeye çalışılacaktır. Bu çalışmada, aynı uygulamadan elde edilen puanlar arasında ortaya çıkan ve elde edilen istatistiklerde yanlılığa yol açan ortak metod varyansını (common method variance) elimine edebilmek için ölçekler ayrı zamanlarda uygulanacaktır.

Bu çalışmalar sırasında hesaplanacak olan parametreler ve ilgili analizler şu şekildedir:

- a. **Açımlayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizleri:** İlk deneme formunun oluşturulmasında elde edilen verilere, öncelikli olarak açımlayıcı faktör analizi uygulanacak ve bu analizlerde, ölçülmesi amaçlanan değişkenin boyutlarının belirlenmesinde, Scree-test yönteminin yanı sıra paralel analiz yöntemi uygulanacaktır. Buna göre belirlenen çözümlenmelerde, faktör yüklerinin .40 ve üzerinde olması, çapraz faktör yükleri arasındaki farkın en az .25 olması ve faktörlerdeki maddelerin içeriklerinin teorik uygunlukları dikkate alınacaktır.

Doğrulayıcı faktör analizlerinde ise, çözümlenme yöntemi olarak Maximum Likelihood yöntemi ile birlikte maddeler arası kovaryans matrisi kullanılacaktır. Yapısal eşitlik modellemesinin bir parçası olan doğrulayıcı faktör analizleri, açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen faktör yapısının / ölçme modelinin bir başka örneklemede ne kadar geçerli olduğunu belirlemede kullanılacaktır. İstatistiksel olarak ölçmeden kaynaklanan hataların devre dışı bırakılmasına olanak tanıyan bu yöntem ile, kullanılacak ölçme aracının istatistiksel anlamdaki güvenilirliği ve faktör yapısının geçerliliğine ilişkin güçlü kanıtlar elde edilecektir.

- b. **Güvenirlilik Analizleri:** Güvenirlilik analizleri olarak temelde Cronbach's Alpha iç-tutarlık katsayısı hesaplanacaktır. Ayrıca doğrulayıcı faktör analizlerinde elde edilen parametrelerin kullanılması sonucunda, her bir gözlenen değişkende, örtük değişkenler tarafından açıklanan ortalama varyansın miktarı (variance extracted) ve bir bütün olarak model tarafından açıklanan varyansın miktarları (construct reliability) hesaplanacaktır.
- c. **Madde Analizleri:** Bu analizlerde her bir maddenin toplam puanla ve kendi faktörüyle olan korelasyonlarına bakılacaktır.
- d. **Geçerlilik Analizleri:** Geçerlilik için öncelikle geliştirilen ölçme aracının halihazırdaki ÖİOH ölçekleriyle korelasyonuna bakılarak halihazır geçerlilik kanıtları elde edilecektir. Ayrıca, bu yeni ölçme aracının literatürde ÖİOH ile en yüksek ilişki gösterdiği diğer değişkenler olan beş-faktör kişilik modeli, psikolojik iyi-oluş gibi olumlu ruh sağlığı değişkenlerinin yanı sıra, depresyon

ve anksiyete gibi olumsuz ruh sağlığı değişkenleriyle ilişkisine de bakılarak kavramsal geçerliği test edilecektir.

Ancak bunlardan daha önemlisi, söz konusu yeni ölçme aracından elde edilecek puanların, halihazırdaki ölçme araçlarından elde edilecek puanlar kontrol edildiğinde bu kriter değişkenlerdeki değişkenliğin ne kadarını açıklayabildiğine bakılarak artırıcı geçerlik (incremental validity) kanıtları elde edilmeye çalışılacaktır. Bu durumda kullanılacak olan analiz yöntemi hiyerarşik regresyon analizi olmakta, ve kriter değişkenlerin tek başına bağımlı değişken olarak tanımlandığı bu analizlerde ilk önce kontrol edilmek istenen değişkenler teorik arkaplana göre teker teker ya da birlikte blok olarak sırasıyla analize sokulmakta, en sonda ise geliştirilmiş olan yeni ölçekten elde edilen puan(lar) modele son blok olarak eklenmektedir. Buna göre, öngörülen regresyon modellerinde, ilk sırada kişiliğin beş faktörüne ilişkin puanlar birinci bloğu, halihazırdaki iyi-oluş ölçekleri olan Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği ile Yaşam Doyumu Ölçeği ikinci bloğu, ve son olarak geliştirilen yeni ölçekten elde edilecek olan faktör puanları ise son bloğu oluşturacaktır. Bu analizlerde bağımlı değişkenleri, Kısa Semptom Envanteri'nin ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin alt boyutlarından elde edilecek olan puanlar oluşturacaktır.

Bu yöntemlere ek olarak yine yapısal eşitlik modellemesi kullanılarak çoklu-özellik çoklu-yöntem (Multi-trait multi-method) analizleriyle bağdaşım (convergent geçerliği) ve farklılaşım geçerliği (divergent validity) analizleri gerçekleştirilecektir. Son olarak, yaşlara ilişkin farklılıkların daha derinlemesine incelenebilmesi için hiyerarşik lineer modelleme (hierarchical linear modeling-HLM) yönteminin kullanılması düşünülmektedir. Bu yöntem, bilindiği üzere örneklemin alt-gruplar bazında derinlemesine test edilmesinde bilinen en güçlü analiz yöntemidir ve bu aşamada kullanılması önem taşımaktadır.

2. Kùltùrlerarası Geçerliğin Test Edilmesi (Kovaryans Matrislerinin Eşitliği Testi)

Kùltùrlerarası geçerlik testi için, hem Türkiye’de hem de ABD’de yaşıyan 400’er kişiden elde edilecek bir data üzerinde analizler gerçekleştirilecektir. Elde edilecek olan data üzerinde yapılacak olan analizlerde temel olarak geliştirilmiş olan ölçeğin faktör yapısının eşdeğer olup olmadığı sorgulanacaktır. Bu amaçla, çoklu-grup doğrulayıcı faktör analizi (multi-group confirmatory factor analysis) olarak da adlandırılan kovaryans matrislerinin eşitliği (the equality of covariance matrices) test edilecektir. Ayrıca, Türkiye’de yapılması planlanan ilk çalışmada olduğu gibi, ABD’de de bu ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin bir dizi kanıt toplanmaya çalışılacaktır. Bu çalışma için de ayrıca 250 kişilik bir örneklemden elde edilecek bir data üzerinde çalışılacak ve ilk çalışmada kullanılan ölçekler kullanılarak birinci çalışmadaki analizler tekrarlanacak, ölçeğin aynı etkinliğe ABD örnekleminde de sahip olup olmadığı araştırılacaktır.

3. Öznel İyi-Oluş Değişkeninin Gelişimsel Açıdan İncelenmesi

Geliştirilen ölçek temel olarak öznel iyi oluşun zaman ekseninde tanımlanmasına ve değerlendirilmesine dayalı olacağı için (Şimşek, 2008), gelişimsel bir kavramsallaştırmayı da içerisinde barındırmaktadır. Bu nedenle, ÖİOH çalışmalarında oldukça önemli hale gelen yaş değişkeni bağlamında söz konusu olgunun nasıl değişimlere tabi olduğunu ve bu değişimlerin ruh sağlığına etkisini araştırmak bu araştırmamızın temel sorunu olacaktır. Literatürde daha önce yapılan araştırmalar, mutluluk ya da ÖİOH değişkeninin yaşla birlikte arttığını göstermektedir. Ancak tamamen şimdiki zamana odaklı olarak yapılan bu ölçümlerden farklı olarak, geçmiş ve gelecek değerlendirmelerinin de ölçme modeline eklendiği bu yeni çalışmada, yaşla birlikte artış olgusuna ilişkin farklı boyutların farklı değişkenliklere sahip olacağı beklenmektedir. Örneğin başarılı yaşlanma araştırmaları, yaşlılarda geçmişin, gençlerde ise gelecek boyutunun daha önemli olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, yaşlılarda ÖİOH’nin geçmiş boyutunun, gençlerde ise gelecek boyutunun daha yüksek çıkacağına ilişkin bir beklenti oldukça manidar görünmektedir. Yine bu olguya paralel olarak, genç grupta geleceğe ilişkin

değerlendirmelerin, yaşlılarda ise geçmişe ilişkin değerlendirmelerin kriter olarak alınacak olan ruh sağlığı değişkenlerindeki varyansı daha çok açıklayacağı tahmin edilmektedir.

Bu amaçlar doğrultusunda, değişik yaş gruplarından toplam 1000 kişiden elde edilecek olan bir data ile söz konusu sorulara yanıt aranacaktır. Bu gruba, yeni geliştirilen ölçeğin yanı sıra, Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği (durumluk), Yaşam Doyumu Ölçeği, Psikolojik İyi-Oluş Ölçeği ve Kısa Semptom Envanteri uygulanacaktır. Geliştirilen yeni ölçek yanıtlayıcılar tarafından doldurulduktan bir ya da iki gün sonra diğer ölçekler doldurulacaktır. Böyle bir uygulamanın amacı, daha önce de belirtildiği gibi ortak metod varyansından kaynaklanan yanlılığı elimine etmektir. Söz konusu sorulara yanıt aramak için yapılacak olan analizler şu şekildedir:

- a. **Çoklu-Grup Doğrulayıcı Faktör Analizleri:** Yaş gruplarında ortalamaların karşılaştırılabilmesi için, ölçme aracının bu gruplarda aynı yapıya sahip olduğunun kanıtlanması gerekmektedir.
- b. **Gruplar Arasında Ortalamalar Arası Farkların Karşılaştırılması (Differences in Mean Structures):** Geleneksel anlamdaki ortalamalar arası farklılıkların hesaplanmasına alternatif olarak buradaki araştırmada, örtük değişkenler olarak tanımlanan yapılar arasındaki farklılıkların karşılaştırılması planlanmaktadır.
- c. **Zaman Boyutlarının Ruh Sağlığına Etkisi ve Yaşla Bağlantısı:** Üç farklı zaman boyutunun değişik yaşlarda ruh sağlığına olan farklılaştırıcı etkisini görebilmek için, regresyonların eşitliği analizi yapılacaktır. Bu analizlerde, üç zaman boyutunun her bir bağımlı değişkenin yordanmasına ilişkin parametre değerleri ve açıklanan varyansın eşit kabul edilip edilemeyeceğine ilişkin yapısal eşitlik modellemesinden elde edilen sonuçlar değerlendirilecektir.

4. Ontolojik İyi-Oluş Kavramının Motivasyon ve Duygusal İlişkiler Bağlamında Öneminin Araştırılması

Son olarak yapılacak olan bu araştırma ile, geliştirilen yeni ölçeğin değişik alanlarda kullanımının avantajlarına yönelik kanıtlar aranacaktır. Literatürde kullanılan ÖİOH ölçeklerinin (Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği) ruh sağlığının yanı sıra birçok farklı alanda kullanıldığı bilinmektedir. Örneğin Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği motivasyon, psikopatoloji ve deneysel psikoloji alanlarında kullanılabilir. Yaşam doyumu kavramı da, farklı işe vuruk tanımlar ve ölçeklemeler ile evlilik ve iş doyumu alanlarında yaygınlaşmıştır. Bu bağlamda, söz konusu ölçeğin halihazırdaki bu ölçeklere güçlü bir alternatif olabilmesi için, değişik bağlamlardaki faydalarının kanıtlanması için iki farklı alanda (motivasyon ve duygusal ilişkiler) uygulanabilirliği ve artırıcı geçerlik çalışmaları yapılacaktır. Bu iki farklı alandaki sorulara yanıt aramak için iki ayrı alt çalışma yapılması planlanmaktadır.

Birinci çalışmada, geliştirilen ölçeğin bu alanlarda kullanılması durumunda faktör yapısının hala geçerli olup olmadığına ilişkin doğrulayıcı faktör analizleri yapılacak ve bu aşamada bir sorun çıkması durumunda ölçek revize edilecektir. Ölçeğin bu alanda kullanılabilirliğine ilişkin yeterli geçerlik kanıtları elde edildikten sonra ikinci aşamaya geçilecektir. Bu aşamada, daha önce kullanılan Beş Faktör Kişilik Envanterinin yanı sıra, Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçekleri ile birlikte, geliştirilen ölçek sırayla regresyon modelinde bağımsız değişken blokları olarak analize sokulacak, bağımlı değişkenler ise motivasyon çalışmalarında oldukça sık kullanılan Davranışsal Aktivasyon ve İnhibisyon Ölçeğinin aynı isimli alt ölçek puanları olacaktır. Aynı çalışmada, öğrencilerin başarı durumları da bağımlı değişken olarak analize sokulacaktır. Söz konusu araştırmada, üniversite öğrencilerinden oluşan 300 kişilik bir örneklemden elde edilecek olan veriler kullanılacaktır.

Duygusal ilişkiler bağlamında ise, birinci çalışmadaki geçerlik kanıtı bu bağlamda elde edildikten sonra ana çalışmaya geçilecek ve yine Beş Faktör Kişilik Envanterinin yanı sıra, bu alanda en çok kullanılan İlişki Biçimleri Ölçeğini takiben yeni geliştirilen ölçek sırasıyla bağımsız değişken blokları olarak analize sokulacak, bağımlı değişken ise İlişki Doyumu Ölçeğinden elde edilen puanlar olacaktır. Bu çalışmada da yine 300 kişilik bir örneklemden elde edilecek veriler kullanılacaktır.

5. Psikolojik Danışmanlık Alanında Kullanılabilecek Bir Grup Etkinliği Programının Oluşturulması.

Yapılan tüm bu olgusal araştırmalardan elde edilecek bilgiler ışığında, grupla psikolojik yardım hizmetlerinde kullanılabilecek bir programın oluşturulması ve etkililiğinin test edilmesi ile çalışma tamamlanacaktır. Yukarıdaki çalışmalar söz konusu yeni ölçeğin hem temel kişilik boyutları hem de ruh sağlığı değişkenleri ile dinamik ilişkilerini bir dereceye kadar görmemize olanak tanıyacağı için, geliştirilecek olan programın oluşturulmasında hangi etkenlerin dikkate alınması ve hangi zaman boyutuna müdahalenin daha etkili olacağına ilişkin güçlü öngörüler sunacağı düşünülmektedir. Ayrıca, oluşturulacak olan programın değişik yaş gruplarının değişik ihtiyaçlarını karşılamada ne şekilde etkili olacağına ilişkin olarak da önemli bir öngörünün oluşacağı ve bu anlamda yaş gruplarına özel uygulamaların önerilebileceği düşünülmektedir. Söz konusu programın grupla psikolojik danışma uygulamalarında kullanılabilirliği ön planda tutulacak ve kısa zamanlı bir müdahale olarak (10-12 oturum) planlanmaya çalışılacaktır.

Sonraki aşamada, ortaya konan programın etkinliğini test etmek amacıyla toplam 30 kişilik bir gruptan tesadüfi atama ile oluşturulmuş ön-test son-test kontrol gruplu desene dayalı bir araştırma gerçekleştirilecektir. Yaklaşık olarak 10-12 haftalık oturumlar sonucunda, katılımcılardaki ruh sağlığı değişkenlerindeki (ölçümlerde Kısa Semptom Envanteri ve Beck Depresyon Ölçekleri kullanılacaktır) değişim ölçümlenerek yapılan programın etkililiğine ilişkin kanıt toplanmaya çalışılacaktır. Elde edilen veriler üzerinde tekrarlı ölçümler için 2x2 varyans analizi uygulanacaktır. Aşağıda her bir çalışma açıklanmıştır.

BÖLÜM III

PROJEDE YAPILAN ÇALIŞMALAR

ÇALIŞMA 1: ÖLÇME ARACININ GELİŞTİRİLMESİ

Araştırmanın bu ilk döneminde, teorik arka planın tartışılması ve işevuruk tanımlar doğrultusunda madde havuzunun oluşturulması, madde havuzunun ön deneme için uygulanması ve sonuçların değerlendirilerek ölçeğe son halinin verilmesi planlanmıştır. Ayrıca, ana uygulamanın yapılması ve faktör yapısının açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analiziyle test-edilmesi planlanmıştır. Bu dönemde bu çalışmaların tamamı yapıldı ve elde edilen sonuçlar doğrultusunda bir makale yazıldı. Aşağıda bu amaçla gerçekleştirilen çalışmalar ve sonuçları sunulmaktadır.

Bu araştırmanın konusu, öznel iyi-oluş halidir. Söz konusu kavram, temel olarak olumlu ruh sağlığı paradigması içerisinde yer almakta ve birçok bağlamda çalışmalara konu olmaktadır. Öznel iyi oluş hali (ÖİOH), kişinin yaşamına ilişkin duygusal ve bilişsel değerlendirmesi olarak tanımlanmakta ve bu değerlendirmenin tamamen kişinin öznel yargılarına dayanması gerektiği vurgulanmaktadır. Söz konusu kavram, duygusal iyi-oluş hali (DİO) ve yaşam doyumu değişkenlerinin birleşiminden ibaret bir üst-düzey yapı olarak tanımlanmaktadır. DİO, olumsuz duygu ve olumlu duygu bileşenlerinden oluşmakta, yaşam doyumu ise tek boyutlu bir yapı olarak yaşamın bilişsel bir değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır (Diener, 1984). Bu boyutları ölçmek amacıyla kullanılan temel iki ölçme aracı Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği (Watson, Clark ve Tellegen, 1988) ile Yaşam Doyumu Ölçeği'dir (Diener ve Emmons, Larsen ve Griffin, 1985). Son yıllarda psikoloji alanında olumlu ruh sağlığı görüşünün hakim olmasıyla birlikte, olumlu psikolojik değişkenlerin ruh sağlığındaki öneminin araştırılmasına hız verilmiştir. Öznel iyi-oluş hali (subjective well-being) kavramı, pozitif psikoloji akımının en önemli kavramlarından birisi haline gelmiştir. Bu kavram, yapısal anlamda farklı kullanımlara maruz kalmış ve son olarak Diener'in (1984) tanımladığı üç boyutlu bir yapı olarak kabul görmüştür. Buna göre öznel iyi-oluş hali (ÖİOH) değişkeninin temel bileşenlerinin yaşam doyumu (life satisfaction) ve duygusal iyi oluş (emotional well-being) olduğu şeklindeki ölçme modeli büyük oranda kabul görmekte, duygusal

iyi-oluşun (DİO) da olumlu ve olumsuz duygu olarak adlandırılan iki bağımsız boyuttan oluştuğu varsayılmaktadır. Ancak ÖİOH değişkenine ilişkin son yıllarda yapılan eleştirilerin arttığı ve bu eleştirilerin temel olarak üç alana odaklandığı gözlenmektedir. Alan yazında en ciddi sorunlardan birisi, DİO'un iki temel boyutu olan olumlu ve olumsuz duygunun, Beş Faktör Kuramı'nın iki faktörü olan dışadönüklük ve nörotisizm değişkenleriyle kavramsal ve işevuruk tanımlamadaki binişlikliğidir. Her ne kadar bu değişkenler arasındaki ilişkilere yönelik oldukça ciddi bir olgusal literatür olduğu göze çarpsa da, değişkenler arasındaki binişliklik, elde edilen bulguların sorunlu olduğunu göstermektedir. Bu durum, örneğin, bu değişkenler arasındaki ilişkilerin bazı çalışmalarda .90'ın üzerinde çıkmasından da anlaşılmaktadır (Finch, 1998). ÖİOH ile ilgili bir başka sorun ise, bu değişkenin kararsızlığı ve araştırmada sunulan ya da algılanan bağlama göre değişiklik göstermesidir (Bostic ve Ptacek, 2001; Carter, 2004; Headey ve Wearing, 1989; Hills ve Argyle, 2001). Bu nedenle, kişi-içi değişkenlik (intraindividual variability) sorunu, bu değişkene ilişkin ölçümlerin ve yapılan araştırmaların güvenilirliğini ciddi anlamda tehdit etmektedir. Son olarak literatürde vurgulanan en önemli sorun, geçerli ÖİOH tanımlamasının zevkçi (hedonist) bir çerçevede yapılması ve bu anlamda varoluşsal ya da gelişime ve potansiyelini geliştirmeye vurgu yapan (Eudaimonic) bir yaklaşıma uzak düşmesidir. Bu da söz konusu değişkenin, pozitif psikolojinin önemli bir takım değişkenleriyle (örn. kendini gerçekleştirme, ego gelişimi) ilişkisiz çıkmasına neden olmaktadır (McGregor and Little, 1998).

Bu üç sorun dikkate alınarak belirlenen bu araştırmanın temel amacı, literatürde kullanılan ÖİO ölçme modellerine alternatif bir model doğrultusunda yeni bir ölçme aracı geliştirerek, yukarıda tanımlanan sorun alanlarında iyileşmeler sağlamaktır. Bu bağlamda, araştırmanın birinci aşamasında, literatürde kullanılan ÖİOH ölçeklerine alternatif olarak geliştirilmesi planlanan bir ölçme aracının geçerlik, güvenilirlik ve artımsal güvenilirlik (incremental validity) çalışmaları yapılmıştır.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu, verilerin toplanması, verilerin analiz edilmesi ve işlem konularında açıklamalar yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, mevcut durumu sorgulayan betimsel bir araştırmadır ve ilişkisel tarama modeline dayanarak araştırma gerçekleştirilmiştir. Veriler, farklı yaşlardaki bireylerden elde edilmiş ve kesitsel araştırma düzeni kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Katılımcıların tamamı Ankara, İzmir ve Çanakkale ilindeki lise ve üniversitelere devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Ölçme araçlarının uygulanacağı bireyler, amaçlı (purposive) örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Bu örneklemin temeli, araştırmanın amaçları doğrultusunda bir evrenin temsilci bir örneği yerine, amaçlı olarak bir ya da birkaç alt kesimini örnek olarak almaktır. Başka bir deyişle amaçlı örnekleme, evrenin soruna en uygun bir kesimini gözlem konusu yapmak demektir (Sencer, 1989, s.386). Amaçlı örnekleme araştırmacı, evrenle ilgili daha önceki kuramsal bilgilere ve kendi bilgilerine ve araştırmanın özel amacına dayanarak bir örneklem belirlemektedir (Fraenkel ve Wallen, 1993, s. 87). Bu araştırmada, araştırma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme çeşitlerinden, maksimum çeşitlilik yöntemi benimsenmiş ve ölçme araçları bu bireylere uygulanmıştır. Bu örnekleme yönteminin evren değerleri hakkında önemli ipuçları vereceği ifade edilmektedir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008, s.79). aşağıda her bir alt araştırmada yer alan katılımcılara ait bilgiler, o alt araştırma sunulurken açıklanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, aşağıda açıklanan kişisel bilgi formu ve ölçekler aracılığı ile bireysel uygulama ve grup uygulaması şeklinde toplanmıştır.

Kişisel bilgi formu: Katılımcıların yaş, cinsiyet ve eğitim durumları gibi demografik özelliklerine ilişkin bilgiler kişisel bilgi formu aracılığıyla elde edilmiştir.

Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği (OODÖ): Bu ölçek, Olumlu Duygu ve Olumsuz Duygu adı altında 5 dereceli Likert tipi 10'ar maddelik iki alt ölçekten oluşmaktadır. Watson ve arkadaşları (1988) tarafından geliştirilen OONDÖ'nün, Olumlu Duygu alt ölçeği kişinin ne derece ilgili, aktif ve uyanık hissettiğini; Olumsuz Duygu alt ölçeği ise kişinin kızgınlık, tiksinti, suçluluk ve korku gibi öznel sıkıntıları ne derece hissettiğini ölçmektedir. Ölçeğin iç tutarlık güvenirliği Olumlu duygu için .88 ve Olumsuz duygu için .87 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe güvenirlik ve geçerlik çalışması Gençöz (2000) tarafından yapılmıştır. Gençöz'ün çalışmasında Türkçe OODÖ'nün orijinali ile tutarlı olarak iki faktörden oluştuğu bulunmuş, ayrıca iç tutarlığı Olumlu ve Olumsuz duygu için sırasıyla .83 ve .86; test-tekrar test güvenirliği ise yine aynı sıraya göre .40 ve .54 olarak bulunmuştur. Ölçeğin ölçüt bağımlı geçerliği ise Beck Depresyon Ölçeği ve Beck Anksiyete Ölçeği ile çalışılmıştır. Buna göre, Olumlu Duygu ölçeği bu ölçekler için sırasıyla -.48 ve -.22'lik korelasyonlar verirken, Olumsuz duygu ölçeğinin bu ölçeklerle korelasyonu yine aynı sıraya göre .51 ve .47 olarak bulunmuştur. İç tutarlılık katsayısı bu çalışmada Olumsuz duygu için .77 ve Olumlu duygu için ise .81 bulunmuştur.

Yaşam Doyumu Ölçeği (The Satisfaction with Life Scale): Bireylerin yaşam doyumu düzeylerini belirlemek amacı ile Diener ve arkadaşları (1985) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Durak ve arkadaşları (2008) tarafından yapılmıştır. Ölçek, "yaşamımın bir çok yönüyle ideallerime yakın, yaşam koşullarım çok iyi, yaşamımdan hoşnutum, şu ana kadar istediğim şeyleri elde edebildim ve yeniden dünyaya gelseydim yaşamımdan hemen hemen hiçbir şey değiştirmedim" ifadelerini içeren 5 maddeden oluşmaktadır. Her madde için "hiç uygun değil" ile "çok uygun" arasında değişmek üzere 1'den 7'ye kadar seçenekler sunulmuştur. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .87 bulunmuştur. Türkçe versiyonunda ise iç tutarlılık yüksek ($\alpha = .86, .82$) bulunmuştur. Bu çalışmada ise .80'dir.

Beş Büyük Kişilik Envanteri (The Big-Five Inventory): Benet-Martinez ve John, (1998) tarafından geliştirilen beş dereceli Likert tipi ve 44 maddelik bu ölçeği Türkçe'ye Sümer ve arkadaşları (2005) uyarlamıştır. Bu beş kişilik özelliği Açıklık, Sorumluluk, Dışadönüklük, Uyumluluk ve Duygusal dengesizliktir (Openness, Conscientiousness, Extraversion, Agreeableness, Neuroticism). Ölçeğin Cronbach

Alpha güvenilirliği .64 ile .77. arasında değişmektedir. Bu çalışmada ise Alpha değerleri .51, ile .80 arasında bulunmuştur.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (The Psychological Well-Being Scale): Ryff (1989) tarafından geliştirilen bu ölçek “kişisel büyüme”, “diğerleriyle olumlu ilişkiler”, “özerklik”, “çevresel hakimiyet” “kendini kabul” ve “yaşamın amacı” olmak üzere 6 boyuttan oluşmaktadır. Ölçek Cenkseven (2004) tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır ve iç tutarlılık katsayısı .74 ile .83 arasında değişmektedir. Bu çalışmada ise iç tutarlılık kişisel büyüme ölçeği hariç .62 ile .77 arasında değişmektedir.

Umular İndeksi (The Aspirations Index): Söz konusu ölçek kişilerin içsel ve dışsal motivasyon kaynaklarının kişi için önemini belirlemeye yönelik olarak Kasser ve Ryan (1996) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması bulunmadığından, araştırmacılar tarafından Türkçeye çevrilerek uygulanmıştır. Orijinal ölçekte yedi ayrı değerlendirme alanı bulunmasına rağmen, buradaki çalışmada sadece varlık, görünüş, anlamlı ilişkiler ve kişisel gelişim boyutları kullanılmıştır. Bu çalışmada iç tutarlılık katsayısı “varlık” için .84, “görünüş” için .82, “kişisel büyüme” için .79 ve “anlamlı ilişkiler” için .86 bulunmuştur.

Rosenberg Özsaygı Ölçeği (The Rosenberg Self-Esteem Scale): Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen ve genel olarak benlik saygısını ölçmeyi amaçlayan RBSÖ’nün Türkçe’ye çevirisi ve uyarlaması Çuhadaroğlu (1985) tarafından, ergenler üzerinde yapılmıştır. RBSÖ on maddelik ve tek boyuttan oluşan bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe’ye uyarlama çalışmasında ise, elde edilen iç tutarlık Cronbach alfa katsayısı .86’dır (Çuhadaroğlu, 1985).

Kısa Semptom Envanteri (The Brief Symptom Inventory): Kısa Semptom Envanteri (KSE) (Brief Symptom Inventory), Derogatis (1992) tarafından geliştirilmiş 53 maddelik kendini değerlendirme türü bir envanterdir. Normal örneklerde olduğu gibi, çeşitli psikiyatrik ve medikal hastalarda da ortaya çıkabilecek bazı psikolojik semptomları yakalamak amacıyla geliştirilmiş çok boyutlu bir semptom tarama ölçeğidir. KSE, SCL-90 olarak bilinen 90 maddelik Semptom Belirleme Listesinin kısaltılmış bir formudur ve 9 alt ölçek ve 3 global indeksten oluşmaktadır. Türkçeye Şahin and Durak (1994) tarafından uyarlanmış ve faktör analizi sonunda Kaygı, Depresyon, Olumsuz benlik, Somatizasyon ve Düşmanlık olmak üzere 5 alt

ölçekten oluştuğu bulunmuştur. Bu çalışmada ise sadece Kaygı, Depresyon ve Olumsuz benlik alt ölçekleri kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmesi SPSS 14.00 (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı) ve LISREL paket programları kullanılarak yapılmıştır.

Katılımcıların demografik özelliklerinin analizinde frekans ve yüzde dağılımı kullanılmıştır. Verilerin analizinde, açıklayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi ve güvenilirlik analizleri olarak temelde Cronbach's Alpha iç-tutarlık katsayısı ve test-tekrar test güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Ayrıca doğrulayıcı faktör analizlerinde elde edilen parametrelerin kullanılması sonucunda, her bir gözlenen değişkende, örtük değişkenler tarafından açıklanan ortalama varyansın miktarı (variance extracted) ve bir bütün olarak model tarafından açıklanan varyansın miktarları (construct reliability) hesaplanmıştır. Geçerlik için öncelikle geliştirilen ölçme aracının halihazırdaki ÖİOH ölçekleriyle korelasyonuna bakılarak halihazır geçerlik kanıtları elde edilmiştir. Ayrıca, bu yeni ölçme aracının literatürde ÖİOH ile en yüksek ilişki gösterdiği diğer değişkenler olan beş-faktör kişilik modeli, psikolojik iyi-oluş gibi olumlu ruh sağlığı değişkenlerinin yanı sıra, depresyon ve anksiyete gibi olumsuz ruh sağlığı değişkenleriyle ilişkisine de bakılarak kavramsal geçerliği test edilmiştir. Ontolojik İyi Oluş Ölçeğinden elde edilen puanların, halihazırdaki ölçme araçlarından elde edilen puanlar kontrol edildiğinde bu kriter değişkenlerdeki değişkenliğin ne kadarını açıklayabildiğine bakılarak artımsal geçerlik (incremental validity) kanıtları elde edilmiştir. Bu yöntemlere ek olarak Ontolojik İyi Oluş Ölçeği üzerinde yine yapısal eşitlik modellemesi kullanılarak çoklu-özelliğ çoklu-yöntem (multi-trait multi-method) analizleriyle, bağdaşım (convergent geçerliği), artımsal geçerlilik (incremental validity) ve farklılaşım geçerliği (divergent validity) analizleri yapılmıştır. Verilerin analiz edilmesinde en az .05 anlamlılık düzeyi benimsenmiştir.

İşlem

Araştırmada veriler, bireysel uygulama ve grup uygulaması şeklinde toplanmıştır. Lise ve üniversite öğrencilerinden veriler toplanırken grup uygulaması tercih edilmiş, üniversite mezunu olan katılımcılardan veri toplanırken bireysel uygulama yoluna gidilmiştir.

Veriler üniversite öğrencisi olan katılımcılardan üniversitede ders saatleri içinde dersin yürütücüsünün izni ve yardımıyla toplanmıştır. Üniversitede mezun olmuş katılımcılara bireysel olarak ulaşılmış ve bireysel uygulama yöntemi ile veriler toplanmıştır. Veriler toplanırken gönüllülük ilkesi esas alınmış, katılımcılara öncelikle araştırmanın amacına yönelik kısa bir bilgi verilmiş ve ardından araştırmaya katılmak isteyen katılımcılara ölçekler verilmiştir. Ayrıca, gerekli durumlarda katılımcılara ek açıklamalar yapılmıştır. Katılımcılardan kimlik bilgileri istenmemiştir. Ölçeklerin uygulanması 40-45 dakika arasında değişmiştir.

Ölçek geliştirme sürecinde toplam beş çalışma yapılmıştır ve bu çalışmalar sırasında hesaplanan parametreler ve ilgili analizler aşağıda sunulmuştur.

Bulgular

1. Çalışma: Faktör yapılarının geçerliği ve Güvenirliği (Validation of Factor Structure and Initial Reliability)

İlk deneme formunun oluşturulmasında elde edilen verilere, öncelikli olarak açımlayıcı faktör analizi uygulanmış ve bu analizlerde, ölçülmesi amaçlanan değişkenin boyutlarının belirlenmesinde, Scree-test yönteminin yanı sıra paralel analiz yöntemi uygulanmıştır. Buna göre belirlenen çözümlenelerde, faktör yüklerinin .40 ve üzerinde olması, çapraz faktör yükleri arasındaki farkın en az .25 olması ve faktörlerdeki maddelerin içeriklerinin teorik uygunlukları dikkate alınmıştır.

17-41 yaş arasında 232 katılımcıyla yapılan bu çalışmada öncelikle madde havuzu oluşturulmuş, ardından ölçeğe son hali verilmiş ve açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonunda ölçeğin 4 faktörlü bir yapıda olduğu ortaya çıkmıştır. Birinci faktör "umut", ikinci faktör "pişmanlık", üçüncü faktör "hiçlik"

ve son faktör ise “etkinleşme” olarak adlandırılmıştır. Sonuçta 24 faktörlü Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nin ilk formu elde edilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonuçları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 1. Yaşam Projesi Ölçeği'nin Faktör Yükleri

Table 1

Factor loadings of the items of LPS

Item / Factor	Study 1				Study 2			
	H	R	N	A	H	R	N	A
<i>Hope (H)</i>								
Courageous	.780				.718			
Strong	.758				.778			.249
Confident	.742	-.310	-.203		.733			
Hopeful	.707		-.388		.753		-.204	
Looking forward	.688				.749			
Ambitious	.635		-.268	.283	.767			
<i>Regret (R)</i>								
Regretful		.840	.230			.799		
Guilty		.756	.336			.639	.318	
Satisfied	.284	-.724		.224	.293	-.521		.391
Upset		.652	.313	-.207		.615	.287	-.212
Proud	.499	-.648			.335	-.466		.267
Incompetent		.631	.369		-.229	.591	.211	
Disappointed		.621	.400	-.248		.733		

<i>Nothingness (N)</i>								
Lost			.738	-.210		.772	-.212	
Aimless			.711		-.275	.723		
Helpless	-.242	.363	.704			.690		
Empty		.222	.702	-.214		.268	.783	
Irresponsible			.698			.711		
Anxious			.552		-.231	.333	.444	-.236
<i>Activation (A)</i>								
	-.281							
Energetic	.243	-.210	.822		.301		.765	
Excited	.296		.773		.340	-.215	.666	
Enthusiastic	.411		.751		.287		.688	
Drained	.289		.309	-.579	.395	.341	-.572	
Motivated	.417		-.226	.567			.652	

Note. Analysis is based on 232 observations in Study 1 and 560 observations in Study 2. LPS item ratings range from 1 to 5. Likert scale anchors ranged from 1 = *very slightly or not at all* to 5 = *extremely*. Factor loadings less than .20 are not represented. Factor loadings obtained in Study 2 are not ordered.

2. Çalışma: Faktör Yapısının Tutarlılığının Test Edilmesi (Cross-Validation of Factor Structure)

Doğrulayıcı faktör analizlerinde ise, çözümlene yöntemi olarak Maximum Likelihood yöntemi ile birlikte maddeler arası kovaryans matrisi kullanılmıştır. Yapısal eşitlik modellemesinin bir parçası olan doğrulayıcı faktör analizleri, açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen faktör yapısının / ölçme modelinin bir başka örneklemede ne kadar geçerli olduğunu belirlemede kullanılmıştır.

15-52 yaş arasında 560 katılımcıyla yapılan bu çalışmada açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonunda ölçeğin ilk çalışmada ortaya çıkan 4 faktörlü bir yapıda olduğu doğrulanmıştır. Sonuçlar aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 2. Yaşam Projesi Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi SonuçlarıTable 2
The Results of Confirmatory Factor Analyses on LPS.

Indices	One-Factor Model		Four-Factor Model		Higher-Order Model	
	Study 1	Study2	Study 1	Study2	Study 1	Study2
χ^2/df	10.04	5.92	3.81	2.08	4.00	2.17
GFI	.52	.95	.75	.84	.74	.84
SRMR	.13	.098	.094	.071	.10	.074
RMSEA	.20	.145	.11	.068	.11	.071
CFI	.48	.67	.75	.90	.74	.89
AIC	2625.52	1588.15	1047.20	620.31	1097.36	643.20
CAIC	2838.96	1801.59	1287.32	860.44	1328.59	874.43
ECVI	11.37	11.90	4.53	2.69	4.75	2.78

Note. $N = 232$ in Study 1 and 560 in Study 2. GFI = goodness-of-fit index; AGFI = adjusted goodness-of-fit index;

RMR = root-mean-square residual; RMSEA = root-mean-square error of approximation; CFI = comparative fit index. The values of Study 2 are in bold for ease of comparison.

3. Çalışma: Test-Tekrar Test Güvenirliği (Re-test Reliability)

Güvenirlik analizleri olarak temelde Cronbach's Alpha iç-tutarlık katsayısı hesaplanmıştır. Ayrıca doğrulayıcı faktör analizlerinde elde edilen parametrelerin kullanılması sonucunda, her bir gözlenen değişkende, örtük değişkenler tarafından açıklanan ortalama varyansın miktarı (variance extracted) ve bir bütün olarak model tarafından açıklanan varyansın miktarları (construct reliability) hesaplanmıştır.

Ölçek faktörlerinin iç tutarlılık katsayıları $\alpha = .81$ ile $\alpha = .87$. arasında değişmektedir. Cronbach Alpha katsayısı ölçeğin tümü için $\alpha = .92$ bulunmuştur.

57 üniversite öğrencisi ile 2 hafta arayla yapılan bu çalışmada, ölçeğin tümü için test-tekrar test güvenilirlik değeri .75 bulunmuştur. Alt ölçeklerden "pişmanlık" için .92, "etkinleşme" için .72, "hiçlik" için .70 ve "umut" için .89 bulunmuştur. Sonuçlar ölçeğin ve alt ölçeklerin test-tekrar test güvenilirliği koşulunu karşıladığını desteklemektedir.

4. Çalışma: Bağdaşım Geçerliği ve Ayırdedici Geçerlik (Convergent and Discriminant Validity)

Geçerlik için öncelikle geliştirilen ölçme aracının halihazırdaki ÖİOH ölçekleriyle korelasyonuna bakılarak halihazır geçerlik kanıtları elde edilmiştir. Ayrıca, bu yeni ölçme aracının literatürde ÖİOH ile en yüksek ilişki gösterdiği diğer değişkenler olan beş-faktör kişilik modeli, psikolojik iyi-oluş gibi olumlu ruh sağlığı değişkenlerinin yanı sıra, depresyon ve anksiyete gibi olumsuz ruh sağlığı değişkenleriyle ilişkisine de bakılarak kavramsal geçerliği test edilmiştir.

Ayrıca, Ontolojik İyi Oluş Ölçeğinden elde edilen puanların, halihazırdaki ölçme araçlarından elde edilen puanlar kontrol edildiğinde bu kriter değişkenlerdeki değişkenliğin ne kadarını açıklayabildiğine bakılarak artımsal geçerlik (incremental validity) kanıtları elde edilmiştir. Bunun için analiz yöntemi olarak hiyerarşik regresyon analizi kullanılmış, ve kriter değişkenlerin tek başına bağımlı değişken olarak tanımlandığı bu analizlerde ilk önce kontrol edilmek istenen değişkenler teorik arkaplana göre teker teker ya da birlikte blok olarak sırasıyla analize sokulmuş, en sonunda ise Ontolojik İyi Oluş Ölçeğinden elde edilen puanlar modele son blok olarak eklenmiştir. Buna göre, öngörülen regresyon modellerinde, ilk sırada kişiliğin beş faktörüne ilişkin puanlar birinci bloğu, halihazırdaki iyi-oluş ölçekleri olan Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği ile Yaşam Doyumu Ölçeği ikinci bloğu, ve son olarak Ontolojik İyi Oluş Ölçeğinden elde edilen faktör puanları ise son bloğu oluşturmuştur. Bu analizlerde bağımlı değişkenleri, Kısa Semptom Envanteri'nin ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin alt boyutlarından elde edilen puanlar oluşturmuştur.

Bu yöntemlere ek olarak Ontolojik İyi Oluş Ölçeği üzerinde yine yapısal eşitlik modellemesi kullanılarak çoklu-özellik çoklu-yöntem (Multi-trait multi-method) analizleriyle, bağdaşım (convergent geçerliği) ve farklılaşım geçerliği (divergent validity) analizleri yapılmıştır.

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinden oluşan iki grup katılımcı kullanıldı. 99 katılımcıdan oluşan ilk grup Yaşam Planı Ölçeği (Life Project Scale (LPS), Olumlu-Olumsuz Duygu Ölçeği (Positive and Negative Affect Scale), Yaşam Doyumu Ölçeği (Life Satisfaction Scale) ve Beş Büyük Kişilik Envanteri'ni (Big Five Inventory)

doldurdular. 101 katılımcıdan oluşan ikinci grup ise, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (Psychological Well-Being Scale) ve Umular İndeksi (Inspirations Index) ve Yaşam Planı Ölçeği'ni (Life Project Scale) doldurdular.

Tablo 3. Yaşam Projesi Ölçeği'nin Bağdaşım Geçerliği Sonuçları

	The LPS total	Regret	Nothingness	Activation	Hope
SWB					
PA	.57**	.30**	.26**	.59**	.55**
NA	-.55**	-.46**	-.58**	-.47**	-.21*
LS	.55**	.39**	.29**	.39**	.56**
PWB					
Autonomy	.41**	.28**	.23*	.37**	.38**
Env. Mas.	.61**	.49**	.43**	.52**	.49**
Pers. Growth	.42**	.27**	.43**	.35**	.28**
Pos. Rel.	.32**	.25**	.32**	.26**	.19
Purpose in life	.59**	.37**	.59**	.38**	.52**
Self-acceptance	.67**	.66**	.40**	.50**	.55**
BFI					
Neuroticism	-.36**	-.31**	-.42**	-.28**	-.13
Extraversion	.43**	.19	.24*	.50**	.37**
Openness	.45**	.22*	.14	.45**	.52**
Agreeableness	.01	.07	.06	.15	.02
Conscientiousness	.41**	.29**	.32**	.22*	.40**
Inspirations					
Wealth (imp.)	-.13	-.03	-.19	-.13	-.08
Wealth (lik.)	.27**	.18	.16	.13	.33**
Image (imp.)	-.19	-.13	-.28**	-.09	-.11
Image (lik.)	.09	.06	.07	.07	.19
Image (att.)	.10	.08	.01	.03	.18
Growth (imp.)	.19	.09	.11	.19	.19
Growth (lik.)	.44**	.32**	.37**	.28**	.40**
Growth (att.)	.23*	.14	.25*	.04	.25*
Relationships (imp.)	.01	.05	.01	.04	.04
Relationships (lik.)	.36**	.31**	.29**	.30**	.25*
Relationships (att.)	.19	.22*	.15	.09	.13

Note: Env. Mas = Environmental mastery; pers. Growth = personal growth; pos. rel. = positive relations with others; imp = importance; lik. = likelihood; att. = attainment; all significant correlations are bold.

* $p < .05$ ** $p < .01$

Tablo 4. Yaşam Projesi Ölçeği'nin Ayırt Edici Geçerlik Sonuçları

Table 4
Factors and Their Corresponding Eigenvalues from the Unrotated Principal Components
Analyses of PANAS and LPS Items with Personality

Factor	Solution	
	PANAS & E & N	LPS & E & N
1	7.708	9.013
2	4.742	5.044
3	2.561	2.788
4	1.865	2.405
5	1.634	2.093
6	1.509	1.790
7	1.318	1.462
8	1.241	1.262
9	1.168	1.169
10	1.008	1.075
11		1.047

5. Çalışma: Artımsal Geçerlilik (Incremental Validity): 17-37 yaş arasında olan 195 katılımcıyla yapılan bu çalışmada Rosenberg Özsaygı Ölçeği (The Rosenberg Self-Esteem Scale), Kısa Semptom Envanteri (The Brief Symptom Inventory), Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (Psychological Well-Being Scale), Yaşam Doyumu Ölçeği (Life Satisfaction Scale) ve Olumlu-Olumsuz Duygu Ölçeği (Positive and Negative Affect Scale) kullanılmıştır. Sonuçlar aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 5. Yaşam Projesi Ölçeği'nin Artımsal Geçerlilik Sonuçları

<u>Criterion/ Predictors</u>	R	R ²	Adj. R ²	ΔR^2
Autonomy				
PA, NA	.436	.190	.182	.190***
LS	.439	.193	.180	.003
OWB (Regret, Activation, Nothingness, Hope)	.546	.299	.272	.105***
Environmental Mastery				
PA, NA	.565	.320	.313	.320***
LS	.588	.345	.335	.026**
OWB (Regret, Activation, Nothingness, Hope)	.696	.485	.465	.139***
Personal Growth				

PA, NA	.276	.076	.067	.076**
LS	.276	.076	.062	.000
OWB (Regret, Activation, Nothingness, Hope)	.434	.188	.158	.112***
Positive Relation with Others				
PA, NA	.373	.139	.130	.139***
LS	.388	.157	.137	.011
OWB (Regret, Activation, Nothingness, Hope)	.531	.282	.255	.131***
Purpose in Life				
PA, NA	.431	.186	.178	.186***
LS	.457	.209	.196	.023*
OWB (Regret, Activation, Nothingness, Hope)	.671	.450	.429	.241***
Self Efficacy				
PA, NA	.567	.321	.314	.321***
LS	.646	.417	.408	.096***
OWB (Regret, Activation, Nothingness, Hope)	.752	.565	.549	.148***
Depression				
PA, NA	.560	.313	.306	.313***
LS	.579	.336	.325	.023*
OWB (Regret, Activation, Nothingness, Hope)	.645	.416	.394	.080***
Anxiety				
PA, NA	.553	.306	.299	.306***
LS	.565	.320	.309	.013
OWB (Regret, Activation, Nothingness, Hope)	.648	.420	.398	.100***

Negative Self

PA, NA	.525	.276	.268	.276***
LS	.529	.280	.268	.004
OWB (Regret, Activation, Nothingness, Hope)	.625	.391	.367	.111***

Notes: Predictors are presented as sets and the Beta values for the variables in these sets

are omitted. *p<.05; **p<.01; ***p<.001

Sonuçlar

Projenin ilk aşamasında, proje kapsamında kullanılacak olan Ontolojik İyi Oluş Ölçeği geliştirilmiş, geçerlik, güvenirlik, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda, geliştirilmiş olan ölçeğin, teorik olarak ilişkili olması beklenen değişkenlerle beklenen yönde ilişki gösterdiği belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara bakıldığında, Yaşam Projesi Ölçeği'nin halihazırda öznel iyi-oluşu ölçmekte kullanılan Yaşam Doyumu Ölçeği ve Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği ile güçlü ilişkiler gösterdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu ölçek, psikolojik iyi oluş değişkeni ve bunun boyutları ile de beklendiği üzere anlamlı ve beklendik yönde ilişkiler göstermiştir. Bunlara ek olarak beş faktör kişilik kuramının boyutlarıyla da geliştirilen ölçeğin orta düzeyde ilişkiler gösterdiği anlaşılmaktadır. Son olarak umular ölçeği ile yaşam projesinin boyutları arasındaki ilişkiler zayıf olsa da beklendik yönde ve kuramsal beklentileri destekler yönde bulgular elde edilmiştir.

Ek olarak yapılan ayırıcı geçerlik analizlerinde, literatürde belirtildiği gibi, halihazırda kullanılan Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeğinin beş faktör kişilik boyutlarından dışadönüklük ve nörotiklik boyutlarıyla bulaştığı, buna rağmen bu çalışmada geliştirilen Yaşam Projesi Ölçeğinin alt boyutlarının böyle bir bulaşmaya neden olmadığı anlaşılmaktadır.

Elde edilen sonuçlar, geliştirilen bu yeni ölçeğin, varolan öznel iyi oluş ölçeklerinin psikolojik iyi oluş ve ruh sağlığında açıkladıkları varyansın üzerine

açıkladığı varyansın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Hiyerarşik regresyon analizleri sonucunda, yaşam projesi ölçeği puanlarının, her bir değişkende açıkladıkları biricik varyansın (unique variance) %10'un üzerinde olduğu (depresyon hariç), ve yaşam amaçları değişkeninde bu miktarın en yüksek olduğu görülmektedir (%24). Bu sonuçlar, geliştirilmiş olan yeni ölçeğin, halihazırdaki öznel iyi oluş ölçeklerine ek olarak kişilerin ruh sağlıklarının açıklanmasında ek bilgi verdiği ve bu değişkenlerdeki biricik varyansı dikkate değer bir düzeyde açıkladığı anlaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Benet-Martinez, V., & John, O. P. (1998). Los cinco grandes accross cultures and ethnic groups: Multitrait multimethod analysis of the Big Five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology, 75*, 729-750.
- Bostic, T. J., & Ptacek, J. T. (2001). Personality factors and the short-term variability in subjective well-being. *Journal of Happiness Studies, 2*, 355-373.
- Carter, S. D. (2004). Reexamining the temporal aspects of affect: Relationships between repeatedly measured affective state, subjective well-being, and affective disposition. *Personality and Individual Differences, 36*, 381-391.
- Cenkseven. (2004). *The predictors of subjective and psychological well-being in university students*. Unpublished Dissertation, Cukurova University, Adana.
- Çuhadaroğlu, Ö. (1985). *Adolesanlarda benlik saygısı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.
- Derogatis, L. R. (1992). *The brief symptom inventory (BSI), administration, scoring and procedures: Manual II: Clinical Psychometric Research*.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin, 95*(3), 542-575.

- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Durak, M., Gençöz, T., & Senol-Durak, E. (2008). *The reliability and validity of the satisfaction with life scale in the samples of Turkish elderly and correctional officers*. Paper presented at the IV. European Conference on Positive Psychology, Rijeka-Opatija, Croatia.
- Finch, J. F. (1998). Social undermining, support satisfaction, and affect: A domain-specific lagged effect model. *Journal of Personality*, 66(3), 315-334.
- Gençöz, T. (2000). Pozitif ve negatif duygu ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması (The positive and negative affect scale: validity and reliability study). *Türk Psikoloji Dergisi*, 15, 19-26.
- Headey, B., & Wearing, A. (1989). Personality, life events, and subjective well-being: Toward a dynamic equilibrium model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(4), 731-739.
- Hills, P., & Argyle, M. (2001). Emotional stability as a major dimension of happiness. *Personality and Individual Differences*, 31, 1357-1364.
- Kasser, T., & Ryan, R. M. (1996). Further examining the American dream: Differential correlates of intrinsic and extrinsic goals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, 280-287.
- McGregor, I., & Little, B. R. (1998). Personal projects, happiness, and meaning: On doing well and being yourself. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74 (2), 494-512.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the Adolescent Self-Image*. Princeton, NJ.: Princeton University Press.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.

Sümer, N., Lajunen, T., & Ozkan, T. (2005). Big five personality traits as the distal predictors of road accident involvement. In G. Underwood (Ed.), *Traffic and transport psychology* (pp. 215-227). Linois: Elsevier.

Şahin, N. H., & Durak, A. (1994). Kısa semptom envanteri: Türk gençleri için uyarlanması (Brief Symptom Inventory: Adaptation for the Turkish youth). *Türk PsikolojiDergisi*, 9(31), 44-56.

Watson, D., & Clark, L. A. (1994). *The PANAS-X: Manual for the Positive and Negative Affect Schedule-Expanded Form*: The University of Iowa.

Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(6), 1063-1070.

ÇALIŞMA 2. ONTOLOJİK İYİ OLUŞ ÖLÇEĞİNİN KÜLTÜRLERARASI GEÇERLİĞİN TEST EDİLMESİ (KOVARYANS MATRİSLERİNİN EŞİTLİĞİ TESTİ)

1. Yaşam Projesi Ölçeği'nin Kültürlerarası Geçerliğin Test Edilmesi

Araştırmanın üçüncü 6 aylık dönemde (12-18 ay arası), Ontolojik İyi Oluş Ölçeğinin kültürlerarası geçerliğin test edilmesi (kovaryans matrislerinin eşitliği testi), ABD'de 250 kişilik bir örnekleme geçerlik uygulamasının yapılması ve projenin on sekizinci ayında öznel iyi-oluş değişkeninin gelişimsel açıdan incelenmesi çalışmasına başlanması planlanmıştır. Bu bağlamda, ilk olarak projenin bir sonraki aşaması olan Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nin kültürlerarası geçerliğin test edilmesine (kovaryans matrislerinin eşitliğinin test edilmesi) ilişkin çalışmalar yapılmıştır. Bu amaçla, Türkiye ve ABD'den veri toplanmıştır. ABD'den veri toplanırken proje yürütücüsü kişisel bağlantılarını kullanmıştır ve gelişim psikoloğu olan bir akademisyenden yardım alınmıştır.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu, verilerin toplanması, verilerin analiz edilmesi ve işlem konularında açıklamalar yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, mevcut durumu sorgulayan betimsel bir araştırmadır ve ilişkisel tarama modeline dayanarak araştırma gerçekleştirilmiştir. Veriler, farklı yaşlardaki bireylerden elde edilmiş ve kesitsel araştırma düzeni kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Katılımcıların tamamı Ankara, İzmir ve Çanakkale ilindeki üniversitelere devam eden öğrencilerden ve ABD'de üniversitelere devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Ölçme araçlarının uygulanacağı bireyler, amaçlı (purposive) örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Aşağıda her bir alt araştırmada yer alan katılımcılara ait bilgiler, o alt araştırma sunulurken açıklanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, aşağıda açıklanan kişisel bilgi formu ve ölçekler aracılığı ile bireysel uygulama ve grup uygulaması şeklinde toplanmıştır.

Kişisel bilgi formu: Katılımcıların yaş, cinsiyet ve eğitim durumları gibi demografik özelliklerine ilişkin bilgiler kişisel bilgi formu aracılığıyla elde edilmiştir.

ABD ve Türkiye’de Ontolojik İyi Oluş Ölçeği’nin kültürlerarası geçerliğin test edilmesi çalışması için kullanılan ölçeklerin psikometrik özellikleri aşağıda açıklanmaktadır.

Ontolojik İyi Oluş Ölçeği (OİÖÖ): Bu proje kapsamında geliştirilen ve geçerlik güvenirlik analizleri birinci dönem raporunda sunulan bu ölçek dört boyuttan oluşmaktadır: Pişmanlık, aktivasyon, hiçlik ve umut. Yapılan birinci dönem çalışması sonucunda söz konusu ölçeğin kişilik değişkeninin yanı sıra birçok ruh sağlığı değişkeni ile beklenen yönde ve güçlü ilişkileri belirlenmiştir.

Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği (OODÖ): Bu ölçek, Olumlu Duygu ve Olumsuz Duygu adı altında 5 dereceli Likert tipi 10’ar maddelik iki alt ölçekten oluşmaktadır. Watson ve arkadaşları (1988) tarafından geliştirilen OONDÖ’nün, Olumlu Duygu alt ölçeği kişinin ne derece ilgili, aktif ve uyanık hissettiğini; Olumsuz Duygu alt ölçeği ise kişinin kızgınlık, tiksinti, suçluluk ve korku gibi öznel sıkıntıları ne derece hissettiğini ölçmektedir. Ölçeğin iç tutarlık güvenirliği Olumlu duygu için .88 ve Olumsuz duygu için .87 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe güvenirlik ve geçerlik çalışması Gençöz (2000) tarafından yapılmıştır. Gençöz’ün çalışmasında Türkçe OODÖ’nün orijinali ile tutarlı olarak iki faktörden oluştuğu bulunmuş, ayrıca iç tutarlığı Olumlu ve Olumsuz duygu için sırasıyla .83 ve .86; test-tekrar test güvenirliği ise yine aynı sıraya göre .40 ve .54 olarak bulunmuştur. Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliği ise Beck Depresyon Ölçeği ve Beck Anksiyete Ölçeği ile çalışılmıştır. Buna göre, Olumlu Duygu ölçeği bu ölçekler için sırasıyla -.48 ve -.22’lik korelasyonlar verirken, Olumsuz duygu ölçeğinin bu ölçeklerle korelasyonu yine aynı sıraya göre .51 ve .47 olarak bulunmuştur. İç tutarlılık katsayısı bu çalışmada Olumsuz duygu için .77 ve Olumlu duygu için ise .81 bulunmuştur.

Yaşam Doyumu Ölçeği (The Satisfaction with Life Scale): Bireylerin yaşam doyumu düzeylerini belirlemek amacı ile Diener ve arkadaşları (1985) tarafından

geliştirilen ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Durak ve arkadaşları (2008) tarafından yapılmıştır. Ölçek, “yaşamımın bir çok yönüyle ideallerime yakın, yaşam koşullarım çok iyi, yaşamımdan hoşnutum, şu ana kadar istediğim şeyleri elde edebildim ve yeniden dünyaya gelseydim yaşamımdan hemen hemen hiçbir şey değiştirmedim” ifadelerini içeren 5 maddeden oluşmaktadır. Her madde için “hiç uygun değil” ile “çok uygun” arasında değişmek üzere 1'den 7'ye kadar seçenekler sunulmuştur. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .87 bulunmuştur. Türkçe versiyonunda ise iç tutarlılık yüksek ($\alpha = .86, .82$) bulunmuştur. Bu çalışmada ise .80'dir.

Beş Büyük Kişilik Envanteri (The Big-Five Inventory): Benet-Martinez ve John, (1998) tarafından geliştirilen beş dereceli Likert tipi ve 44 maddelik bu ölçeği Türkçe'ye Sümer ve arkadaşları (2005) uyarlamıştır. Bu beş kişilik özelliği Açıklık, Sorumluluk, Dışadönüklük, Uyumluluk ve Duygusal dengesizliktir (Openness, Conscientiousness, Extraversion, Agreeableness, Neuroticism). Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirliği .64 ile .77. arasında değişmektedir. Bu çalışmada ise Alpha değerleri .51, ile .80 arasında bulunmuştur.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (The Psychological Well-Being Scale): Ryff (1989) tarafından geliştirilen bu ölçek “kişisel büyüme”, “diğerleriyle olumlu ilişkiler”, “özerklik”, “çevresel hakimiyet” “kendini kabul” ve “yaşamın amacı” olmak üzere 6 boyuttan oluşmaktadır. Ölçek Cenkseven (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır ve iç tutarlılık katsayısı .74 ile .83 arasında değişmektedir. Bu çalışmada ise iç tutarlılık kişisel büyüme ölçeği hariç .62 ile .77 arasında değişmektedir.

Rosenberg Özsaygı Ölçeği (The Rosenberg Self-Esteem Scale): Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen ve genel olarak benlik saygısını ölçmeyi amaçlayan RBSÖ'nün Türkçe'ye çevirisi ve uyarlaması Çuhadaroğlu (1985) tarafından, ergenler üzerinde yapılmıştır. RBSÖ on maddelik ve tek boyuttan oluşan bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışmasında ise, elde edilen iç tutarlık Cronbach alfa katsayısı .86'dır (Çuhadaroğlu, 1985).

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri SPSS 14.00 (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı) ve LISREL paket programları kullanılarak yapılmıştır.

Katılımcıların demografik özelliklerinin analizinde frekans ve yüzde dağılımı kullanılmıştır. Verilerin analizinde, açıklayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi hesaplanmıştır. Elde edilecek olan data üzerinde yapılacak olan analizlerde temel olarak Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nin faktör yapısının eşdeğer olup olmadığı sorgulanmıştır. Bu amaçla, çoklu-grup doğrulayıcı faktör analizi (multi-group confirmatory factor analysis) olarak da adlandırılan kovaryans matrislerinin eşitliği (the equality of covariance matrices) analizi yapılmıştır. Ayrıca, Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nin geliştirilmesi çalışmasında olduğu gibi, ABD'de de bu ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin bir dizi kanıt toplanmaya çalışılmıştır. Bu çalışma için Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nin geliştirilmesi çalışmasında kullanılan ölçekler kullanılarak; ölçek geliştirme çalışmasında yapılan analizler tekrarlanmış, ölçeğin aynı etkinliğe ABD örneğinde de sahip olup olmadığı araştırılmıştır. Verilerin analiz edilmesinde en az .05 anlamlılık düzeyi benimsenmiştir.

İşlem

Araştırmada veriler, bireysel uygulama ve grup uygulaması şeklinde toplanmıştır. Veriler toplanırken bireysel uygulama ve grup uygulaması tercih edilmiştir.

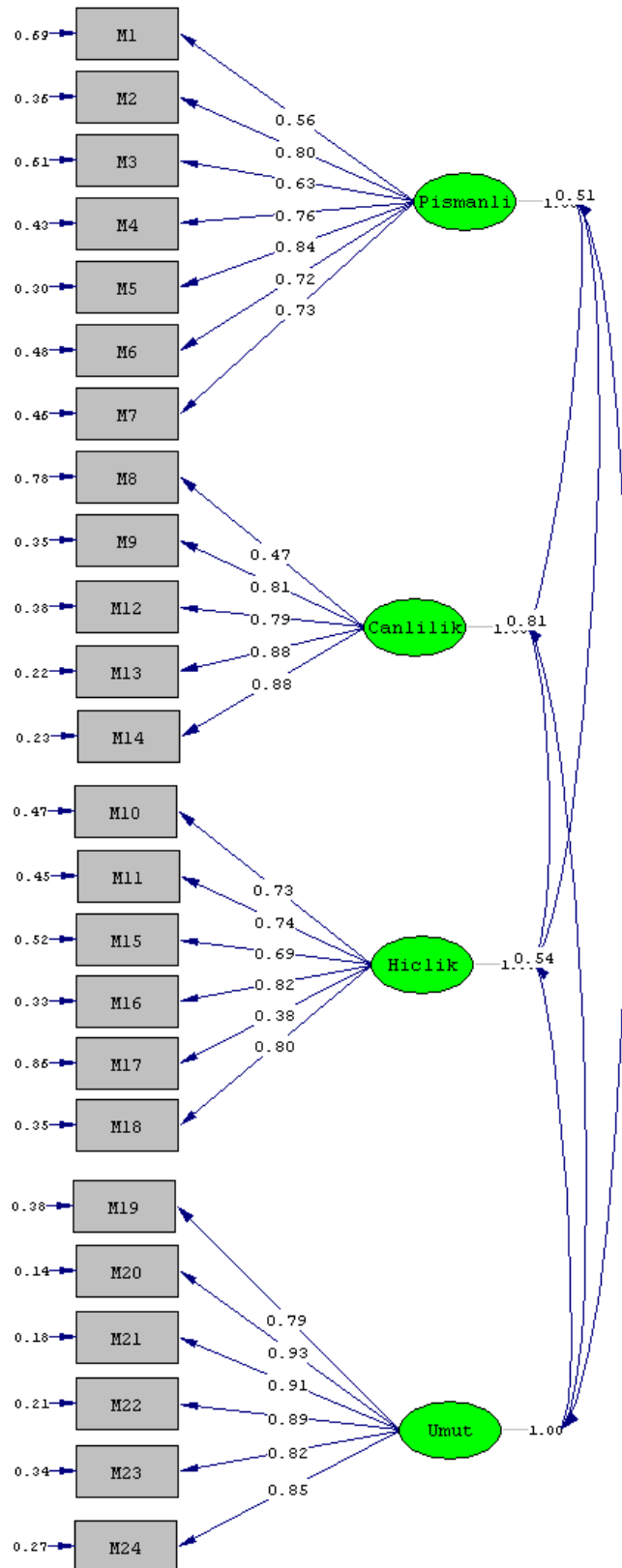
Veriler hem Türkiye'de hem de ABD'de katılımcılardan üniversitede ders saatleri içinde dersin yürütücüsünün izni ve yardımıyla toplanmıştır. Veriler toplanırken gönüllülük ilkesi esas alınmış, katılımcılara öncelikle araştırmanın amacına yönelik kısa bir bilgi verilmiş ve ardından araştırmaya katılmak isteyen katılımcılara ölçekler verilmiştir. Ayrıca, gerekli durumlarda katılımcılara ek açıklamalar yapılmıştır. Katılımcılardan kimlik bilgileri istenmemiştir. Ölçeklerin uygulanması 30-35 dakika arasında değişmiştir.

Bulgular

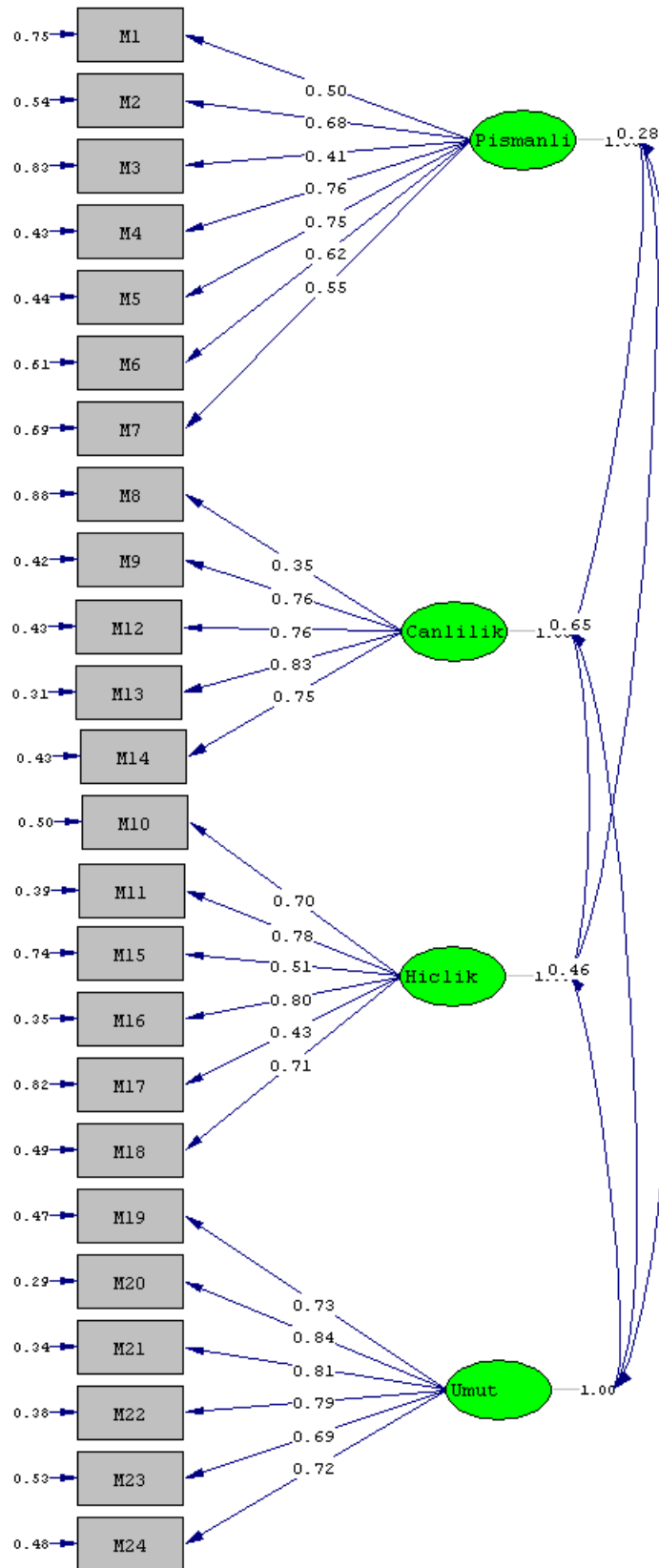
a. Kovaryans Matrislerinin Eşitliği Testi

Kültürlerarası geçerlik testi için, Türkiye’de 411 kişiden, ABD’de ise 370 kişiden elde edilen bir veri seti üzerinde analizler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen data üzerinde yapılan analizlerde temel olarak projenin ilk 6 ayında geliştirilmiş olan Ontolojik İyi Oluş Ölçeği’nin (Yaşam Projesi Ölçeği) faktör yapısının eşdeğer olup olmadığı sorgulanmıştır. Bu amaçla, çoklu-grup doğrulayıcı faktör analizi (multi-group confirmatory factor analysis) olarak da adlandırılan kovaryans matrislerinin eşitliği (the equality of covariance matrices) analizi yapılmıştır.

Öncelikle YPÖ’nün hem Türkiye hem de ABD datasında faktör yapısının doğrulanıp doğrulanmadığına ilişkin her iki grup için ayrı analizler yapılmıştır (Kline, 2005). Yapılan analizler söz konusu ölçeğin hem Amerika datasında (CFI .97, IFI .97, ve RMSEA 0.086) hem de Türkiye datasında (CFI .97, IFI 97, ve RMSEA 0.077) kabul edilebilir uyum iyiliği sonuçları verdiğini göstermiştir. Analiz sonuçlarına ilişkin madde-ölçek ilişkileri aşağıda Şekil 1 ve Şekil 2’de sunulmaktadır.

Şekil 1. ABD Örnekleme DFA Sonuçları

Şekil 2. Türkiye Örnekleme DFA Sonuçları

Bundan sonraki aşamada bu kez üç aşamada kovaryans matrislerinin eşitliği test edilmiştir (Jöreskog & Sörbom, 1993). Birinci aşamada, her iki kültürde kovaryans matrislerinin eşit olduğu varsayılarak çoklu-grup analizleri yapılmış ve şu uyum iyiliği değerleri bulunmuştur: χ^2 (sd = 546): 2904.97, $p > .05$; IFI = 0.93; CFI = 0.93; RMSEA = 0.106. Bundan sonraki aşamada, bu kez faktör yüklerinin her iki kültürde farklılaştığına ilişkin varsayım modele eklenerek model tekrar test edilmiştir. Bu analizler sonucunda ise şu değerler elde edilmiştir: χ^2 (sd = 522): 2822.33, $p > .05$; IFI = 0.93; CFI = 0.93; RMSEA = 0.110. Görüleceği üzere iki model arasında bir farklılık gözlenmemektedir. Son aşamada ise bu kez hata varyanslarının her iki kültürde farklı olduğuna ilişkin varsayım ile model tekrar test edilmiş ve daha iyi uyum iyiliği değerlerine ulaşılmıştır: χ^2 (sd = 526): 2416.33, $p > .05$; IFI = 0.95; CFI = 0.95; RMSEA = 0.096.

Bu sonuçlar, söz konusu ölçme modelinin her iki kültürde de geçerli olduğunu, ancak modelde açıklanamayan hata miktarlarının kültürler arasında farklılık gösterdiği belirtilebilir. Bu durumda, yapının ölçebildiği şey olan varlıkbilimsel iyi-oluş hali değişkeninin kültürler arasında farklılık göstermediği, bu modelde açıklanamayan değişkenliğin ise farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır.

Bu çalışmaya ek olarak, ölçeğin faktör yapısının ABD’de de doğrulanıp doğrulanmadığı Arizona’da yaşayan 250 kişiden toplanan verilerle incelenmiştir. İzleyen bölümde bu sonuçlar verilmektedir.

2. Yaşam Projesi Ölçeği’nin ABD’deki Geçerlik Sonuçları

İkinci olarak, Türkiye’de ilk 6 ayda yapılan Ontolojik İyi Oluş Ölçeği’nin geliştirilmesi çalışmasında olduğu gibi, ABD’de de bu ölçeğin geçerliğine ilişkin bir dizi kanıt toplanmaya çalışılmıştır. Bu çalışma için ABD’de 250 kişilik bir örneklemden elde edilen bir data üzerinde çalışılmış ve ölçeğin aynı etkinliğe ABD örnekleminde de sahip olup olmadığı araştırılmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek için, gözlenen verinin 4 boyutlu modele ne oranda uyum sağladığını belirlemek amacıyla doğrulayıcı (confirmatory) faktör analizi

(DFA) yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi, gözlenebilir faktörlerden oluşan (gizil değişkenler) faktöriyel bir modelin gerçek verilerle ne derece uyum gösterdiğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır (Şimşek, 2007).

Yapısal Eşitlik Modelleri (YEM) alanında kullanılan çok sayıda uyum indeksi bulunmaktadır. Bunlardan en yaygın olarak kullanılanı Ki Kare (X^2) testidir. Modelin veriye uyumunu tanımlamada kullanılan diğer bir yol da Ki Kare'nin serbestlik derecesine oranının hesaplanmasıdır. Bu oranın 5 ve altında olması kabul edilebilir bir değer olarak belirtilmektedir (Kline, 2005). En çok kullanılan uyum indeksleri İyilik Uyum İndeksi (Goodness of Fit Index, GFI), Düzeltilmiş İyilik Uyum İndeksi (Adjusted Goodness of Fit Index, AGFI), Ortalama Hataların Karekökü (Root Mean Square Residual, RMR), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA) ve Karşılaştırmalı Uyum İndeksi'dir (Comparative Fit Index, CFI). GFI, NFI, NNFI, IFI, RFI ve CFI'nın değerinin .90 ve üzerinde olması "mükemmel" uyum olarak, .60 ve üzerinde olması ise kabul edilebilir uyum olarak ele alınmaktadır. Ayrıca, RMR ya da RMSEA değerinin .05 ve altında olması "mükemmel" uyumu, .08 ve altında olması ise kabul edilebilir uyum olarak kabul edilmektedir (Schermele-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003; Sümer, 2000; Şimşek, 2007).

Yaşam Projesi Ölçeği'nin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan 4 faktörlü yapısını sınamak için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Tablo 1'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin 4 boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 1. Yaşam Projesi Ölçeği'nin ABD Örnekleme Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İndeksleri

İyilik Uyum İndeksi	Değer
X^2/sd^* (893,40/246)	3,63
IFI	.97
CFI	.97
NFI	.96
NNFI	.96
RFI	.95
RMR	.08
RMSEA	.08

*p =0.00

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (X^2/sd) oranı 3,63'tür ($p = .000$) ve bu değer, önerilen faktör modelinin verilerle iyi uyumlu olduğunu göstermektedir (Sümer, 2000; Şimşek, 2007). IFI değerinin .97, CFI değerinin .97, NFI değerinin .96, NNFI değerinin .96, RFI değerinin .95, RMR değerinin .08 ve RMSEA değerinin de .08 olarak bulunmuş olması, doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin 4 faktörlü yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir. Path katsayıları ise .38 ile .93 arasında değişmektedir. Bu değerlerin tamamı .60'ın üstündedir ve .60 ve üstü değerler yüksek değerler olarak kabul edilmektedir (Kline, 2005).

Sonuçlar

Bulgular dikkate alındığında, Yaşam Projesi Ölçeği'nin ABD örnekleme DFA sonuçlarının, ölçeğin 4 faktörlü yapısının doğrulandığını ve ABD'de de kullanılabileceğini ortaya koyduğu ifade edilebilir.

Kültürlerarası geçerlik çalışması için başarı ölçütü, kovaryans matrislerinin eşit çıkması, başka bir ifade ile Türk ve Amerikan bireylerden toplanan veri ile gerçekleştirilen çoklu-grup doğrulayıcı faktör analizlerinin kabul edilebilir uyum-iyiliği istatistikleri üretmesidir. Bu koşulun sağlanamaması durumunda, Kline'ın (2005) önerdiği kısmi değişmezlik (partial invariance) hipotezinin test edilmesidir. Buna göre, farklı gruplarda farklı işleyen maddelerin var olması durumunda, ölçme modelinin bir bütün olarak değil, bazı maddelerin dışarıda bırakılması durumunda eşit sayılabileceğine ilişkin bir hipotez test edilecekti. Ancak, sonuçlar ölçeğin faktör yapısının hem Türkiye'de hem de ABD'de geçerli sonuçlar verdiğini ortaya koymuştur.

Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nin kültürlerarası geçerliğin test edilmesi çalışmasına ilişkin sonuçlar, 12-15 Mayıs 2010 tarihinde yapılan 12. EARA (the 12th Biennial Conference of the European Association for Research on Adolescence) Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Benet-Martinez, V., & John, O. P. (1998). Los cinco grandes accross cultures and ethnic groups: Multitrait multimethod analysis of the Big Five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology, 75*, 729-750.
- Cenkseven. (2004). *The predictors of subjective and psychological well-being in university students*. Unpublished Dissertation, Cukurova University, Adana.
- Çuhadaroğlu, Ö. (1985). *Adolesanlarda benlik saygısı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.
- Derogatis, L. R. (1992). *The brief symptom inventory (BSI), administration, scoring and procedures: Manual II: Clinical Psychometric Research*.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment, 49*(1), 71-75.
- Durak, M., Gençöz, T., & Senol-Durak, E. (2008). *The reliability and validity of the satisfaction with life scale in the samples of Turkish elderly and correctional officers*. Paper presented at the IV. European Conference on Positive Psychology, Rijeka-Opatija, Croatia.
- Gençöz, T. (2000). Pozitif ve negatif duygu ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması (The positive and negative affect scale: validity and reliability study). *Türk Psikoloji Dergisi, 15*, 19-26.
- Kasser, T., & Ryan, R. M. (1996). Further examining the American dream: Differential correlates of intrinsic and extrinsic goals. *Personality and Social Psychology Bulletin, 22*, 280-287.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the Adolescent Self-Image*. Princeton, NJ.: Princeton University Press.

Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.

Sümer, N., Lajunen, T., & Ozkan, T. (2005). Big five personality traits as the distal predictors of road accident involvement. In G. Underwood (Ed.), *Traffic and transport psychology* (pp. 215-227). Linois: Elsevier.

Şahin, N. H., & Durak, A. (1994). Kısa semptom envanteri: Türk gençleri için uyarlanması (Brief Symptom Inventory: Adaptation for the Turkish youth). *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31), 44-56.

Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(6), 1063-1070.

ÇALIŞMA 3. ONTOLOJİK İYİ-OLUŞ DEĞİŞKENİNİN GELİŞİMSEL AÇIDAN İNCELENMESİ

Projenin bir sonraki aşaması olan ontolojik iyi-oluş değişkeninin gelişimsel açıdan incelenmesi alt çalışması için, değişik yaş gruplarından (15-75) elde edilen bir data ile Ontolojik İyi Oluş'a ilişkin kanıt aranmıştır. Bu alt çalışma için üç aylık bir zaman ayırılmış (18-21 ay arası) ve bu çalışma için veri toplanmıştır.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu, verilerin toplanması, verilerin analiz edilmesi ve işlem konularında açıklamalar yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, mevcut durumu sorgulayan betimsel bir araştırmadır ve ilişkisel tarama modeline dayanarak araştırma gerçekleştirilmiştir. Veriler, farklı yaşlardaki bireylerden elde edilmiş ve kesitsel araştırma düzeni kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Katılımcıların tamamı Ankara, İzmir ve Çanakkale ilindeki lise ve üniversitelere devam eden öğrenciler, beliren yetişkinler ve yetişkinlerden oluşmaktadır. Değişik yaş gruplarından toplam 721 kişiden elde edilen bir data ile veri analizleri yapılmıştır. Ölçme araçlarının uygulanacağı bireyler, amaçlı (purposive) örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Bu örneklemin temeli, araştırmanın amaçları doğrultusunda bir evrenin temsilci bir örneği yerine, amaçlı olarak bir ya da birkaç alt kesimini örnek olarak almaktır. Başka bir deyişle amaçlı örnekleme, evrenin soruna en uygun bir kesimini gözlem konusu yapmak demektir (Sencer, 1989, s.386). Bu araştırmada, araştırma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme çeşitlerinden, maksimum çeşitlilik yöntemi benimsenmiş ve ölçme araçları bu bireylere uygulanmıştır. Her bir alt araştırmada yer alan katılımcılara ait bilgiler, o alt araştırma sunulurken açıklanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, aşağıda açıklanan kişisel bilgi formu ve ölçekler aracılığı ile bireysel uygulama ve grup uygulaması şeklinde toplanmıştır.

Kişisel bilgi formu: Katılımcıların yaş, cinsiyet ve eğitim durumları gibi demografik özelliklerine ilişkin bilgiler kişisel bilgi formu aracılığıyla elde edilmiştir.

Ontolojik İyi Oluş Ölçeği (ÖİÖÖ): Bu proje kapsamında geliştirilen ve geçerlik güvenirlik analizleri birinci dönem raporunda sunulan bu ölçek dört boyuttan oluşmaktadır: Pişmanlık, aktivasyon, hiçlik ve umut. Yapılan birinci dönem çalışması sonucunda söz konusu ölçeğin kişilik değişkeninin yanı sıra birçok ruh sağlığı değişkeni ile beklenen yönde ve güçlü ilişkileri belirlenmiştir.

Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği (OODÖ): Bu ölçek, Olumlu Duygu ve Olumsuz Duygu adı altında 5 dereceli Likert tipi 10'ar maddelik iki alt ölçekten oluşmaktadır. Watson ve arkadaşları (1988) tarafından geliştirilen OONDÖ'nün, Olumlu Duygu alt ölçeği kişinin ne derece ilgili, aktif ve uyanık hissettiğini; Olumsuz Duygu alt ölçeği ise kişinin kızgınlık, tiksinti, suçluluk ve korku gibi öznel sıkıntıları ne derece hissettiğini ölçmektedir. Ölçeğin iç tutarlık güvenirliği Olumlu duygu için .88 ve Olumsuz duygu için .87 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe güvenirlik ve geçerlik çalışması Gençöz (2000) tarafından yapılmıştır. Gençöz'ün çalışmasında Türkçe OODÖ'nün orijinali ile tutarlı olarak iki faktörden oluştuğu bulunmuş, ayrıca iç tutarlığı Olumlu ve Olumsuz duygu için sırasıyla .83 ve .86; test-tekrar test güvenirliği ise yine aynı sıraya göre .40 ve .54 olarak bulunmuştur. Ölçeğin ölçüt bağımlı geçerliği ise Beck Depresyon Ölçeği ve Beck Anksiyete Ölçeği ile çalışılmıştır. Buna göre, Olumlu Duygu ölçeği bu ölçekler için sırasıyla -.48 ve -.22'lik korelasyonlar verirken, Olumsuz duygu ölçeğinin bu ölçeklerle korelasyonu yine aynı sıraya göre .51 ve .47 olarak bulunmuştur. İç tutarlılık katsayısı bu çalışmada Olumsuz duygu için .77 ve Olumlu duygu için ise .81 bulunmuştur.

Yaşam Doyumu Ölçeği (The Satisfaction with Life Scale): Bireylerin yaşam doyumu düzeylerini belirlemek amacı ile Diener ve arkadaşları (1985) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Durak ve arkadaşları (2008) tarafından

yapılmıştır. Ölçek, “yaşamımın bir çok yönüyle ideallerime yakın, yaşam koşullarım çok iyi, yaşamımdan hoşnutum, şu ana kadar istediğim şeyleri elde edebildim ve yeniden dünyaya gelseydim yaşamımdan hemen hemen hiçbir şey değiştirmezdim” ifadelerini içeren 5 maddeden oluşmaktadır. Her madde için “hiç uygun değil” ile “çok uygun” arasında değişmek üzere 1’den 7’ye kadar seçenekler sunulmuştur. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .87 bulunmuştur. Türkçe versiyonunda ise iç tutarlılık yüksek ($\alpha = .86, .82$) bulunmuştur. Bu çalışmada ise .80’dir.

Kısa Semptom Envanteri (The Brief Symptom Inventory): Kısa Semptom Envanteri (KSE) (Brief Symptom Inventory), Derogatis (1992) tarafından geliştirilmiş 53 maddelik kendini değerlendirme türü bir envanterdir. Normal örneklemlerde olduğu gibi, çeşitli psikiyatrik ve medikal hastalarda da ortaya çıkabilecek bazı psikolojik semptomları yakalamak amacıyla geliştirilmiş çok boyutlu bir semptom tarama ölçeğidir. KSE, SCL-90 olarak bilinen 90 maddelik Semptom Belirleme Listesinin kısaltılmış bir formudur ve 9 alt ölçek ve 3 global indeksten oluşmaktadır. Türkçeye Şahin and Durak (1994) tarafından uyarlanmış ve faktör analizi sonunda Kaygı, Depresyon, Olumsuz benlik, Somatizasyon ve Düşmanlık olmak üzere 5 alt ölçekten oluştuğu bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri SPSS 14.00 (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı) ve LISREL paket programları kullanılarak yapılmıştır.

Katılımcıların demografik özelliklerinin analizinde frekans ve yüzde dağılımı kullanılmıştır. ortalamalar arası farklılıkların hesaplanması için ilişkisiz örneklemler için tek yönlü ANOVA (One-Way ANOVA) yapılmış ve gruplararası farkların anlamlılığı Scheffe testi ile incelenmiştir. Ontolojik iyi oluşun değişik yaşlarda ruh sağlığıyla ilişkisini incelemek için korelasyon analizi yapılmıştır. Verilerin analiz edilmesinde en az .05 anlamlılık düzeyi benimsenmiştir.

İşlem

Araştırmada veriler, bireysel uygulama ve grup uygulaması şeklinde toplanmıştır. Lise ve üniversite öğrencilerinden veriler toplanırken grup uygulaması tercih edilmiş, üniversite mezunu olan katılımcılardan veri toplanırken bireysel uygulama yoluna gidilmiştir. Ontolojik İyi Oluş Ölçeği yanıtlayıcılar tarafından doldurulduktan bir ya da iki gün sonra diğer ölçekler doldurulmuştur. Böyle bir uygulamanın amacı, daha önce de belirtildiği gibi ortak metod varyansından kaynaklanan yanlılığı elimine etmektir.

Veriler öğrenci olan katılımcılardan üniversitede ders saatleri içinde dersin yürütücüsünün izni ve yardımıyla toplanmıştır. Öğrenci olmayan diğer tüm katılımcılara bireysel olarak ulaşılmış ve bireysel uygulama yöntemi ile veriler toplanmıştır. Veriler toplanırken gönüllülük ilkesi esas alınmış, katılımcılara öncelikle araştırmanın amacına yönelik kısa bir bilgi verilmiş ve ardından araştırmaya katılmak isteyen katılımcılara ölçekler verilmiştir. Ayrıca, gerekli durumlarda katılımcılara ek açıklamalar yapılmıştır. Katılımcılardan kimlik bilgileri istenmemiştir. Ölçeklerin uygulanması 40-45 dakika arasında değişmiştir.

Bulgular ve Sonuçlar

a. Gruplar Arasında Ortalamalar Arası Farkların Karşılaştırılması

Araştırmanın bu bölümünde geleneksel anlamdaki ortalamalar arası farklılıkların hesaplanması için ilişkisiz örneklem için tek yönlü ANOVA (One-Way ANOVA) yapılmış ve gruplararası farkların anlamlılığı Scheffe testi ile incelenmiştir. Sonuçlar her alt boyut ve toplam puan için aşağıda Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların YPÖ Puanlarının Yaşa Göre ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
PİŞMANLIK	Gruplarası	407.370	3	135.790	5.004	.002
	Gruplariçi	18725.334	690	27.138		
	Toplam	19132.705	693			
CANLILIK	Gruplarası	5.802	3	1.934	.113	.953
	Gruplariçi	12006.254	700	17.152		
	Toplam	12012.055	703			
HİÇLİK	Gruplarası	250.973	3	83.658	3.048	.028
	Gruplariçi	19210.276	700	27.443		
	Toplam	19461.249	703			
UMUT	Gruplarası	337.911	3	112.637	3.760	.011
	Gruplariçi	21121.299	705	29.959		
	Toplam	21459.210	708			
ONTOLOJİK İYİ-OLUŞ	Gruplarası	1531.266	3	510.422	2.501	.058
	Gruplariçi	133669.614	655	204.076		
	Toplam	135200.880	658			

Analiz sonuçları, katılımcıların yaş açısından **Pişmanlık** alt ölçeğinden aldıkları puanda anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(3-690)} = 5.004$, $p < .01$]. Başka bir ifade ile katılımcıların yaşları ile Pişmanlık alt ölçeğinden aldıkları puan anlamlı bir şekilde ilişkilidir. Ortalama puan farklarının hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre, 19-26 yaş grubu bireylerin ölçekten aldıkları ortalama puan (25.55), 27-64 yaş grubu bireylerin ölçekten aldıkları ortalama puandan (23,45) anlamlı biçimde yüksek bulunmuştur. Diğer grupların ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Gelişim psikolojisi literatüründe (Arnett, 2000; 2004; 2007), 19-26 yaş arası

yetişkinliğe geçiş yılları olarak ele alınmakta ve bu yaşlar arasının beliren yetişkinlik (emerging adulthood) adı verilen yeni bir yaşam dönemi olduğu vurgulanmaktadır. Bu dönemin beş temel özelliğinden biri de olumsuzluk/kararsızlık dönemi olmasıdır (Arnett, 2004). Ayrıca, 27-64 yaş arasının yetişkinlik dönemi olduğu da literatürde vurgulanmaktadır. Literatürde yetişkinliğin en temel özelliğinin sabit yaşam yapılarına ulaşmak olduğu belirtilmektedir. Bu bilgile birlikte ele alındığında, beliren yetişkinlerin Pişmanlık alt ölçeğinden yetişkinlere göre anlamlı biçimde yüksek puan almaları, gelişimin doğası ile açıklanabilir. Başka bir ifade ile, beliren yetişkinlik döneminin olumsuzluk, kararsızlık ve kafa karışıklığı dönemi olması (Arnett, 2007), bu bireylerin bu alt ölçekten daha yüksek puan almalarında etkili görünmektedir.

Analiz sonuçları, katılımcıların yaş açısından **Canlılık** alt ölçeğinden aldıkları puanda anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir [$F_{(3-700)} = .113, p > .05$]. Başka bir ifade ile, katılımcıların yaşları ile Canlılık alt ölçeğinden aldıkları puan ilişkili değildir.

Analiz sonuçları, katılımcıların yaş açısından **Hiçlik** alt ölçeğinden aldıkları puanda anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(3-700)} = 3.048, p < .05$]. Başka bir ifade ile, katılımcıların yaşları ile Hiçlik alt ölçeğinden aldıkları puan anlamlı bir şekilde ilişkilidir. Ortalama puan farklarının hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre, 19-26 yaş grubu bireylerin ölçekten aldıkları ortalama puan (25.04), 27-64 yaş grubu bireylerin ölçekten aldıkları ortalama puandan (23,43) anlamlı biçimde yüksek bulunmuştur. Diğer grupların ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Beliren yetişkinliğin beş temel özelliğinden biri olan olumsuzluk/kararsızlığın (Arnett, 2004), 19-26 yaş arası bireylerin Hiçlik alt ölçeğinden en yüksek puan almalarında etkili olduğu ifade edilebilir. Başka bir ifade ile, beliren yetişkinlerin Hiçlik alt ölçeğinden yetişkinlere göre anlamlı biçimde yüksek puan almaları, gelişimin doğası ile açıklanabilir.

Analiz sonuçları, katılımcıların yaş açısından **Umut** alt ölçeğinden aldıkları puanda anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(3-705)} = 3.760, p < .05$]. Başka bir ifade ile, katılımcıların yaşları ile Umut alt ölçeğinden aldıkları puan anlamlı bir şekilde ilişkilidir. Ortalama puan farklarının hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre, 19-26 yaş grubu bireylerin ölçekten aldıkları ortalama puan (21.19), 65 ve üstü yaş grubu bireylerin

ölçekten aldıkları ortalama puandan (19,52) anlamlı biçimde yüksek bulunmuştur. Diğer grupların ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Beliren yetişkinliğin beş temel özelliğinden biri de bu dönemin büyük umutlar ve beklentiler dönemi olmasıdır (Arnett, 2004). Bu dönemde geleceğe ilişkin çok az şey kesin olarak netleşmiştir ve birçok farklı gelecek hala olasıdır. Bu dönem aynı zamanda özgürlükler ve kendine odaklanma (self-focused) dönemidir (Arnett, 2000). Bu dönemin kendine odaklanma, özgürlük ve büyük umutlar ve beklentiler dönemi olmasının, 19-26 yaş arası bireylerin Umud alt ölçeğinden en yüksek puan almalarında etkili olduğu ifade edilebilir. Literatürde yaşlanma ve kayıplardan dolayı yaşlılığın umutsuzluk ve yalnızlık duygusunun yoğun olarak yaşandığı bir dönem olduğu vurgulanmaktadır (Flammer, 1995; Ünal ve Bilge, 1997). Bu durum, yaşlıların Umud alt ölçeğinden düşük puan almalarında etkili olmuş olabilir. Başka bir ifade ile, beliren yetişkinlerin Umud alt ölçeğinden yaşlılara göre anlamlı biçimde yüksek puan almaları, gelişimin doğası ile açıklanabilir.

Son olarak, analiz sonuçları, katılımcıların yaş açısından **Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nden** aldıkları puanda anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir [$F_{(3-655)} = 2.501, p > .05$]. Başka bir ifade ile, katılımcıların yaşları ile ontolojik iyi oluş düzeyleri ilişkili bulunmamıştır.

Araştırmanın ikinci aşamasında, çeşitli ruh sağlığı değişkenleri ile ontolojik iyi oluş arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

b. Ontolojik İyi Oluşun Yaş Gruplarına Göre Ruh Sağlığıyla İlişkisi

Ontolojik iyi oluşun değişik yaşlarda ruh sağlığıyla ilişkisini incelemek için korelasyon analizi yapılmıştır. Sonuçlar aşağıda Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 2. Yaş Gruplarına Göre YPÖ İle Ruh Sağlığı Arasındaki İlişkiler

BOYUT/ YAŞ		GRUP1 (Ergen)	GRUP2 (Beliren Yetişkin)	GRUP3 (Yetişkin)	GRUP4 (Yaşlı)
PİŞMANLIK	Olumlu Duygu	.36**	.24**	.25**	.16*
	Olumsuz Duygu	-.43**	-.33**	-.40**	-.60**
	Yaşam Doyumu	.39**	.30**	.30**	.24**
	Depresyon	-.51**	-.27**	-.44**	-.52**
	Duygu Düzenleme	.32**	.26**	.31**	.28**
	Özerklik	.39**	.30**	.30**	.50**
	İlişkisellik	.23**	.29**	.27**	.44**
Yeterlik	.51**	.35**	.53**	.57**	
CANLILIK	Olumlu Duygu	.43**	.36**	.54**	.39**
	Olumsuz Duygu	-.11	-.21**	.00	.02
	Yaşam Doyumu	.42**	.34**	.45**	.46**
	Depresyon	-.26**	-.28**	-.29**	-.11
	Duygu Düzenleme	.32**	.31**	.28**	.13
	Özerklik	.26**	.18**	.09	.13
	İlişkisellik	.15	.22**	.14	.26**
Yeterlik	.40**	.33**	.36**	.18*	
HIÇLIK	Olumlu Duygu	.32**	.11	-.01	.01
	Olumsuz Duygu	-.50**	-.46**	-.65**	-.79**
	Yaşam Doyumu	.39**	.10	.02	-.02

	Depresyon	-.62**	-.54**	-.61**	-.74**
	Duygu Düzenleme	.28**	.36**	.32**	.17*
	Özerklik	.34**	.34**	.51**	.54**
	İlişkiselik	.24**	.30**	.41**	.48**
	Yeterlik	.59**	.45**	.50**	.64**
	Olumlu Duygu	.57**	.50**	.47**	.53**
	Olumsuz Duygu	-.28**	-.16*	-.09	-.08
	Yaşam Doyumu	.42**	.42**	.33**	.39**
	Depresyon	-.33**	-.26**	-.20*	-.12
UMUT	Duygu Düzenleme	.44**	.38**	.24**	.30**
	Özerklik	.36**	.33**	.20*	.26**
	İlişkiselik	.34**	.25**	.24**	.36**
	Yeterlik	.55**	.43**	.32**	.33**

Tablo 2’de de görüldüğü gibi, ergenlikte **Pişmanlık** alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu depresyon ve yeterlik verirken, en düşük korelasyonu İlişkiselik vermektedir. Beliren yetişkinlikte Pişmanlık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu yeterlik verirken, en düşük korelasyonu Olumlu Duygu vermektedir. Yetişkinlikte Pişmanlık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu yeterlik verirken, en düşük korelasyonu Olumlu Duygu vermektedir. Yaşlılıkta ise Pişmanlık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumsuz Duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumlu Duygu vermektedir.

Ergenlikte **Canlılık** alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumlu Duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumsuz duygu vermektedir. Beliren yetişkinlikte Canlılık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu olumlu duygu verirken, en düşük korelasyonu Özerklik vermektedir. Yetişkinlikte Canlılık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumlu Duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumsuz Duygu vermektedir.

Yaşlılıkta ise Canlılık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Yaşam Doyumu verirken, en düşük korelasyonu Olumsuz Duygu vermektedir.

Ergenlikte **Hiçlik** alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Depresyon verirken, en düşük korelasyonu ilişkisellik vermektedir. Beliren yetişkinlikte Hiçlik alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Depresyon verirken, en düşük korelasyonu yaşam doyumu vermektedir. Yetişkinlikte Hiçlik alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumsuz Duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumlu Duygu vermektedir. Yaşlılıkta ise Hiçlik alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumsuz Duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumlu Duygu vermektedir.

Ergenlikte **Umut** alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumlu Duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumsuz duygu vermektedir. Beliren yetişkinlikte Umut alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu olumlu duygu verirken, en düşük korelasyonu olumsuz duygu vermektedir. Yetişkinlikte Umut alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumlu Duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumsuz Duygu vermektedir. Yaşlılıkta ise Umut alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumlu duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumsuz Duygu vermektedir.

KAYNAKÇA

Benet-Martinez, V. & John, O. P. (1998). Los cinco grandes accross cultures and ethnic groups: Multitrait multimethod analysis of the Big Five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 729-750.

Cenkseven. (2004). *The predictors of subjective and psychological well-being in university students*. Unpublished Dissertation, Cukurova University, Adana.

Çuhadaroğlu, Ö. (1985). *Adolesanlarda benlik saygısı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.

Derogatis, L. R. (1992). *The brief symptom inventory (BSI), administration, scoring and*

procedures: Manual II: Clinical Psychometric Research.

- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Durak, M., Gençöz, T., & Senol-Durak, E. (2008). *The reliability and validity of the satisfaction with life scale in the samples of Turkish elderly and correctional officers*. Paper presented at the IV. European Conference on Positive Psychology, Rijeka-Opatija, Croatia.
- Gençöz, T. (2000). Pozitif ve negatif duygu ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması (The positive and negative affect scale: validity and reliability study). *Türk Psikoloji Dergisi*, 15, 19-26.
- Kasser, T., & Ryan, R. M. (1996). Further examining the American dream: Differential correlates of intrinsic and extrinsic goals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, 280-287.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the Adolescent Self-Image*. Princeton, NJ.: Princeton University Press.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.
- Sümer, N., Lajunen, T., & Ozkan, T. (2005). Big five personality traits as the distal predictors of road accident involvement. In G. Underwood (Ed.), *Traffic and transport psychology* (pp. 215-227). Linois: Elsevier.
- Şahin, N. H., & Durak, A. (1994). Kısa semptom envanteri: Türk gençleri için uyarlanması (Brief Symptom Inventory: Adaptation for the Turkish youth). *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31), 44-56.
- Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(6), 1063-1070.

ÇALIŞMA 4. ONTOLOJİK İYİ-OLUŞ KAVRAMININ MOTİVASYON VE DUYGUSAL İLİŞKİLER BAĞLAMINDA ÖNEMİNİN ARAŞTIRILMASI

Projenin bu aşamasında ontolojik iyi-oluş ile motivasyon arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Literatürde kullanılan ÖİOH ölçeklerinin (Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği) ruh sağlığının yanı sıra birçok farklı alanda kullanıldığı bilinmektedir. Örneğin Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği motivasyon, psikopatoloji ve deneysel psikoloji alanlarında kullanılabilir. Yaşam doyumu kavramı da, farklı işe vuruk tanımlar ve ölçeklemeler ile evlilik ve iş doyumu alanlarında yaygınlaşmıştır. Bu bağlamda, söz konusu ölçeğin halihazırdaki bu ölçeklere güçlü bir alternatif olabilmesi için, değişik bağlamlardaki faydalarının kanıtlanması için motivasyon (işyerindeki motivasyon) alanında uygulanabilirliği incelenmiştir.

Çalışmada, geliştirilen ölçeğin motivasyon alanında kullanılması durumunda faktör yapısının hala geçerli olup olmadığına ilişkin açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu, verilerin toplanması, verilerin analiz edilmesi ve işlem konularında açıklamalar yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, mevcut durumu sorgulayan betimsel bir araştırmadır ve ilişkisel tarama modeline dayanarak araştırma gerçekleştirilmiştir. Veriler, farklı yaşlardaki bireylerden elde edilmiş ve kesitsel araştırma düzeni kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Katılımcılardan ilk iki grup Ankara ilinde yaşayan devlet sektöründe çalışan bireylerden oluşmaktadır. Son grup ise, İzmir ilinde bulunan biri devlet diğeri vakıf üniversitesi olmak üzere akademisyenlerden oluşmaktadır. Tüm katılımcılar kalıcı işlere sahiptir. Çalışmada toplam 301 katılımcı yer almıştır. Ölçme araçlarının

uygulanacağı bireyler, amaçlı (purposive) örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Bu araştırmada, araştırma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme çeşitlerinden, maksimum çeşitlilik yöntemi benimsenmiş ve ölçme araçları bu bireylere uygulanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, aşağıda açıklanan kişisel bilgi formu ve ölçekler aracılığı ile bireysel uygulama ve grup uygulaması şeklinde toplanmıştır.

Kişisel bilgi formu: Katılımcıların yaş, cinsiyet ve eğitim durumları gibi demografik özelliklerine ilişkin bilgiler kişisel bilgi formu aracılığıyla elde edilmiştir.

Ontolojik İyi Oluş Ölçeği (OİÖÖ): Bu proje kapsamında geliştirilen ve geçerlik güvenirlik analizleri birinci dönem raporunda sunulan bu ölçek dört boyuttan oluşmaktadır: Pişmanlık, aktivasyon, hiçlik ve umut. Yapılan birinci dönem çalışması sonucunda söz konusu ölçeğin kişilik değişkeninin yanı sıra birçok ruh sağlığı değişkeni ile beklenen yönde ve güçlü ilişkileri belirlenmiştir.

Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği (OODÖ): Bu ölçek, Olumlu Duygu ve Olumsuz Duygu adı altında 5 dereceli Likert tipi 10'ar maddelik iki alt ölçekten oluşmaktadır. Watson ve arkadaşları (1988) tarafından geliştirilen OONDÖ'nün, Olumlu Duygu alt ölçeği kişinin ne derece ilgili, aktif ve uyanık hissettiğini; Olumsuz Duygu alt ölçeği ise kişinin kızgınlık, tiksinti, suçluluk ve korku gibi öznel sıkıntıları ne derece hissettiğini ölçmektedir. Ölçeğin iç tutarlık güvenirliği Olumlu duygu için .88 ve Olumsuz duygu için .87 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe güvenirlik ve geçerlik çalışması Gençöz (2000) tarafından yapılmıştır. Gençöz'ün çalışmasında Türkçe OODÖ'nün orijinali ile tutarlı olarak iki faktörden oluştuğu bulunmuş, ayrıca iç tutarlığı Olumlu ve Olumsuz duygu için sırasıyla .83 ve .86; test-tekrar test güvenirliği ise yine aynı sıraya göre .40 ve .54 olarak bulunmuştur. Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliği ise Beck Depresyon Ölçeği ve Beck Anksiyete Ölçeği ile çalışılmıştır. Buna göre, Olumlu Duygu ölçeği bu ölçekler için sırasıyla -.48 ve -.22'lik korelasyonlar verirken, Olumsuz duygu ölçeğinin bu ölçeklerle korelasyonu yine aynı sıraya göre .51 ve .47 olarak

bulunmuştur. İç tutarlılık katsayısı bu çalışmada Olumsuz duygu için .77 ve Olumlu duygu için ise .81 bulunmuştur.

Beş Büyük Kişilik Envanteri (The Big-Five Inventory): Benet-Martinez ve John, (1998) tarafından geliştirilen beş dereceli Likert tipi ve 44 maddelik bu ölçeği Türkçe'ye Sümer ve arkadaşları (2005) uyarlamıştır. Bu beş kişilik özelliği Açıklık, Sorumluluk, Dışadönüklük, Uyumluluk ve Duygusal dengesizliktir (Openness, Conscientiousness, Extraversion, Agreeableness, Neuroticism). Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirliği .64 ile .77. arasında değişmektedir. Bu çalışmada ise Alpha değerleri .51, ile .80 arasında bulunmuştur.

Minnesota İş Doymu Ölçeği: Weiss, Davis, England ve Lofquist (1967) tarafından geliştirilen ölçek Baycan (1985) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. (Cronbach alfa = 0,77). Minnesota İş Doymu Ölçeği 1-5 arasında puanlanan beşli likert tipi bir ölçektir. Ölçek puanlamasında, Hiç memnun değilim; 1 puan, Memnun değilim; 2 puan, Kararsızım; 3 puan, Memnunum; 4 puan, Çok memnunum; 5 puan olarak değerlendirilmektedir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Minnesota İş Doymu Ölçeği içsel, dışsal ve genel doyum düzeyini belirleyici özelliklere sahip 20 maddeden oluşmuştur.

İşe İlişkin Duyuşsal İyilik Algısı Ölçeği-İİDİAÖ (Job-Related Affective Well-Being Scale-JAWS): Katılımcıların işe ilişkin duyuşsal iyilik algısıyla ilgili veriler Katwyk ve ark. (2000) tarafından geliştirilen ve Bayram, Kuşdil, Aytaç ve Bilgel (2003) tarafından Türk kültürüne uyarlanarak geçerlik ve güvenilirliği saptanmış olan İşe İlişkin Duyuşsal İyilik Algısı Ölçeği-İİDİAÖ (Job-Related Affective Well-Being Scale-JAWS) ölçeğiyle elde edilmiştir. Katılımcılar, duygu içeren cümlelere ilişkin yanıtlarını her bir cümlenin yanında verilen ve 'hiçbir zaman' ile 'çok sık' arasında değişen beş kategoriye kullanarak işaretlemişlerdir.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri SPSS 14.00 (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı) ve LISREL paket programları kullanılarak yapılmıştır.

Katılımcıların demografik özelliklerinin analizinde frekans ve yüzde dağılımı kullanılmıştır. Verilerin analizinde, açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi ve hiyerarşik regresyon analizi kullanılmıştır. Verilerin analiz edilmesinde en az .05 anlamlılık düzeyi benimsenmiştir.

İşlem

Araştırmada veriler, bireysel uygulama ve grup uygulaması şeklinde toplanmıştır. Veriler toplanırken gönüllülük ilkesi esas alınmış, katılımcılara öncelikle araştırmanın amacına yönelik kısa bir bilgi verilmiş ve ardından araştırmaya katılmak isteyen katılımcılara ölçekler verilmiştir. Ayrıca, gerekli durumlarda katılımcılara ek açıklamalar yapılmıştır. Katılımcılardan kimlik bilgileri istenmemiştir. Ölçeklerin uygulanması 40-45 dakika arasında değişmiştir.

Bulgular ve Sonuçlar

Analiz sonucunda, Ontolojik İyi oluş Ölçeği'nin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konulan faktör yapısının doğrulandığı görülmüştür. Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçları aşağıda tablolarla sunulmaktadır.

Tablo 1. Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nin Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Item / Factor	H	N	R	A
<i>Hope (H)</i>				
3Forward-Looking	.914	.081	.041	.031
Confident	.897	.072	.034	.027
Ambitious	.892	.091	.021	.044
Strong	.869	.053	.043	.062

Hopeful	.859	.083	.034	.052
Courageous	.849	.062	.032	.064
<i>Nothingness (N)</i>				
Empty	.051	.832	.082	.011
Irresponsible	.042	.724	.045	.072
Helpless	.018	.673	.205	.012
Anxious	.063	.658	.055	.036
Lost	.043	.650	.058	.337
Aimless	.065	.569	.026	.334
<i>Regret (R)</i>				
Regretful	.021	.202	.752	.031
Proud (rev.)	.012	.235	.736	.042
Disappointed	.042	.236	.664	.041
Upset	.012	.220	.658	.076
Satisfied (rev.)	.013	.265	.636	.351
<i>Activation (A)</i>				
Enthusiastic	.019	.051	.011	.772
Motivated	.023	.012	.023	.766
Excited	.226	.023	.021	.764
Energetic	.224	.012	.061	.755
Drained (rev.)	.014	.269	.055	.586

Note. Analysis is based on 301 observations. OPS item ratings

range from 1 to 5. Likert scale anchors ranged from 1 = *very slightly or not at all* to 5 = *extremely*. Internal consistency estimates for the factors are $\alpha = .96$, $\alpha = .89$, $\alpha = .80$, $\alpha = .89$, respectively. Factor loadings lower than .20 are omitted.

Tablo 2. Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Indices	A-priori Correlated	A-priori Uncorrelated	Empirical Correlated	Empirical Uncorrelated
χ^2	476.08	2380.66	393.24	1988.03
df	246	252	203	209
χ^2/df	1.93	9.44	1.93	9.53
GFI	.99	.93	.99	.94
AGFI	.98	.92	.98	.92
RMSEA	.056	.17	.056	.17
CFI	.99	.92	.99	.93
AIC	584.08	2476.66	493.24	2076.03
ECVI	1.95	8.26	1.64	6.92

Note. $N = 301$. Confidence intervals for the RMSEA were as follows: A-priori correlated = .048-.063, a priori-uncorrelated = .16-.17, empirical correlated = .048-.064, empirical uncorrelated = .16-.18; GFI = goodness-of-fit index; AGFI = adjusted goodness-of-fit index;; RMSEA = root-mean-square error of approximation; CFI = comparative fit index, AIC = Akaike Information Criterion, ECVI = Expected Cross-Validation Index.

Ayrıca, projenin bu aşamasında, daha önce kullanılan Beş Faktör Kişilik Envanterinin yanı sıra, Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçekleri ile birlikte, geliştirilen ölçek regresyon modelinde bağımsız değişken blokları olarak analize sokulmuştur. Sonuçlar, ontolojik iyi oluşun genel duygu durumu, kişilik özellikleri, işyerindeki duygu durumu ve iş doyumunu yordadığını göstermiştir. Sonuçlar, aşağıda Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3. Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

Criterion/Predictors							
Entered by Step	β_1	β_2	β_3	R	R ²	Adj. R ²	ΔR^2
Job Satisfaction							
Step 1				.323	.104	.098	-
PA	.241**	.211**	.059				
NA	-.158**	-.067	.114				
Step 2				.382	.146	.126	.042*
Extraversion		.165*	.018				
Neuroticism		.029	.037				
Openness		-.107	-.104				
Agreeableness		.168*	.110*				
Conscientiousness		.000	-.001				
Step 3				.669	.448	.427	.302**
Regret			.094				
Activation			.449**				
Nothingness			.164**				
Hope			.098				
Intrinsic Satisfaction							
Step 1				.322	.104	.098	-
PA	.271**	.212**	.070				
NA	-.115*	-.032	.155*				
Step 2				.398	.158	.138	.054**
Extraversion		.176**	.037				
Neuroticism		.078	.082				
Openness		-.074	-.068				
Agreeableness		.201**	.138*				
Conscientiousness		.032	.023				

Step 3				.669	.447	.426	.289**
Regret			.097				
Activation			.426**				
Nothingness			.203**				
Hope			.067				
Extrinsic Satisfaction							
Step 1				.285	.081	.075	-
PA	.156**	.176*	.033				
NA	-.198**	-.109	.035				
Step 2				.329	.108	.087	.027
Extraversion		.122	-.015				
Neuroticism		-.050	-.039				
Openness		-.139*	-.142*				
Agreeableness		.091	.050				
Conscientiousness		-.048	-.036				
Step 3				.585	.342	.317	.234**
Regret			.075				
Activation			.411**				
Nothingness			.078				
Hope			.129*				

Notes. $N = 301$. $\beta_1, \beta_2, \beta_3$ = standardized beta coefficients for Steps 1, 2, and 3

* $p < .05$; ** $p < .01$.

Kaynakça

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Geliştirilmiş 2. baskı)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Benet-Martinez, V. & John, O. P. (1998). Los cinco grandes accross cultures and ethnic groups: Multitrait multimethod analysis of the Big Five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 729-750.
- Cenkseven. (2004). *The predictors of subjective and psychological well-being in university students*. Unpublished Dissertation, Cukurova University, Adana.
- Çuhadaroğlu, Ö. (1985). *Adolesanlarda benlik saygısı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.
- Derogatis, L. R. (1992). *The brief symptom inventory (BSI), administration, scoring and procedures: Manual II: Clinical Psychometric Research*.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Durak, M., Gençöz, T., & Senol-Durak, E. (2008). *The reliability and validity of the satisfaction with life scale in the samples of Turkish elderly and correctional officers*. Paper presented at the IV. European Conference on Positive Psychology, Rijeka-Opatija, Croatia.
- Flammer, A. (1995). Developmental analysis of control beliefs. In A. Bandura (Ed.), *Self-efficacy in changing societies*, 69-113. New York: Cambridge University Press.
- Gençöz, T. (2000). Pozitif ve negatif duygu ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması (The positive and negative affect scale: validity and reliability study). *Türk Psikoloji Dergisi*, 15, 19-26.

- Kasser, T., & Ryan, R. M. (1996). Further examining the American dream: Differential correlates of intrinsic and extrinsic goals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, 280-287.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling, 2nd Edition*. N. Y: Guilford Press.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the Adolescent Self-Image*. Princeton, NJ.: Princeton University Press.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness of fit measures. *Method of Psychological Research*, 8(2), 23–74.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3 (6), 49-74.
- Sümer, N., Lajunen, T., & Ozkan, T. (2005). Big five personality traits as the distal predictors of road accident involvement. In G. Underwood (Ed.), *Traffic and transport psychology* (pp. 215-227). Linois: Elsevier.
- Şahin, N. H., & Durak, A. (1994). Kısa Semptom Envanteri: Türk gençleri için uyarlanması (Brief Symptom Inventory: Adaptation for the Turkish youth). *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31), 44-56.
- Şimşek Ö. F. (2007). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş-Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Ekinoks.
- Ünal, G, and Bilge A. (1997). Social support deficits, loneliness and life events as risk factors for depression in old age. *Psychological Medicine* 27 (92): 323-332.
- Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(6), 1063-1070.

ÇALIŞMA 5. PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ALANINDA KULLANILABİLECEK BİR GRUP ETKİNLİĞİ PROGRAMININ OLUŞTURULMASI

Yapılan tüm bu olgusal araştırmalardan elde edilecek bilgiler ışığında, grupla psikolojik yardım hizmetlerinde kullanılabilecek bir programın oluşturulması ve etkililiğinin test edilmesi ile çalışma tamamlanmıştır. Yukarıdaki çalışmalar söz konusu yeni ölçeğin hem temel kişilik boyutları hem de ruh sağlığı değişkenleri ile dinamik ilişkilerini bir dereceye kadar görmemize olanak tanıyacağı için, geliştirilen olan programın oluşturulmasında hangi etkenlerin dikkate alınması ve hangi zaman boyutuna müdahalenin daha etkili olacağına ilişkin güçlü öngörüler sunacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu, verilerin toplanması, verilerin analiz edilmesi ve işlem konularında açıklamalar yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, mevcut durumu sorgulayan betimsel bir araştırmadır ve ilişkisel tarama modeline dayanarak araştırma gerçekleştirilmiştir. Veriler, farklı yaşlardaki bireylerden elde edilmiş ve kesitsel araştırma düzeni kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Katılımcıların tamamı İzmir ilindeki üniversitelere devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Ölçme araçlarının uygulanacağı bireyler, amaçlı (purposive) örnekleme yoluyla belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, aşağıda açıklanan kişisel bilgi formu ve ölçekler aracılığı ile bireysel uygulama ve grup uygulaması şeklinde toplanmıştır.

Kişisel bilgi formu. Katılımcıların yaş, cinsiyet ve eğitim durumları gibi demografik özelliklerine ilişkin bilgiler kişisel bilgi formu aracılığıyla elde edilmiştir.

Kısa Semptom Envanteri (The Brief Symptom Inventory): Kısa Semptom Envanteri (KSE) (Brief Symptom Inventory), Derogatis (1992) tarafından geliştirilmiş 53 maddelik kendini değerlendirme türü bir envanterdir. Normal örneklemlerde olduğu gibi, çeşitli psikiyatrik ve medikal hastalarda da ortaya çıkabilecek bazı psikolojik semptomları yakalamak amacıyla geliştirilmiş çok boyutlu bir semptom tarama ölçeğidir. KSE, SCL-90 olarak bilinen 90 maddelik Semptom Belirleme Listesinin kısaltılmış bir formudur ve 9 alt ölçek ve 3 global indeksten oluşmaktadır. Türkçeye Şahin and Durak (1994) tarafından uyarlanmış ve faktör analizi sonunda Kaygı, Depresyon, Olumsuz benlik, Somatizasyon ve Düşmanlık olmak üzere 5 alt ölçekten oluştuğu bulunmuştur. Bu çalışmada ise sadece Depresyon alt ölçeği kullanılmıştır.

Beck Depresyon Ölçeği: Depresyon çalışmalarında çok sık olarak kullanılan değerlendirme türü bir ölçektir. Depresyonda görülen duygusal, somatik, bilişsel ve motivasyona dayalı belirtileri ölçen, klinik gözlemlerden elde edilen veriler üzerine oluşturulmuş 21 maddelik bir ölçektir. Her madde depresyonla ilgili davranışsal bir özelliği belirlemektedir. Maddeler, depresyonun ciddiyetine göre sıfırdan 3'e kadar değişen dereceli bir ölçek üzerinden değerlendirilmektedir. Türkiye'de yapılan çalışmalarda ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu bulunmuştur. Tegin (1980) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde iki yarım test ve test-tekrar test yöntemi ile yapılan çalışmada güvenilirlik katsayıları sırasıyla $r = .78$ ve $r = .65$ olarak belirlenmiştir. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir başka çalışmada da, tek ve çift maddelerden oluşan iki yarım test korelasyonu $r = .74$, iç tutarlılık katsayısı da $a = .80$ olarak verilmektedir (Hisli 1989). 14-20 yaşları arasında 146 öğrenci üzerinde yapılan bir başka çalışmada da, BDE'nin test-tekrar test güvenilirliği $.73$ olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri SPSS 14.00 paket programı kullanılarak yapılmıştır.

Katılımcıların demografik özelliklerinin analizinde frekans ve yüzde dağılımı kullanılmıştır. Verilerin analizinde, tekrarlı ölçümler için 2x2 varyans analizi kullanılmıştır. Verilerin analiz edilmesinde en az $.05$ anlamlılık düzeyi benimsenmiştir.

İşlem

Söz konusu programın grupla psikolojik danışma uygulamalarında kullanılabilirliği ön planda tutulmuş ve kısa zamanlı bir müdahale olarak (8 oturum) planlanmıştır.

Sonraki aşamada, ortaya konan programın etkinliğini test etmek amacıyla toplam 18 kişilik bir gruptan tesadüfi atama ile oluşturulmuş ön-test son-test kontrol gruplu desene dayalı bir araştırma gerçekleştirilmiştir. 8 haftalık oturumlar sonucunda, katılımcılardaki ruh sağlığı değişkenlerindeki değişim ölçümlenerek yapılan programın etkililiğine ilişkin kanıt toplanmıştır. Elde edilen veriler üzerinde tekrarlı ölçümler için 2x2 varyans analizi uygulanmıştır.

Araştırmada veriler, bireysel uygulama ve grup uygulaması şeklinde toplanmıştır. Veriler toplanırken gönüllülük ilkesi esas alınmış, katılımcılara öncelikle araştırmanın amacına yönelik kısa bir bilgi verilmiş ve ardından araştırmaya katılmak isteyen katılımcılara ölçekler verilmiştir. Ayrıca, gerekli durumlarda katılımcılara ek açıklamalar yapılmıştır. Katılımcılardan kimlik bilgileri istenmemiştir. Ölçeklerin uygulanması 20-25 dakika arasında değişmiştir. Sonuçlar aşağıda açıklanmıştır.

Bulgular ve Sonuçlar

Bir müdahale programı olarak yaşam projesi programının, üniversite öğrencileri arasında görülen depresyon üzerinde etkililiğini belirlemek için tekrarlı ölçümler için çift yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Depresyon Ölçümlerine İlişkin Ön Test ve Son Test Puanlarının ANOVA Sonuçları

Kaynak	KT	Sd	KO	F	p
Deneklerarası	1716.25	17	1428.44		
(Grup) Deney/Kontrol	1406.25	1	1406.25	63.38	.02
Hata	355.00	16	22.19		
Denekleriçi	4639.50	18	4600.23		
(Ölçüm) Öntest– Sontest	2792,14	1	2792,14	1066.19	.01
Müdahale * Zaman	1804,23	1	1804,23	702,46	.01
Hata	41.88	16	2.62		
Toplam	6355.75	35			

ANOVA analizi sonuçlarına göre, yaşam projesi programına katılan öğrencilerin depresyon düzeylerinin, deneysel çalışma öncesinden 8 hafta sonrasına anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarına ilişkin tekrarlı ölçümlerin, öğrencilerin depresyon puanları üzerinde yaşam projesi programının etkisinin anlamlı olduğu bulunmuştur ($F(1-16)= 702,46, p<.05$). Bu bulgu, uygulanan yaşam projesi programının depresyonu azaltmada etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın konusu, öznel iyi-oluş halidir. Söz konusu kavram, temel olarak olumlu ruh sağlığı paradigması içerisinde yer almakta ve birçok bağlamda çalışmalara konu olmaktadır. Öznel iyi-oluş hali, kişinin genel olarak yaşamını kendi seçtiği kriterler bağlamında duygusal ve bilişsel olarak değerlendirmesi olarak tanımlanmakta ve daha çok Batı kaynaklı teorilerin temel alındığı ruh sağlığı kriterlerine dayalı olarak yapılan uzman değerlendirmelerine alternatif olarak literatürde saygın bir yer kazanmış bulunmaktadır. Her ne kadar temel birçok problemi (teorik temelli bir yapı olarak tanımlanamaması, kişilik boyutlarıyla karışması, zaman içerisinde çok fazla değişkenlik göstermesi gibi) içerisinde barındırsa da, söz konusu değişken ile ilgili yapılan araştırmalar literatürde oldukça yaygınlaşmış durumdadır. Aynı zamanda “mutluluk” kavramıyla da özdeş olarak kullanılan bu kavram, ülkelerin ruh sağlığı politikalarının oluşturulmasında ve sürdürülmesinde oldukça önem verilen değişkenlerden birisi haline gelmiştir.

Araştırma, öznel iyi-oluş hali konusunda yapılacak olan bir dizi çalışmayı kapsamaktadır. Bu çalışmaların hepsinin temel hedefi, geçerli olan ÖİOH değişkeninin kavramsal çerçevesinin yeniden tanımlanması ve buna uygun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesidir. Bu çalışmayı temel alarak geliştirilen ölçme aracının aynı zamanda ABD’den toplanacak olan bir data ile kültürlerarası geçerliğinin test edilmesi ve sonrasında bu yeni yapıya ilişkin bir dizi hipotezin test edilmesi de araştırmanın kapsamındadır. Geliştirilen yeni ölçeğin, varolan ölçeklerdeki sorunların giderilmesinde işe yarayacağı ve aynı zamanda birçok alanda kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir araç olduğunun kanıtlanması genel olarak araştırmanın kapsamını oluşturacaktır.

Projenin ilk aşamasında, proje kapsamında kullanılacak olan Ontolojik İyi Oluş Ölçeği geliştirilmiş, geçerlik, güvenirlik, açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır.

Ölçek geliştirme aşamasında, ilk deneme formunun oluşturulmasında elde edilen verilere, öncelikli olarak açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ölçeğin 4 faktörlü bir yapıda olduğu ortaya çıkmıştır. Birinci faktör “umut”, ikinci faktör

“pişmanlık”, üçüncü faktör “hiçlik” ve son faktör ise “etkinleşme” olarak adlandırılmıştır. Sonuçta 24 faktörlü Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nin ilk formu elde edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizlerinde ise, çözümleme yöntemi olarak Maximum Likelihood yöntemi ile birlikte maddeler arası kovaryans matrisi kullanılmıştır. Faktör analizi sonunda ölçeğin ilk çalışmada ortaya çıkan 4 faktörlü bir yapıda olduğu doğrulanmıştır. Sonuçlar aşağıda sunulmaktadır. Güvenirlik analizleri ölçeğin ve alt ölçeklerin iç tutarlılık ve test-tekrar test güvenilirliği koşulunu karşıladığını desteklemektedir. Geçerlik için öncelikle geliştirilen ölçme aracının halihazırdaki ÖİOH ölçekleriyle korelasyonuna bakılarak halihazır geçerlik kanıtları elde edilmiştir. Ayrıca, bu yeni ölçme aracının beş-faktör kişilik modeli, psikolojik iyi-oluş gibi olumlu ruh sağlığı değişkenlerinin yanı sıra, depresyon ve anksiyete gibi olumsuz ruh sağlığı değişkenleriyle ilişkisine de bakılarak kavramsal geçerliği test edilmiştir. Ontolojik İyi Oluş Ölçeğinden elde edilen puanların, halihazırdaki ölçme araçlarından elde edilen puanlar kontrol edildiğinde bu kriter değişkenlerdeki değişkenliğin ne kadarını açıklayabildiğine bakılarak artımsal geçerlik kanıtları elde edilmiştir. Bu yöntemlere ek olarak Ontolojik İyi Oluş Ölçeği üzerinde çoklu-özellik çoklu-yöntem analizleriyle, bağdaşım ve farklılaşım geçerliği analizleri yapılmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda, geliştirilmiş olan ölçeğin, teorik olarak ilişkili olması beklenen değişkenlerle beklenen yönde ilişki gösterdiği belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara bakıldığında, Yaşam Projesi Ölçeği'nin halihazırda öznel iyi-oluşu ölçmekte kullanılan Yaşam Doyumu Ölçeği ve Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği ile güçlü ilişkiler gösterdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu ölçek, psikolojik iyi oluş değişkeni ve bunun boyutları ile de beklendiği üzere anlamlı ve beklendik yönde ilişkiler göstermiştir. Bunlara ek olarak beş faktör kişilik kuramının boyutlarıyla da geliştirilen ölçeğin orta düzeyde ilişkiler gösterdiği anlaşılmaktadır. Son olarak umular ölçeği ile yaşam projesinin boyutları arasındaki ilişkiler zayıf olsa da beklendik yönde ve kuramsal beklentileri destekler yönde bulgular elde edilmiştir. Ayırdedici geçerlik analizlerinde, literatürde belirtildiği gibi, halihazırda kullanılan Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeğinin beş faktör kişilik boyutlarından dışadönüklük ve nörotiklik boyutlarıyla bulaştığı, buna rağmen bu çalışmada geliştirilen Yaşam Projesi Ölçeğinin alt boyutlarının böyle bir bulaşmaya neden olmadığı anlaşılmaktadır. Sonuçlar, geliştirilen bu yeni ölçeğin, var olan öznel iyi oluş ölçeklerinin psikolojik iyi oluş ve ruh

sağlığında açıkladıkları varyansın üzerine açıkladığı varyansın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur.

Kültürlerarası geçerlik testi için, Türkiye'den ve ABD'den elde edilen bir veri seti üzerinde analizler gerçekleştirilmiştir. Öncelikle YPÖ'nün hem Türkiye hem de ABD datasında faktör yapısının doğrulanıp doğrulanmadığına ilişkin her iki grup için ayrı analizler yapılmıştır. Bulgular dikkate alındığında, Yaşam Projesi Ölçeği'nin ABD örnekleme DFA sonuçlarının, ölçeğin 4 faktörlü yapısının doğrulandığını ve ABD'de de kullanılabileceğini ortaya koyduğu ifade edilebilir.

Kültürlerarası geçerlik çalışması için başarı ölçütü, kovaryans matrislerinin eşit çıkması, başka bir ifade ile Türk ve Amerikan bireylerden toplanan veri ile gerçekleştirilen çoklu-grup doğrulayıcı faktör analizlerinin kabul edilebilir uyum-iyiliği istatistikleri üretmesidir. Bu koşulun sağlanamaması durumunda, Kline'in (2005) önerdiği kısmi değişmezlik (partial invariance) hipotezinin test edilmesidir. Buna göre, farklı gruplarda farklı işleyen maddelerin var olması durumunda, ölçme modelinin bir bütün olarak değil, bazı maddelerin dışarıda bırakılması durumunda eşit sayılabileceğine ilişkin bir hipotez test edilecekti. Ancak, sonuçlar ölçeğin faktör yapısının hem Türkiye'de hem de ABD'de geçerli sonuçlar verdiğini ortaya koymuştur. Söz konusu ölçme modelinin her iki kültürde de geçerli olduğunu, ancak modelde açıklanamayan hata miktarlarının kültürlerarasında farklılık gösterdiği belirtilebilir. Bu durumda, yapının ölçebildiği şey olan varlıkbilimsel iyi-oluş hali değişkeninin kültürlerarasında farklılık göstermediği, bu modelde açıklanamayan değişkenliğin ise farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır.

Ontolojik iyi-oluş değişkeninin gelişimsel açıdan incelenmesi alt çalışması için, değişik yaş gruplarından elde edilen bir data ile Ontolojik İyi Oluş'a ilişkin kanıt aranmıştır. Katılımcıların yaş açısından Pişmanlık alt ölçeğinden aldıkları puanda anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. 19-26 yaş grubu bireylerin ölçekten aldıkları ortalama puan, 27-64 yaş grubu bireylerin ölçekten aldıkları ortalama puandan yüksek bulunmuştur. Diğer grupların ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Beliren yetişkinlerin Pişmanlık alt ölçeğinden yetişkinlere göre anlamlı biçimde yüksek puan almaları, gelişimin doğası ile açıklanabilir. Başka bir ifade ile, beliren yetişkinlik döneminin olumsuzluk, kararsızlık ve kafa karışıklığı dönemi olması

(Arnett, 2007), bu bireylerin bu alt ölçekten daha yüksek puan almalarında etkili görünmektedir.

Katılımcıların yaş açısından Canlılık alt ölçeğinden ve Ontolojik İyi Oluş Ölçeği'nden aldıkları puanda fark olmadığını görülmektedir. Katılımcıların yaş açısından Hiçlik alt ölçeğinden ve Umut alt ölçeğinden aldıkları puanda fark olduğunu görülmektedir. 19-26 yaş grubu bireylerin ölçekten aldıkları ortalama puan, 27-64 yaş grubu bireylerin ölçekten aldıkları ortalama puandan yüksek bulunmuştur. Beliren yetişkinliğin beş temel özelliğinden biri olan olumsuzluk/kararsızlığın (Arnett, 2004), 19-26 yaş arası bireylerin Hiçlik alt ölçeğinden en yüksek puan almalarında etkili olduğu ifade edilebilir. 19-26 yaş grubu bireylerin Umut ölçeğinden aldıkları ortalama puan, 65 ve üstü yaş grubu bireylerin ölçekten aldıkları ortalama puandan yüksek bulunmuştur. Literatürde yaşlanma ve kayıplardan dolayı yaşlılığın umutsuzluk ve yalnızlık duygusunun yoğun olarak yaşandığı bir dönem olduğu vurgulanmaktadır (Flammer, 1995). Bu durum, yaşlıların Umut alt ölçeğinden düşük puan almalarında etkili olmuş olabilir. Başka bir ifade ile, beliren yetişkinlerin Umut alt ölçeğinden yaşlılara göre anlamlı biçimde yüksek puan almaları, gelişimin doğası ile açıklanabilir.

Bir sonraki aşamada, ontolojik iyi oluşun değişik yaşlarda ruh sağlığıyla ilişkisi incelenmiştir. Pişmanlık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu depresyon ve yeterlik verirken, en düşük korelasyonu ilişkisellik vermektedir. Beliren yetişkinlikte Pişmanlık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu yeterlik verirken, en düşük korelasyonu Olumlu Duygu vermektedir. Yetişkinlikte Pişmanlık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu yeterlik verirken, en düşük korelasyonu Olumlu Duygu vermektedir. Yaşlılıkta ise Pişmanlık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumsuz Duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumlu Duygu vermektedir. Ergenlikte Canlılık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumlu Duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumsuz duygu vermektedir. Beliren yetişkinlikte Canlılık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu olumlu duygu verirken, en düşük korelasyonu Özerklik vermektedir. Yetişkinlikte Canlılık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumlu Duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumsuz Duygu vermektedir. Yaşlılıkta ise Canlılık alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Yaşam Doyumu verirken, en düşük korelasyonu Olumsuz Duygu vermektedir. Ergenlikte Hiçlik alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Depresyon verirken,

en düşük korelasyonu ilişkisellik vermektedir. Beliren yetişkinlikte Hiçlik alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Depresyon verirken, en düşük korelasyonu yaşam doyumu vermektedir. Yetişkinlikte Hiçlik alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumsuz Duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumlu Duygu vermektedir. Yaşlılıkta ise Hiçlik alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumsuz Duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumlu Duygu vermektedir. Ergenlikte Umut alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumlu Duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumsuz duygu vermektedir. Beliren yetişkinlikte Umut alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu olumlu duygu verirken, en düşük korelasyonu olumsuz duygu vermektedir. Yetişkinlikte Umut alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumlu Duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumsuz Duygu vermektedir. Yaşlılıkta ise Umut alt ölçeği ile en yüksek korelasyonu Olumlu duygu verirken, en düşük korelasyonu Olumsuz Duygu vermektedir.

Projenin bir sonraki aşamasında ontolojik iyi-oluş ile motivasyon arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışmada, geliştirilen ölçeğin motivasyon alanında kullanılması durumunda faktör yapısının hala geçerli olup olmadığına ilişkin açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Sonuçlar Ontolojik İyi oluş Ölçeği'nin açıklayıcı faktör analizi ile ortaya konulan faktör yapısının doğrulandığı görülmüştür. Ayrıca, projenin bu aşamasında, daha önce kullanılan Beş Faktör Kişilik Envanterinin yanı sıra, Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçekleri ile birlikte, geliştirilen ölçek regresyon modelinde bağımsız değişken blokları olarak analize sokulmuştur. Sonuçlar, ontolojik iyi oluşun genel duygu durumu, kişilik özellikleri, işyerindeki duygu durumu ve iş doyumunu yordadığını göstermiştir.

Projenin son aşamasında, grupta psikolojik yardım hizmetlerinde kullanılabilecek bir programın oluşturulması ve etkililiğinin test edilmesi ile çalışma tamamlanmıştır. Sonuçlar, yaşam projesi programına katılan öğrencilerin depresyon düzeylerinin, deneysel çalışma öncesinden 8 hafta sonrasına anlamlı farklılık gösterdiğine işaret etmektedir. Bu bulgu, uygulanan yaşam projesi programının depresyonu azaltmada etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Bu çalışmanın temel hedefi, geliştirilen yeni bir ölçme modeli ve bu model ışığında hazırlanan bir ölçme aracının, halihazırda kullanılan ölçme araçlarına üstünlüğünü kanıtlamak ve ÖİOH çalışmalarında karşılaşılan problemlerden kurtulmak ve bu anlamda bilimsel literatüre katkıda bulunmaktır. Bu temel amaç

doğrultusunda geliştirilen ölçeğin, aynı zamanda, kullanılmakta olan ölçeklere oranla daha farklı bir takım ilişkilerin ortaya konmasında işlevsel olacağı düşünülmektedir. Çünkü yeni geliştirilen olan ölçek yeni bir kavramsal çerçeveye dayanmakta ve bu anlamda farklı bir takım olguların ortaya konmasına olanak tanıyacaktır. Örneğin hali hazırda kullanılan ölçekler, yukarıda belirtildiği gibi, teorik olarak özünde hazcı (hedonist) bir anlayışa dayandığı için, insan yaşamına ve ruh sağlığına ilişkin sınırlı bir çerçeve sunmaktadır. Ancak geliştirilen olan yeni ölçme aracının teorik arkaplanında duygular, zaman, amaçlar ve yaşam projesi gibi kavramlar yer almakta ve bunun ölçek çalışmasına yansması ise daha zengin bir işevuruk tanımlama olacaktır. Bilimsel çalışmaların bir anlamda kullanılan kavramların niteliğiyle olan yakın ilişkisi dikkate alındığında, bu yeni kavramsal yaklaşımın insanın mutluluğuna ve ruh-sağlığına ilişkin yeni bir yaklaşım sunacağı açıktır. Literatürde ilk kez tanımlanan varoluşsal iyi-oluş kavramı ve bu doğrultuda geliştirilen olan bir ölçme aracının bu anlamda bilimsel alana katkısının önemli olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca, elde edilen bulgular ışığında hazırlanacak ve etkinliği test edilen olan psikolojik danışma programının, ruh sağlığı alanında kullanılabileceği umulmaktadır. Uluslararası literatürde yaşam öyküsüne dayalı psikolojik müdahalelerin ciddi bir uygulama alanı olduğu bilinmektedir. Burada geliştirilen ÖİOH modeli de bir anlamda öyküsel psikoloji paradigmasına uygun olduğu için, elde edilen bilgilerin, ülkemize uygun bir müdahale programının geliştirilmesinde önemli bilgiler sağlayacağı ve en azından ileride hazırlanacak programlar için ciddi bir başlangıç oluşturacağı düşünülmektedir. Son olarak, söz konusu araştırma ile yaş gruplarında ÖİOH'ne ve bu değişkenin ruh sağlığı değişkenleriyle ilişkisinin farklılaşmasına bakılacağı için, elde edilen araştırmalar, Türkiye'de de oldukça ihmal edilen bir alan olan başarılı yaşlanma çalışmaları açısından da önem taşıyacaktır. En azından, elde edilen bulgular ile, ruh sağlığı alanında çalışan uygulamacılara değişik yaş gruplarında yapılabilen müdahaleler açısından önem taşıyacak bazı temel ipuçlarının sunulabileceği düşünülmektedir.

Bunların yanı sıra, bu çalışma ülkemizde mutluluk konusuyla ilgili olarak gerçekleştirilen ilk geniş çaplı çalışma niteliğindedir. Mutluluk değişkeninin birçok değişkenden etkilendiği düşünüldüğünde, daha önce yapılan çalışmaların bu anlamda sınırlı kaldığı söylenebilir. Bu çalışmaların birçoğunun da tez amacıyla

gerçekleştirilen çalışmalar olduğu dikkate alındığında, bu çalışmanın tüm yurdumuza ilişkin çok güvenilir bir mutluluk indeksine ulaşmada bir ilk adım olduğu söylenebilir.

Söz konusu çalışmanın en özgün yönü, çeyrek asırdan fazla bir zamandır kullanılmakta olan ve ancak sorunları da açıkça tartışılmakta olan bir ölçme aracına alternatif bir ölçme aracının geliştirilmesini amaçlıyor olmasıdır. Bu ölçme aracının, yukarıda tanımlanan sorunlar açısından önemli bir açığı dolduracağı ve literatüre bu anlamda ciddi bir katkı olacağı öngörülmüştür. Çalışmada bu ölçme aracının geliştirilmesinin yanı sıra, uluslararası literatürde kullanımını sağlamak amacıyla ABD'den toplanacak bir veri seti ile kültürlerarası geçerliğinin ortaya konması oldukça önem taşımaktadır. Her biri biden çok alt çalışmadan oluşan toplamda beş araştırma ile geliştirilen ölçeğin uluslararası literatürde dikkat çekebilmesi için ilk adımlar atılmıştır. Geliştirilen ölçek özünde zaman perspektifine dayalı olacağı için, geleneksel anlamdaki öyküsel psikoloji çalışmalarındaki nitel araştırma tekniklerinin zaman alıcı ve zahmetli prosedürlerine oranla çok kolay uygulanabilir ve kısa bir sorgulama aracı olarak kullanılabilen nitelikte olacaktır. Her ne kadar bu araç ile yaşam öyküsünün "içeriği"ne değil bu içeriğe ilişkin bir değerlendirme söz konusu olsa da, geliştirilen ölçeğin ÖİOH çalışmalarının yanı sıra, öyküsel psikoloji alanında da dikkati çekeceği düşünülmektedir.

Ayrıca belirtilmesi gereken bir nokta, yapılacak olan araştırmaların tüm Türkiye'ye genelleştirilebilir olmadığı, bu tür çalışmalar için bir ön-çalışma dizisi olduğudur. Bu proje, bu anlamda, tüm ülkeye genellenebilir sonuçlara ulaşmaktan çok bazı teorik sorunların çözümüne odaklanmaktadır ve ilerideki geniş çaplı çalışmalar için ancak bir hazırlık olarak düşünülebilir.

KAYNAKÇA

Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55, 469-480.

- Arnett, J. J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. New York: Oxford University Press.
- Arnett, J. J. (2007). *Adolescence and emerging adulthood: A cultural approach* (3rd ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Andrews FM., Withey, S.B. (1976). *Social indicators of well-being*. New York: Plenum Press.
- Barrett, L. F., Mesquita, B., Ochsner, K. N., & Gross, J. J. (2007). The experience of emotion. *Annual Review of Psychology*, 58, 373-403.
- Benet-Martinez, V., & John, O. P. (1998). Los cinco grandes accross cultures and ethnic groups: Multitrait multimethod analysis of the Big Five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 729-750.
- Bostic, T.J., & Ptacek, J.T (2001). Personality factors and the short-term variability in subjective well-being. *Journal of Happiness Studies*. 2:355-373.
- Bradburn, N. & Coplavitz, D. (1965). *Reports of happiness*. Chicago: Aldine.
- Brickman, P., & Campbell, D.T. (1971). Hedonic relativism and planning good society. In M.H. Appley (Ed.), *Adaptation-level theory* (pp.287-305). New York: Academic Press.
- Brickman, P., Coates, D. & Bulman, R. (1978). Lottery winners and accident victims: Is happiness relative. *Journal of Personality and Social Psychology*, 36, 917-927.
- Broege, N., Owens, A.,& Schneider, B.(2006). *Performing well but feeling bad:*

The classroom experiences of adolescents. The Sccond Annual Conference of The Achievement Gap Intiative at Harvard University, June, 2006.

Buss, D. M.(2000). The evolution of happiness. *American Psychologist*, 55,15
23.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Geliştirilmiş 2. baskı)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Cantor, N. (1990). From taught to behavior: Having and doing in the study of personality and cognition. *American Psychologist*, 45, 735-750.

Carter, S. D. (2004). Reexamining the temporal aspects of affect: Relationships between repeatedly measured affective state, subjective well-being, and affective disposition. *Personality and Individual Differences*, 36, 381-391.

Cenkseven. (2004). The predictors of subjective and psychological well-being in university students. Unpublished Dissertation, Cukurova University, Adana.

Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1980). Influence of extraversion and neuroticism on subjective well-being: Happy and unhappy people. *Journal of Personality and Social Psychology*,38, 668-678.

Csikszentmihayli, M.(2005). *Akış: Mutluluk bilimi (Çev. Semra Kunt Akbaş)*
Ankara: HYB Yayıncılık.

Çuhadaroğlu, Ö. (1985). *Adolesanlarda benlik saygısı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.

Diener, E. (2001). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national Index. *American Psychologist*. Vol.55. No.1, 34-43.

Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95, 542-575.

- Diener, E. (1994). 'Assessing Subjective Well-Being: Progress and Opportunities.' *Social Indicators Research*, 31 (2), 103-157.
- Diener, E., Lucas, R. E., & Scollon, C. N. (2006). Beyond the hedonic treadmill: Revisions to the adaptation theory of well-being. *American Psychologist*, 61, 305-314.
- Derogatis, L. R. (1992). *The brief symptom inventory (BSI), administration, scoring and procedures: Manual II: Clinical Psychometric Research*
- Diener, E., & Diener, M. (1995). Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 653–663.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Diener, E., Suh, E.M., Lucas R.E., & Smith H.E.(1999). Subjective well-being: three decades of progress. *Psychol. Bull.*125:276–302.
- DeNeve, K., & Cooper, H. (1998). The happy personality: A meta analysis of personality traits and subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 124, pp.197-229.
- Dimaggio G., Salvatore G., Azzara C., Catania D. (2003). Rewriting self-narratives: the therapeutic process. *Journal of Constructivist Psychology*, 16: 155-181.
- Durak, M., Gençöz, T., & Senol-Durak, E. (2008). The reliability and validity of the satisfaction with life scale in the samples of Turkish elderly and correctional officers. Paper presented at the IV. European Conference on Positive Psychology, Rijeka-Opatija, Croatia.

- Emmons, R. A., & McCullough, M. E. (2003). Counting blessings versus burdens: An experimental investigation of gratitude and subjective well-being in daily life. *Journal of Personality and Social Psychology, 84*(2), 377-389
- Essex, E. L., Seltzer, M.M., & Krauss, M.W. (1999). Differences in coping effectiveness and well-being among aging mothers and fathers of adults with mental retardation. *American Journal on Mental Retardation, 104*, 545-563.
- Finch, J. F. (1998). Social undermining, support satisfaction, and affect: A domain-specific lagged effect model. *Journal of Personality, 66*(3), 315-334.
- Flammer, A. (1995). Developmental analysis of control beliefs. In A. Bandura (Ed.), *Self-efficacy in changing societies*, 69-113. New York: Cambridge University Press.
- Fordyce, M. W. (1983). A program to increase happiness: Further studies. *Journal of Counseling Psychology, 30*, 483-498.
- Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (1993). *How to design and evaluate research in education*. New York: Mcgraw-Hill.
- Frey, K., Greenberg, M., & Fewell, R. (1989). Stres and coping among parents of handicapped children: A multi dimensional approach. *American Journal on Mental Reterdation, 94*, 240-249.
- Fujita, F. (1991). An investigation of the relation between extroversion, neuroticism, positive affect, and negative affect. Master's thesis, University of Illinois.
- Gençöz, T. (2000). Pozitif ve negatif duygu ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması (The positive and negative affect scale: validity and reliability study). *Türk Psikoloji Dergisi, 15*, 19-26.
- Headey, B., & Wearing, A. (1989). Personality, life events, and subjective well-being: Toward a dynamic equilibrium model. *Journal of Personality and Social Psychology, 57*(4), 731-739.

- Heidegger, M. (1996). *Being and Time* (bt). J. Stambaugh (trans.). Albany: State University of New York Press.
- Heubner, E.S (1991). Correlates of life satisfaction in children'. *School Psychology Quarterly*, 6, pp. 103-111.
- Hills, P., & Argyle, M.(2001). Happiness, introversion-extraversion and happy introverts. *Personality and Individual Differences*. 30, 595-608.
- Joreskog, K. G., and Sorbom, D. (1993). *LISREL8: Structural equation modeling with the SIMPLIS command language*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Joronen, K.& Kurki, A.(2005). Familial contribution to adolescent subjective well being. *International Journal of Nursing Practice*, 11,3,125-133.
- Kafka, G. J., & Kozma, A. (2001). The construct validity of Ryff's Scales of Psychological Well-Being (SPWG) and their relationship to measures of subjective well-being. *Social Indicators Research*, 57, 171-190
- Kagan, J. (2003). Biology, context and developmental inquiry. *Annual Review of Psychology*, 54, 1-23.
- Kasser, T., & Ryan, R. M. (1996). Further examining the American dream: Differential correlates of intrinsic and extrinsic goals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, 280-287.
- Kline, R.B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- Kozma, A., & Stones, M.J. (1980). Measurement of happiness: Development of the memorial university of newfoundland scale of happiness. *Journal of Gerontology*, 35,906-912.
- Köker, S. (1991). Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeyinin karşılaştırılması. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Lazarus, R. (2000). Toward beter research on stress and coping. *American Psychologist*, 55, 665-673.

- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1987). Transactional theory and research on emotions and coping. *European Journal of Personality*, 1, 141-170.
- Lent, R. W. (2004). Toward a Unifying Theoretical and Practical Perspective on Well-Being and Psychosocial Research. *Journal of Counseling Psychology*, 51(4), 482-509.
- Loveless, T.(2006). How well are students learning? The 2006 Brown Center report on American Education.
- Lucas, R.E., Clark, A.E., Georgellis, Y., & Deiner, E. (2003). Reexamining adaptation and set point model of happiness: Reactions to changes in marital status. *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 84, No.3, 527-539.
- Lucas, R. E. , Deiner, E., & Suh,E. (1996). Discriminant validity of well-being measures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71, 616-628.
- Lykken, D., & Tellegen, A. (1996). Happiness is a stochastic phenomenon. *Psychological Science*, 7, 186-189.
- Lyubomirsky, S., Sheldon, K. M., & Schkade, D. (2005). Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. *Review of General Psychology*, 9, 111-131.
- Lyubomirsky, S., & Lepper, H. S. (1999). A measure of subjective happiness: Preliminary reliability and construct validation. *Social Indicators Research*, 46, 137–155.
- Lyubomirsky, S. (2001). Why are some people happier than others: The role of cognitive and motivational processes in well-being. *American Psychologist*. Vol.56. No.3, 239-249.
- McAdams, D. P. (2001). The psychology of life stories. *Review of General Psychology*, 5(2), 100-122.
- McCullough, G., Huebner, E. S., & Laughlin, J. E. (2000). Life events, self-concept, and adolescents' positive subjective well-being. *Psychology in the Schools*, 37(3), 281–290.

- McGregor, I., & Little, B. R. (1998). Personal projects, happiness, and meaning: On doing well and being yourself. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74 (2), 494-512.
- Mcknight C.G, Huebner E.S., & Suldo, S. (2002). Relationships among stressful life events, temperament, problem behaviour, and global life satisfaction in adolescents. *Psychology in the Schools*, Vol. 39 (6), 677-687.
- Myers, D. & Deiner, E. (1995). *Who is happy*. American Psychological Society.
- Nalbant, A.(1993). 15-22 Yaşları arasında bulunan ilahevindeki, gözetim altındaki ve suç işlememiş gençlerin benlik saygısı ve yaşam doyumu düzeylerinin karşılaştırılması. A.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Nussbaum, M. (2001). *Upheavals of thought. The intelligence of emotions*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Plays, T.S., & Little, B.R. (1983). Perceived life satisfaction and organization of personal project systems. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44, 1221-1230.
- Park, N.(2004). The role of subjective well-being in positive youth development. *The Annals S of American Acedemy of Political and Social Science*, Vol. 591, No.1, 25-39.
- Penley,J.A., & Tomaka,J.(2002). Associations among the Big-Five, emotional responses, and coping with acute stress. *Personality and Individual Differences*. 32, 1215-1228.
- Pollner, M. (1989). Divine relations, social relations, and well-being. *The Journal of Health and Social Behavior*, 30, 92-104.
- Rask, K. Kurki,P.A.,&Paavilainen, E.(2003). Adolescent subjective well-being and family dynamics.*Scand J.Caring Sci*,17,129-138.
- Robinson, J.L., Emde, R.N., & Corley, R.P. (2001). Dispositional cheerfulness: Early genetic and environmental infuences. In R. N. Emde & J.K. Hewitt (Eds.),

Infancy to early childhood: Genetic and environmental influences on developmental change (pp.163-177). London: Oxford University Press.

Rosenberg, M. (1965). *Society and the Adolescent Self-Image*. Princeton, NJ.: Princeton University Press.

Ryan, R.M., & Deci, E.L. (2000). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52, 141-166.

Ryff, C.D. (1989). Happiness is everything or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 1069-1081.

Rusting, C.L., & Larsen, R.J. (1997). Extraversion, neuroticism, and susceptibility to positive and negative affect: A test of two theoretical models. *Personality and Individual Differences*. Vol. 22, 5, 607-612.

Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness of fit measures. *Method of Psychological Research*, 8(2), 23–74.

Sencer, M. (1989). *Toplumbilimlerinde yöntem*. İstanbul: Beta.

Shmotkin, D. (2005). Happiness in the face of adversity: reformulating the dynamic and modular bases of subjective well-being. *Review of General Psychology*, 9(4), 291-325.

Scherer, K.R., Wallbott, H.G. and Summerfield, A.B., eds (1986). *Experiencing Emotion: A Crosscultural Study*. Cambridge: Cambridge University Press.

Staudinger, U. M. (2001). Life reflection: A social-cognitive analysis of life review. *Review of General Psychology*, 5(2), 148-160.

Staudinger, U. M., Bluck, S., & Herzberg, P. Y. (2003). Looking back and looking ahead: Adult age differences in consistency of diachronous ratings of subjective well-being. *Psychology & Aging*, 18(1), 13-24.

- Steverink, N., Lindenberg, S., Ormel, J. (1998). Towards understanding successful ageing: patterned change in resources and goals. *Ageing and Society*, 18, 441-467.
- Sümer, N., Lajunen, T., & Ozkan, T. (2005). Big five personality traits as the distal predictors of road accident involvement. In G. Underwood (Ed.), *Traffic and transport psychology* (pp. 215-227). Linois: Elsevier.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3 (6), 49-74.
- Şahin, N. H., & Durak, A. (1994). Kısa semptom envanteri: Türk gençleri için uyarlanması (Brief Symptom Inventory: Adaptation for the Turkish youth). *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31), 44-56.
- Şimşek Ö. F. (2007). Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş-Temel İlkeler ve LISREL
- Ünal, G, and Bilge A. (1997). Social support deficits, loneliness and life events as risk factors for depression in old age. *Psychological Medicine* 27 (92): 323-332.
- Veenhoven, R. (1994). Is happiness a trait? *Social Indicators Research*, 32, 101–160. doi:10.1007/BF01078732
- Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(6), 1063-1070.
- Wrosch, C., Bauer, I. & Scheier, M. F. (2005). Regret and quality of life across the adult life span: The influence of disengagement and available future goals. *Psychology and Aging* 19, 657-670.

Occupation as a Personal Project System: Application of the Ontological Well-Being Concept to Workplace

Ömer Faruk Şimşek · Ebru Günlü · Ahmet Erkuş

© Springer Science+Business Media B.V. 2011

Abstract In this research, factor structure of the Occupational Project Scale (OPS) was investigated to determine whether the four-factor structure (e.g., regret, activation, nothingness, and hope) obtained from the research by O. F. Simsek and E. Kocayoruk (2010, Unpublished manuscript) would be validated in the context of workplace. Additional relationships between this new construct and personality, general affect, and job satisfaction were then computed for construct validity. The second aim of the present research was to provide support that the evaluations of occupational projects mediate the relationships between general affect, affect in the workplace, and job satisfaction. Consequently, structural relations among the constructs were tested using structural equation modeling. The results confirmed the four-factor structure and showed that this construct mediated the relationship between affect variables (general mood and affect in the workplace) and job satisfaction. The results are discussed in the context of career counseling.

Keywords Job satisfaction · Affect · Well-being · Occupational project

1 Introduction

1.1 Affect and Job Satisfaction

About a century ago, Freud (1955) indicated that love and work are the cornerstones of humanness. Modern life, as Freud foresees, is a collection of personal attachments to

Ö. F. Şimşek (✉)

Department of Psychology, İzmir University of Economics, 35330 Balçova, İzmir, Turkey
e-mail: faruk.simsek@ieu.tr; simsekof@gmail.com

E. Günlü

DEU Faculty of Business, Tinaztepe Campus, 35160 Buca, İzmir, Turkey
e-mail: ebru.gunlu@deu.edu.tr

A. Erkuş

Department of System Management Sciences, Turkish Military Academy, Ankara, Turkey
e-mail: aerkus@yahoo.com

meaningful others and occupational life. Indeed, research showed that there are clear spillover effects between these two areas, indicating that satisfaction in the workplace affects people's ongoing life and life satisfaction (Brief and Weiss 2002; Heller et al. 2002; Judge and Illies 2004). Recent efforts in the search for the causes of job satisfaction focus on the dispositional characteristics of individuals such as personality and affect (Illies and Judge 2003; Judge and Illies 2004; Judge and Larsen 2001). Research based on dispositional approach indicates that these variables have close connections to the job satisfaction of employees. When coupled with genetic factors' influence on job satisfaction (Arvey et al. 1989), this paradigm seeks to understand the basic and robust determinants of employees' well-being.

It is known that affective dispositions of employees are more related to job satisfaction than personality characteristics (Judge and Larsen 2001; Kaplan et al. 2009). Research into the relationship between affect and job satisfaction is based on the two-dimensional model of positive and negative affect (PA, NA; Tellegen et al. 1999; Watson and Tellegen 1985). According to this unipolar affectivity approach, the affective reactions of individuals are found to load two orthogonal factors of valenced emotional activation and engagement. Moreover, it is indicated that the associations between these affective dispositions and job satisfaction could be stronger than it appears. According to Brief (1998), Brief and Weiss (2002), for example, most of the job satisfaction measures used in research have cognitive elements, although job satisfaction consists of both cognitive and affective dimensions, which reduces the correlations between affect and job satisfaction.

Some argue that affect in the workplace should also be considered in the research on job satisfaction (Judge and Larsen 2001). It is apparent that affective dispositions individuals have will be highly influential in their affectivity in job. Judge and Larsen (2001) introduce the Stimulus-Organism-Response (S-O-R) nexus, by which job satisfaction is thought of as a function of PA and NA. This model explains individual differences in emotional reactions to work conditions and the modulation of affective responses that people experience in the workplace. Similarly, Brief and Weiss (2002) indicate that affective dispositions of individuals will have a remarkable influence on the degree of pleasure derived from the job. According to the authors, one way in which temperaments influence job satisfaction is through mood at work.

Overall, there is an agreement that affect, whether in general or specifically at work, has remarkable influences on job satisfaction. The common opinion is that, according to dispositional approach to job satisfaction, affective dispositions of individuals make them prone to perceiving experiences or stimuli related to job in a certain way (Brief et al. 1995; Brief and Weiss 2002; Judge and Larsen 2001; Levin and Stokes 1989). That is, individuals with high NA will have a tendency to focus on negative and unpleasant characteristics of the job as well as themselves and the world, whereas individuals with high PA will exhibit high levels of energy and be optimistic about their job circumstances.

1.2 Job as a Personal Project System

It is clear that the research based on dispositional approach has been proved that affect is one of the most important causal variables concerning job satisfaction. Research by Tellegen et al. (1988) indicated that genetic factors have remarkable influence on both PA and NA. Adaptation theory of well-being, similarly, indicates that people have a set point of happiness and even after highly positive or negative life events quickly return to their neutral levels of affect (Brickman et al. 1978; Diener et al. 2006). Moreover, Arvey et al. (1989) showed that job satisfaction has a genetic component. It is plausible to argue, then,

that it is hard to make a progress in increasing job satisfaction levels of employees when it is considered as a function of PA and NA, which are both highly resistant to change. Discovering possible mediators between affective dispositions and job satisfaction will add to understanding and to the interventions concerning job satisfaction. The mediatory variables, however, in this relationship have been largely unacknowledged by research, in addition to the lack of exploration of ways through which causal model building may be possible (Brief and Weiss 2002; Judge and Larsen 2001).

Judge and Larsen (2001) argue that personal goals and related constructs might be considered as important mediators between affect and job satisfaction, which is ignored in the research on job satisfaction (Pomaki et al. 2004). Indeed, an examination of the recent reviews and empirical research on the relationship between affect and job satisfaction reveals two general mechanisms: First, the affective systems of the individuals have an impact on the pursuit of personal goals (Judge and Larsen 2001; Kaplan et al. 2009; Pomaki et al. 2004; Wright et al. 2007), and second, the pursuit or accomplishment of personal or self-concordant goals bring about positive attitudes toward job (Judge et al. 2005; Maier and Brunstein 2001; Pomaki et al. 2004; Pomaki et al. 2009).

Personal goals has been mainly considered as “future-oriented representations of what individuals are striving for” (Maier and Brunstein 2001, p. 1034) in job satisfaction research. Simsek (2009), however, has introduced a new construct, ontological well-being (OWB), as a collection of affective and cognitive evaluations of one’s life project coupled with a whole-time perspective, which has important implications for the research on job satisfaction. Based on the concept of personal goals, this new conceptualization acknowledges life as a personal project, which is evaluated by individuals themselves in terms of past, present, and future dimensions. This framework could easily be transformed into research on job attitudes so that one’s occupation is considered as a personal project that could only be evaluated by taking into account both the past and the present conditions of this personal enterprise, in addition to the future. Moreover, the OWB construct reflects a higher-order conceptualization of personal goals unifying all personal goals or projects.

It is evident that jobs have personal/private meanings for each individual (Maier and Brunstein 2001). When considered in the context of workplace, OWB, in this respect, brings about the idea that occupation as a personal project may be evaluated according to the standards defined by the employees themselves. Although job satisfaction (well-being in the workplace) has been researched for possible exogenous variables, the personal meanings attached to it have attracted less attention from the researchers.

This new conceptualization, in accordance with the OWB concept, represents a constructivist view to workplace since it incorporates narrative components of occupational history with the whole-time perspective. Such an outlook to occupation is highly consistent with the recent conceptualizations of career construction which insists that professional life is a construction of career consisting of personal histories or narratives (Young and Collin 2004; Young and Valach 2004). Savickas et al. (2009) similarly state that individuals’ life should be regarded as life trajectories which include progressive designing and building their lives including their work careers. This constructivist paradigm seeks to understand individuals’ private self-constructing process as a system of the past, present, and future subjective identities, which has critical implications for career (Guichard 2009).

Thus, once OWB is acknowledged as a job-related construct, the concept of occupational project (OP) seems to be a plausible mediator between affective states and job satisfaction. Further, there is no research that has attempted to integrate affective dispositions with the broader literature on goals and job satisfaction.

The first aim of the present research is to validate the Occupational Project Scale (OPS) as a modified version of the Life Project Scale (LPS; O. F. Simsek and E. Kocayoruk, 2010, Unpublished manuscript) which has four factors. The first factor, ‘*Nothingness*’, comprised of 6 affect adjectives such as aimless, lost, empty, and anxious. The second factor, ‘*hope*’, consisted of six adjectives such as forward-looking, confident, ambitious, and hopeful. The third factor, ‘*regret*’, included both negative adjectives such as regretful, guilty, and disappointed, and positive, such as proud and satisfied. The last factor, ‘*activation*’, consisted of 5 adjectives all of which were positive except for the adjective ‘*tired*’. Thus, the factor structure of the OPS was investigated to determine whether this four-factor structure (e.g., *regret*, *activation*, *nothingness*, and *hope*) derived from the study of Şimşek and Kocayörük would be validated.

Additional relationships between this new construct and personality, affect, and job satisfaction were then computed for construct validity. It was expected that the scores on the OPS would be positively correlated with both extrinsic and intrinsic job satisfaction scores. Additionally, the OPS scores were expected to be associated with general affect and personality since past research (Illies and Judge 2003; Judge and Illies 2004; Judge and Larsen 2001) has shown that both of these enduring characteristics have an effect on job related well-being. Specifically, the OPS scores were expected to be correlated positively with all personality dimensions except for neuroticism.

The second aim is to provide support that the evaluations of OP mediate the relationships between general affect, affect in the workplace and job satisfaction. Consequently, structural relations among the variables were tested using structural equation modeling. This model is presented in Fig. 1. According to this model, general affectivity, or mood, is the main resource contributing to employees’ affective experiences in the workplace. High positive and low negative emotional experiences in the workplace, on the other hand, bring about and contribute to the evaluation of OP, which, in turn, resulted in higher levels of job satisfaction.

2 Method

2.1 Participants

The first two groups, from Ankara, consisted of public sector workers who were employed as lower and middle level managers in one of the ministries of Turkey and private sector software and electronics engineers, respectively. Both participants in each group were not

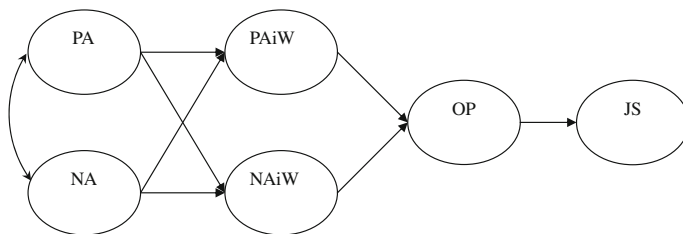

Fig. 1 Conceptual diagram of the structural equation model. *PA* positive affect, *NA* negative affect, *PAiW* positive affect in the workplace, *NAiW* negative affect in the workplace, *OP* occupational project, *JS* job satisfaction

only the ones attending management and organization certificate program but also pursuing a career in the defense industry. The questionnaires were distributed at the beginning of the certificate program in different four periods and were collected at the end of the program. In addition when the questionnaires were distributed it was mentioned that the research was an independent and a private one. The final group consisted of academicians from one private and one state university in Izmir. Participants were the members of faculties of business and they had positions as research assistants and professors. The questionnaires were distributed and collected via e-mail. All the participants in each group were permanent and long-term contracted employees.

Three hundred one questionnaires were gathered from the population (the population size is 1.250). The respond rate of the e-mailed participants was about 35%. The demographic data were as follows; 117 females, 184 males; age average 40.67 (SD = 8.35); average work experience 14.28 (SD = 8.59); 110 private sector employees, 191 public sector employees. The sample included 43 high school graduates, 141 bachelor degree and 117 postgraduate degree holders from a variety of universities. 105 of the population were single whereas 196 were married.

2.2 Measures

2.2.1 *The Occupational Project Scale (OPS)*

The OPS is an adapted version of the LPS (O. F. Simsek and E. Kocayoruk, 2010, Unpublished manuscript), which is developed for measuring employee's evaluation of their OPs with the past, present, and future parts. The OPS is thus created for the assessment of one's affective evaluation of whole occupational life. O. F. Simsek and E. Kocayoruk (2010, Unpublished manuscript) found that the LPS had four factors, two of which (*activation* and *nothingness*) represent present evaluations of life project while the other two (Regret and Hope) are indicators of the past (*regret*) and future (*hope*). Since the theory behind the two scales is the same, the items were not changed. Thus, the 24-item LPS were used but with changed instructions. The instruction of the scale was so formed that individuals reflect on their occupation as personal projects, and, then rate the intensity of their emotions elicited from such an outlook. In this regard, the following statement was included in the instruction: "Please consider your own occupational life as a personal project with past, present, and future aspects. Like all projects, your occupational project includes completed (the past), ongoing (the present), and prospective (the future) parts. What is expected from you is to rate the intensity of experiencing the emotions given when looking at these parts of your project". The phrase "When I look at my past/present/future)" was used to distinguish the three time dimensions and related affect adjectives. The OPS item ratings ranged from 1 (very slightly or not at all) to 5 (extremely).

O. F. Simsek and E. Kocayoruk (2010, Unpublished manuscript) found that these factors accounted for 62% of the total variance with internal consistency estimates ranging from .82 to .87. Internal consistency estimates were stronger in the present study, ranging from .81 to .95.

2.2.2 *The Positive and Negative Affect Schedule (PANAS)*

PANAS (Watson et al. 1988) is established on two factors, PA & NA. These so called factors are believed to be the best indicators to define affect experience since most of the emotions can be grouped under these two factors. The scale consists of 10 affect adjectives

for each dimension such as excited and sad, respectively. Different scores can be obtained from the scale according to different time frames (moment, today, past few days, year, or general). The general time frame was used in the present research. Internal consistency was .88 and .87 for PA and NA, respectively. The adaptation of the scale to Turkish was made by Gençöz (2000). Consistent with the original study, the result of the factor analysis revealed two factors, accounting for 44% of the total variance. In the present study, internal consistency was .86 and .81 for PA and NA, respectively. The PANAS is assumed to be the widely recognized and used scale by most of the researchers in this area (Brief and Weiss 2002).

2.2.3 *The Big Five Inventory (BFI)*

The Big-Five Inventory (BFI): The 44-item BFI (Benet-Martinez and John 1998) was administered to assess five personality dimensions—Neuroticism (emotionally stable, not easily upset), Extraversion (talkative), Openness (curious about many different things), Agreeableness (helpful and unselfish with others), and Conscientiousness (a reliable worker). Ratings are indicated on a scale from 1 (disagree strongly) to 5 (agree strongly) for each item. The scale was adapted by Sumer et al. (2005) who reported only Cronbach's Alpha reliabilities ranging from .64 to .77. Internal consistency estimates were found to be satisfactory (range = .67 to .81) in the present study.

2.2.4 *The Minnesota Satisfaction Questionnaire (MSQ)*

The widely accepted and used “Minnesota Satisfaction Questionnaire” (MSQ) was developed by Weiss et al. (1967). The MSQ is a five-point Likert type scale where the respondents were requested to state their perceptions of different items on the scale using the following five categories: 5: Totally Satisfied, 4: Satisfied, 3: Neither Satisfied nor Dissatisfied, 2: Dissatisfied, 1: Totally Dissatisfied.

The MSQ measures intrinsic satisfaction, extrinsic satisfaction and general satisfaction. The questionnaire consists of 20 items. In the intrinsic satisfaction category, the items include activity, independence, variety, social status, moral values, job security, social service, responsibility, ability utilization, creativity, authority and achievement dimensions. In the extrinsic satisfaction category, the items include supervision-human relations, supervision-technical, company policy, compensation, career progress and recognition dimensions. General satisfaction is the sum of the intrinsic & extrinsic satisfaction dimensions (Feinstein and Vondrasek 2001:8). The MSQ is a widely recognized and trusted scale which highlights important components that comprise job satisfaction and has demonstrated satisfactory results and reliability values (Chen 2006; Feinstein and Vondrasek 2001; Hançer and George 2003; Lau and Chong 2002). The scale was adapted into Turkish by Baycan (1985) and was found to have satisfactory internal consistency (Cronbach's Alpha = .77). Internal consistency was found to be .90 in the present study.

2.2.5 *Job-Related Affective Well-Being Schedule (JAWS)*

The JAWS was developed by Katwyk et al. (2000). The scale consists of 30 items, each of which represents different positive/negative emotions that a person can feel while working (e.g., “My job made me feel angry”, “My job made me feel excited”). The population is expected to indicate on a five point scale the degree to which each emotion is felt related to

specific aspects of work. Ratings are indicated on a scale from 1 (never) to 5 (extremely often). The scale was translated into Turkish for the present study using back-translation procedure. Internal consistency estimates were found to be .95 and .94 for the positive and negative dimensions, respectively.

2.3 Data Analysis

After exploratory and confirmatory factor analyses of the items of the OPS, some validity estimates were represented by calculating the correlations of the OPS with job satisfaction as well as personality and general affect. Additional hierarchical regression analyses were computed to see whether the OPS accounts for unique variance in job satisfaction beyond that already captured by personality and general mood. Finally, structural equation modeling (SEM) was employed to test the models in the present study. SEM is a multivariate strategy including measurement and structural models. The Measurement model was created using parcels or total scores of sub-factors as observed variables. Item parceling is a method that normalizes the distribution of observed variables and increases the reliability of these indicators. Although there are different types of item parceling, the method used in this study creates relatively equivalent indicators by spreading “better” and “worse” items across different parcels. Indicators as parcels were created for each latent variable by rank-ordering items by the size of the item-total correlation and summing sets of items to obtain equivalent indicators for those constructs. Before the structural models are tested, the measurement model which is base for all the models should provide an acceptable fit to the data (Anderson and Gerbing 1988).

The structural model depicted in Fig. 1 was tested as a whole. However, this model assumes a set of mediation relationships among the variables. The nested models strategy suggested by Anderson and Gerbing (1988) was used to assess these nested models and thus supporting for the mediational relationships in the model. The model including all the direct effects between variables is outlined in Fig. 2. The tests of mediation were examined by showing whether there were differences among this partially mediated model and the variations of fully mediated models by deleting the paths 8, 9, 10, 11, 12, and 13 from the model, each of which takes the mediator effect of PA and NA in the workplace and OP into consideration.

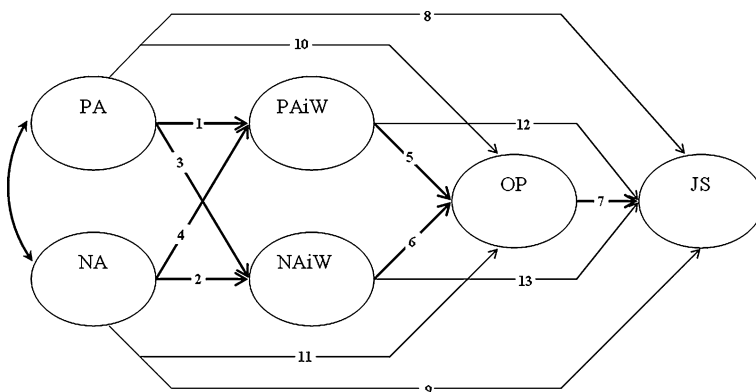

Fig. 2 The parameter specifications in the model tested

3 Results

3.1 Exploratory Factor Analysis of the OPS

A principal-axis factor analysis (PFA) was implemented with Oblique rotation method by which the nature of the underlying structure can be understood. Since the correlations among the factors were expected to be moderate, Direct Oblimin with Kaiser Normalization method was used. When the two criteria were considered, the sample size was found to be adequate for factor analysis with the following statistics: the Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy was .91 and Bartlett's test of sphericity was 5726.6 ($p < .001$). The results of PFA yielded 4 factors with eigenvalues of greater than 1, which exactly match the original measurement model.

Examining the factor loadings in this analysis, however, indicated that the two items (guilty and incompetent) included in the regret factor in O. F. Simsek and E. Kocayoruk (2010, Unpublished manuscript) had cross-loadings and were thus eliminated from the analysis. The elimination of these items resulted in again four factors perfectly consistent with the original factor structure.

The first factor (*hope*) contained 6 items referring to the evaluation of future dimension of OP, accounting for 43% of the variance. The second factor (*nothingness*) also consisted of 6 items, reflecting evaluation of the present dimension of occupational project with feelings such as aimlessness, helplessness, emptiness, and anxiety. This factor accounted for 16% of the variance. The third factor (*regret*), consisting of 5 adjectives such as regret, feeling upset, and pride accounted for 6% of the variance and called activation. The last factor (*activation*) consisted of 5 items such as feeling energetic, excited, and drained, accounting for additional 6% of the variance. This four-factor structure, accounting for 71% of the variance, and the item factor loadings are presented on Table 1.

Corrected item total correlations ranged from .84 to .90 for hope, from .49 to .81 for nothingness, from .54 to .64 for regret, from .42 to .85 for activation, and from .27 to .77 for the whole scale.

The correlations among the factors ranged from .34 to .65, showing that the factors are weakly or moderately correlated with each other. The strongest correlation was between activation and hope, and the weakest between hope and nothingness, while the correlation between hope and regret was .45, between nothingness and regret, .54, between nothingness and activation, .50, and between regret and activation, .55.

3.2 Confirmatory Factor Analyses of the OPS

A competing models strategy was used by testing the factor structure obtained in this study against the original factor structure since there existed inconsistency between them. Additionally, correlated and uncorrelated-factor models were tested. Consequently, four models were tested: a priori correlated, a priori uncorrelated, empirical correlated, and empirical uncorrelated. Using Lisrel 8.5 (Jöreskog and Sörbom 1993). Several goodness of fit statistics were used, including the chi-square to degrees of freedom ratio, the comparative fit index (CFI), goodness-of-fit index (GFI), standardized root mean square residual (SRMR), and incremental fit index (IFI).

Goodness of fit statistics represented on Table 2 show that both uncorrelated models deteriorated the fit. When it comes to the original/a priori correlated and the empirical correlated models, it is clear that the elimination of the two items decreased the chi-square value and resulted in a better model. The chi-square difference test (82.84: 43, $p < .01$),

Table 1 Factor loadings of the items of OPS

Item/Factor	<i>H</i>	<i>N</i>	<i>R</i>	<i>A</i>
<i>Hope (H)</i>				
Forward-Looking	.914	.081	.041	.031
Confident	.897	.072	.034	.027
Ambitious	.892	.091	.021	.044
Strong	.869	.053	.043	.062
Hopeful	.859	.083	.034	.052
Courageous	.849	.062	.032	.064
<i>Nothingness (N)</i>				
Empty	.051	.832	.082	.011
Irresponsible	.042	.724	.045	.072
Helpless	.018	.673	.205	.012
Anxious	.063	.658	.055	.036
Lost	.043	.650	.058	.337
Aimless	.065	.569	.026	.334
<i>Regret (R)</i>				
Regretful	.021	.202	.752	.031
Proud (rev.)	.012	.235	.736	.042
Disappointed	.042	.236	.664	.041
Upset	.012	.220	.658	.076
Satisfied (rev.)	.013	.265	.636	.351
<i>Activation (A)</i>				
Enthusiastic	.019	.051	.011	.772
Motivated	.023	.012	.023	.766
Excited	.226	.023	.021	.764
Energetic	.224	.012	.061	.755
Drained (rev.)	.014	.269	.055	.586

Analysis is based on 301 observations. OPS item ratings range from 1 to 5. Likert scale anchors ranged from 1 = *very slightly or not at all* to 5 = *extremely*. Internal consistency estimates for the factors are $\alpha = .96$, $\alpha = .89$, $\alpha = .80$, $\alpha = .89$, respectively

indeed, showed that the empirical model is better than the original/a priori model obtained in O. F. Simsek and E. Kocayoruk (2010, Unpublished manuscript). Moreover, the lower values of Akaike Information Criterion (AIC) and Expected Cross Validation Index (ECVI) for the modified four-factor correlated model also confirmed that this model was better than the other models.

3.3 Validity of the OPS

To test concurrent validity, the intercorrelations of the OPS to Big-Five personality dimensions, general affect, and job satisfaction were calculated. The results are presented on Table 3.

It is evident from the correlations that the OPS scores are either moderately or highly correlated with personality (ranged from .25 to .45), general affect (ranged from .43 to .49), and job satisfaction (ranged from .54 to .63). First, the correlations of the four factors with

Table 2 The results of confirmatory factor analyses on the OPS

Indices	A priori correlated	A priori uncorrelated	Empirical correlated	Empirical uncorrelated
χ^2	476.08	2,380.66	393.24	1,988.03
df	246	252	203	209
χ^2/df	1.93	9.44	1.93	9.53
GFI	.99	.93	.99	.94
AGFI	.98	.92	.98	.92
RMSEA	.056	.17	.056	.17
CFI	.99	.92	.99	.93
AIC	584.08	2,476.66	493.24	2,076.03
ECVI	1.95	8.26	1.64	6.92

$N = 301$. Confidence intervals for the RMSEA were as follows: A priori correlated = .048 – .063, a priori-uncorrelated = .16 – .17, empirical correlated = .048 – .064, empirical uncorrelated = .16 – .18; *GFI* goodness-of-fit index; *AGFI* adjusted goodness-of-fit index; *RMSEA* root-mean-square error of approximation; *CFI* comparative fit index; *AIC* akaike information criterion; *ECVI* expected cross-validation index

job satisfaction are strong, the highest of which is *activation*. Thus, it is clear that individuals' emotional evaluations of their occupation as a project extending from the past to the future have important connections to their job satisfaction. The correlations with affect, moreover, indicate that these evaluations are associated with experiencing NA and PA in general. Finally, the correlations with personality dimensions indicated that the evaluation of occupational project is associated with the personal dispositions of the individuals. Extraversion has the highest correlation with the OPS scores, whereas openness to experience has the lowest. The other dimensions of agreeableness, conscientiousness, and neuroticism have moderate correlations with the OPS scores.

To understand whether OPS scores account for unique variance in job satisfaction beyond that already captured by personality and affect, hierarchical regression analyses were conducted. In these analyses, PA and NA scores of general affect were the first block, five personality dimensions were the second, and the four factors of OPS were the third. The analyses were repeated for the factor scores and the total scores on the MSQ.

The results of these hierarchical analyses are shown on Table 4. The regression analyses showed that the OPS scores accounted for more than 20% of the variance in job satisfaction scores for both total and sub-factor scores. About 30% of the variance was explained by the OPS scores in total and intrinsic job satisfaction. In both of the regression analyses, *activation* and *nothingness* as the present time evaluations were only significant predictors of the criterion variables when all variables were in the equation. When the extrinsic satisfaction scores are the criterion, only *activation* and *hope* sub-factors added to the variance which is explained by personality and affect.

3.4 Test of the Measurement Model

Before testing the measurement model, preliminary principal components analyses (PCA) were conducted on the items of each measure to understand their factor structure. The PCA on the PANAS was resulted in five factors having eigenvalues of 5.62, 2.92, 1.42, 1.10, and 1.02. However, the scree-plot suggested, as expected, two components, accounting for 43% of the variance. The same result was evident for the JAWS. A PCA on the schedule produced four factors having eigenvalues of 14.2, 3.3, 1.13, and 1.01. Scree-test indicated

Table 3 Intercorrelations among variables

	OPsum	Reg.	Activ.	Nothing.	Hope	NA	PA	Ext.	Agre.	Consc.	Neu.	Open.	JS	InSat	ExtSat
OPsum	—														
Regret	.79**	—													
Activation	.84**	.52**	—												
Nothingness	.75**	.61**	.51**	—											
Hope	.80**	.43**	.65**	.34**	—										
NA	-.49**	-.39**	-.36**	-.48**	-.33**	—									
PA	.43**	.32**	.41**	.25**	.38**	-.28**	—								
Extraversion	.45**	.40**	.43**	.25**	.36**	-.37**	.49**	—							
Agreeableness	.34**	.31**	.22**	.36**	.20**	-.40**	.23**	.24**	—						
Conscientiousness	.31**	.31**	.20**	.30**	.19**	-.25**	.47**	.29**	.41**	—					
Neuroticism	-.37**	-.29**	-.32**	-.32**	-.27**	.59**	-.35**	-.35**	-.48**	-.33**	—				
Openness to experience	.25**	.17**	.25**	.12*	.23**	-.12*	.51**	.39**	.24**	.33**	-.22**	—			
JSsum	.63**	.46**	.62**	.47**	.46**	-.23**	.29**	.28**	.25**	.19**	-.20**	.11	—		
Intrinsic satisfaction	.62**	.47**	.60**	.48**	.44**	-.20**	.30**	.29**	.27**	.22**	-.17**	.15**	.96**	—	
Extrinsic satisfaction	.54**	.38**	.55**	.37**	.43**	-.25**	.21**	.22**	.18**	.11	-.22**	.03	.90**	.74**	—

N = 301; *OPsum* sum scores of the OPS, *NA* negative affect, *PA* positive affect, *JS* job satisfaction (Sum Scores of MSQ)

* $p < .05$; ** $p < .01$

Table 4 Hierarchical regression analyses with the OPS scores, general affect, personality, and job satisfaction

Criterion/predictors entered by step	β_1	β_2	β_3	R	R^2	Adj. R^2	ΔR^2
Job satisfaction							
Step 1				.323	.104	.098	–
PA	.241**	.211**	.059				
NA	–.158**	–.067	.114				
Step 2				.382	.146	.126	.042*
Extraversion		.165*	.018				
Neuroticism		.029	.037				
Openness		–.107	–.104				
Agreeableness		.168*	.110*				
Conscientiousness		.000	–.001				
Step 3				.669	.448	.427	.302**
Regret			.094				
Activation			.449**				
Nothingness			.164**				
Hope			.098				
Intrinsic satisfaction							
Step 1				.322	.104	.098	–
PA	.271**	.212**	.070				
NA	–.115*	–.032	.155*				
Step 2				.398	.158	.138	.054**
Extraversion		.176**	.037				
Neuroticism		.078	.082				
Openness		–.074	–.068				
Agreeableness		.201**	.138*				
Conscientiousness		.032	.023				
Step 3				.669	.447	.426	.289**
Regret			.097				
Activation			.426**				
Nothingness			.203**				
Hope			.067				
Extrinsic satisfaction							
Step 1				.285	.081	.075	–
PA	.156**	.176*	.033				
NA	–.198**	–.109	.035				
Step 2				.329	.108	.087	.027
Extraversion		.122	–.015				
Neuroticism		–.050	–.039				
Openness		–.139*	–.142*				
Agreeableness		.091	.050				
Conscientiousness		–.048	–.036				

Table 4 continued

Criterion/predictors entered by step	β_1	β_2	β_3	R	R^2	Adj. R^2	ΔR^2
Step 3				.585	.342	.317	.234**
Regret			.075				
Activation			.411**				
Nothingness			.078				
Hope			.129*				

$N = 301$. β_1 , β_2 , β_3 = standardized beta coefficients for Steps 1, 2, and 3

* $p < .05$; ** $p < .01$

that two-factor solution is the most suitable factor solution, accounting for 58% of the variance. The PCA on the OPS had already been done in exploratory factor analysis, which yielded four factors consistent with the expectations. The analyses on the MSQ resulted in four factors with eigenvalues of 8.5, 1.4, 1.3, and 1.1. The scree-test, however, revealed that a one-factor solution is the most favorable one, explaining 43% of the variance.

Based on these results, the observed variables of the measurement model is composed of two parcels for both PA and NA, two parcels for both PA and NA in the workplace, the total scores of the four dimensions of OPS, and three parcels for MSQ. It is known from the literature that PA and NA should be evaluated separately since, as known from the literature, they are orthogonal (Tellegen et al. 1999; Watson and Tellegen 1985).

Means, standard deviations, and zero-order correlations for the 15 measured variables are shown on Table 5. The test of this measurement model resulted in acceptable goodness of fit statistics: $\chi^2(75, N = 301) = 200.00$; $\chi^2/df = 2.70$; GFI = .92; CFI = .96; SRMR = .046; IFI = 96.

Examination of the factor loadings in this measurement model revealed that the indicators all loaded significantly in the predicted directions on their respective factors, with t-values ranging from 12.17 to 22.40. The factor loadings of this measurement model were relatively strong, ranging from .66 to .96, with most over .70. These results were deemed to be proof for validity of the measurement model.

3.5 Test of the Structural Model

The test of the partial mediated model in Fig. 2 resulted in a good fit to the data as indicated by the following goodness of fit statistics: $\chi^2(76, N = 301) = 200.16$; $\chi^2/df = 2.63$; GFI = .92; CFI = .96; SRMR = .047; IFI = 96. For testing the mediational effects in the model, related paths were deleted from the model. Chi-square difference test statistics for these direct paths from PA to job satisfaction (1.89, 1: $p > .05$), from NA to job satisfaction (2.97, 1: $p > .05$), from PA to OP (5.41, 1: $p < .05$), from NA to OP (3.09, 1: $p > .05$), from PA in the workplace to job satisfaction (4.60, 1: $p < .05$), and from NA in the workplace to job satisfaction (.99, 1: $p > .05$) were then computed. It is evident from the results that only two paths, from PA to OP (path 10) and from PA in the workplace to job satisfaction (path 12) should be retained since these significantly improved the fit of the model.

Deleting the other 4 paths from the model resulted in an acceptable goodness of fit statistics: $\chi^2(80, N = 301) = 206.70$; $\chi^2/df = 2.58$; GFI = .92; CFI = .96; SRMR = .055; IFI = 96. The chi-square difference test (6.54, 4: $p > .05$) showed that this final

Table 5 Correlations among the observed variables used in the structural model

Variable	M	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. PA1	25.46	4.13	1														
2. PA2	24.65	3.73	.684	1													
3. NA1	16.65	4.59	-.172	-.259	1												
4. NA2	11.09	3.82	-.230	-.244	.622	1											
5. PAIW1	23.93	5.85	.348	.435	-.346	-.259	1										
6. PAIW2	23.88	5.65	.384	.474	-.359	-.251	.930	1									
7. NAIW1	17.19	5.85	-.359	-.337	.552	.475	-.582	-.601	1								
8. NAIW2	16.91	6.16	-.354	-.349	.505	.472	-.615	-.641	.875	1							
9. REGRET	18.75	4.20	.272	.347	-.355	-.308	.553	.525	-.521	-.562	1						
10. ACTIVATION	15.45	5.01	.333	.459	-.394	-.242	.727	.717	-.519	-.552	.568	1					
11. NOTHINGNESS	25.24	5.28	.202	.285	-.453	-.400	.484	.500	-.646	-.687	.558	.533	1				
12. HOPE	20.63	6.69	.315	.386	-.337	-.242	.546	.539	-.388	-.398	.451	.648	.354	1			
13. JS1	23.11	5.47	.212	.275	-.297	-.210	.709	.687	-.475	-.513	.458	.600	.452	.474	1		
14. JS2	23.84	5.46	.172	.292	-.176	-.132	.640	.629	-.378	-.421	.442	.568	.420	.416	.773	1	
15. JS3	19.43	5.02	.230	.318	-.245	-.166	.639	.633	-.395	-.434	.444	.557	.440	.407	.815	.832	1

N = 301. All correlations are significant at the .01 level. PA positive affect, NA negative affect, PAIW positive affect in the workplace, NAIW negative affect in the workplace, JS job satisfaction

model did not differ from the partial mediation model. Thus this model was accepted as better since more parsimonious. The model with standardized path coefficients is depicted in Fig. 3.

Overall, the results indicated that the effect of PA and NA on job satisfaction is fully mediated by affect in the work place and OP. Additionally, NA in the work place fully mediated the relationship between NA and OP, and similarly OP fully mediated the relationship between NA in the workplace and job satisfaction. The direct paths located at the upper side of the model indicate that PA in the workplace partially mediated the relationship between PA and OP, while OP partially mediated the relationship between PA in the workplace and job satisfaction.

It is worth mentioning that 31% of the variance in PA in the workplace and 50% of the variance in NA in the workplace was accounted for by general mood (PA and NA). PA, PA in the workplace, and NA in the workplace accounted for 74% of the variance in OP. Finally, 58% of the variance in job satisfaction was accounted for by PA in the workplace and OP.

4 Discussion

4.1 Occupation as a Personal Project System

The basic assumption behind the ontological well-being presented by Simsek (2009) is that a balanced time perspective, namely a unity of past, present, and future, is a useful organizing principle for happiness and positive adjustment, and emphasizes that seeing continuity between past, present and future is closely related to self-actualization, growth, and achievement. In such a framework, people are considered to be time travelers who construct their own trajectories as growing individuals. The results of the factor analyses showed that the model proposed by Simsek (2009); O. F. Simsek and E. Kocayoruk (2010, Unpublished manuscript) could easily be applied to the workplace when occupation is considered as a personal project, namely OP. The measurement model was shown to fit the data perfectly, indicating that the construct has the same four dimensions: *regret, activation, nothingness, and hope*.

It is worth mentioning that these factors reflect a constructionist framework for occupation and consider it as a personally meaningful project. Infusing time into the evaluation

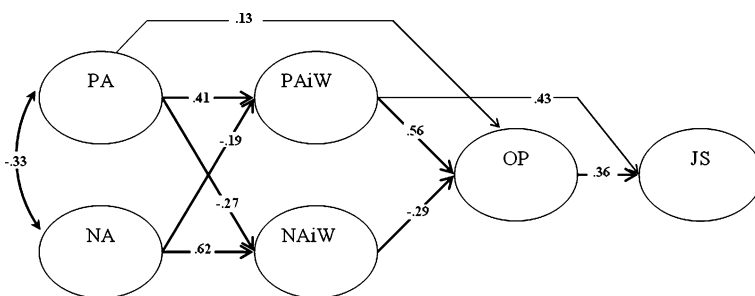

Fig. 3 Standardized parameter estimates for the structural equation model. PA positive affect, NA negative affect, PAiW positive affect in the workplace, NAIW negative affect in the workplace, OP occupational project, JS job satisfaction

of occupation is to consider it from a narrative point of view since, as research (Dapkus 1985) indicated, ‘becoming in time’ is one of the most indicators of phenomenological category in individuals’ experience. The four factors emerging from this research, consequently, seems to be the consequences of one’s concerns about OP which brings about negative emotions such as anxiety, regret, disappointment, and exhaustion, or positive emotions such as satisfaction, forward-looking, confidence, and enthusiasm.

The first factor, *hope*, reflects a positive outlook for the future of OP and consists of only positive adjectives such as forward-looking, confidence, strength or ambition. *Nothingness*, the second factor, refers to one’s present situation with regard to the project and consists of negative emotions such as emptiness, helplessness, and anxiety. The third factor, *regret*, has been acknowledged as an important emotion and refers to the desire to go back and change the past (Lucas 2004). The last dimension, *activation*, is like PA since it consists of positive and activated affect adjectives. This factor, however, is quite different from PA since it is emotional reactions or evaluations in reaction to the present conditions of OP. This dimension reflects one’s level of energy or enthusiasm to sustain the project.

Research on affect is mostly based on the hedonic conceptualizations of emotional experience such as PA and NA proposed by Tellegen et al. (1999). Brief and Weiss (2002, p. 297), however, indicate that “perhaps the most glaring example of the narrowness of organizational research is the overemphasis of the study of mood at the expense of discrete emotions”. To our knowledge, this research is the first to show that the affective experience concerning occupation or work could be considered in a constructivist framework and the resultant structure includes different affective dimensions other than PA and NA.

It is evident from the results of the regression analyses that this model gives additional information concerning the attitudes toward job (e.g., job satisfaction) beyond and above personality and general mood. Although personality and general mood has been found to be the most robust determinants of job satisfaction (Illies and Judge 2003; Judge and Illies 2004; Judge and Larsen 2001), some researchers define job satisfaction on the basis of personal goals and goal satisfaction (Judge and Larsen 2001; Judge et al. 2005; Pomaki et al. 2004, 2009). It is not surprising that this research on goals, although limited, showed that the goals or projects of the individuals have an impact on the attitudes toward job. The occupation, in this context, should be considered as a personal project because of its great importance in individuals’ lives and the fact that the degree of progress in this project affects overall life satisfaction.

Thus, OP is supposed to be a higher-order construct uniting all other goals concerning work, not solely a sum of specific work-goals. As Shmotkin (2005) stated, life history evolves around a core personal scheme and results in a self-perceived trajectory. All individuals, similarly, may convince a unique core personal scheme concerning the occupation, which means OP. This personal scheme could be ‘hard work and achievement’, ‘achieving fame’ or ‘seeking respect for one’s identity’. As it reflects on one’s core personal concerns about occupation or work, OP is, thus, highly associated with job satisfaction.

Moreover, the results showed that OP was correlated with all personality dimensions as well as general affect. According to the results, OP had the strongest correlation with extraversion and neuroticism. It is known that these two dimensions are the closest correlates of affective evaluations of life (Diener et al. 2006). It is clear from the results obtained in this research that these two dimensions are also important in the affective evaluations of OP. The moderate relationship between the scores on the OPS and general mood is also noteworthy and will be considered in the following section.

4.2 OP as a Mediator Between General Mood and Job Satisfaction

The structural equation model tested in the present research showed that OP is an important mediator variable on the link between affect and job satisfaction. The model showed that the effects of general affect or affect in the workplace bring about job satisfaction through the mediatory role of OP. Such mediation could be explained as follows: Affective dispositions and affective experience in the workplace both lead individuals to seek personal accomplishments concerning occupation more successfully and, thus, causes more positive evaluations of OP, which, in turn, contribute to job satisfaction. The literature on affective experience indicates, in this regard, that affect and motivation is closely related in attaining personal goals. According to Judge and Larsen (2001, p. 91) individuals with positive affective disposition are more likely to pursue self-concordant goals. Kaplan et al. (2009), similarly, suggest that positive and negative emotions could be considered as indicators of behavioral activation and behavioral inhibition, respectively; PA fosters the vigor, energy, and excitement that accompany reward-seeking behavior while NA promotes avoidance type behaviors in situations perceived as threatening.

Thus, it is possible to argue that a predisposition to experiencing PA or low levels of NA would contribute to an individual's behavioral activation system, thus increasing the chances of the attainment of work-related personal goals. It is clear that such an individual would be more disposed to evaluate OP positively, which, in turn, would lead to a more positive attitude toward job. Indeed, according to a recent review by Pomaki and Maes (2002), research showed that the way employees think and feel about their work goals is closely related to work-related outcomes.

The results of this research showed that these relationships change according to the valence of the affect; that is, whether positive or negative. The model tested in this research indicates that the effect of PA and OP is partially mediated by positive affect in the workplace (PAiW) and the effect of PAiW on job satisfaction is partially mediated by OP. PA has been considered as the main indicator of happiness (Lyubomirsky et al. 2005). It could be stated, then, that to be happy in general affects OP with and without the mediatory role of PAiW. That is, happy individuals are more prone to make some progress in their OP independent of their affective experiences in the workplace. Similarly, happiness in the workplace (PAiW) seems to contribute to job satisfaction with and without the mediatory role of OP. In other words, experiencing increased PAiW directly contributes to job satisfaction in addition to its effect on OP. Such a result is expected given that those individuals with a disposition to experience PA are more likely to perceive their job more satisfying.

The emerging picture for NA is crucially different than that of PA. The results showed that the effect of NA on OP is fully mediated by negative affect in the workplace (NAiW), and, also that the effect of NAiW on job satisfaction is fully mediated by OP. It seems that having a disposition to experience NA makes individuals focused on negative experiences in the workplace and, thus, evaluated OP as being less satisfying, which, in turn, results in lower levels of job satisfaction. A recent review by Levin and Stokes (1989) gives a degree of justification for such a picture: that is, NA accounted for a significant proportion of the variance in job satisfaction, above and beyond that accounted for by job characteristics. Moreover, high NA individuals are shown to be less satisfied with tasks in both enriched and unenriched task conditions. Thus, it seems clear that NA has a detrimental effect on one's OP, which, in turn, brings about decreased job satisfaction.

4.3 Suggestions for Future Research

It is clear in this research that OP as a personal construction has a crucial impact on job satisfaction. It is not completely clear, however, from this research what the concrete aspects of these projects are. Future research should be focused on what specific meanings might be attributed to occupation or work, above and beyond job-specific goals.

One further issue that should be clarified by future research is whether mood and affect in the workplace cause individuals to pursue their OP more successfully, or whether these affective experiences such as experiencing higher levels of NA cause a more negative evaluation of projects. Although the hypothesis that individuals' mood has an important motivating effect on attaining personal goals has been strictly supported by the research (Judge and Illies 2004; Judge and Larsen 2001), it is also known from research (Judge and Illies 2004) that individuals with high levels of NA have more negative memories. Since evaluation of one's OP is partly dependent on autobiographical memory, mood could have a crucial effect on the evaluation of OP. Moreover, even state mood could also have an impact on these evaluations, which is a concern that should be illuminated by the future research.

The model tested in this research indicates that OP should be taken into consideration in the context of job satisfaction. Future research should evaluate the importance of OP in the context of job performance; whether OP could explain unique variance in job performance above and beyond dispositional characteristics and whether it is a crucial mediator variable in this context.

Another issue that should be clarified by the future research is whether the issues concerning organization of autobiographical memory such as clarity (Wright and Nunn 2000) have an effect on the relationship between OP and job satisfaction or job performance since these characteristics could have important effects on the construction of OP. A clear autobiographical memory concerning occupation, for example, would make individuals more certain about the link between personal or job-related characteristics and satisfaction from the job. Thus, a moderator role of the autobiographical memory should be evaluated in the search for the relationship between OP and attitudes toward job.

4.4 Practical Implications

The results of this study offer a number of practical implications. Individuals' general mood has been considered as a deterministic factor for being happiness and satisfaction in the workplace. This research is the first to show that job and work related outcomes could be considered from a hermeneutic perspective, through which individuals could be seen as constructors of their own projects while in employment. Employees should thus be seen not only as individuals trying to accomplish job-specific tasks or goals but also as actors attaching personal meanings to work since they try to accomplish a personal project by their occupation.

Thus, research on employee well-being should focus on general or job-specific factors affecting OP since these factors are more responsive to manipulation than mood. It could be argued, for example, that the arrangement of the work environment in accordance with the personal aspirations would be more effective than focusing on dispositional characteristics of employees, which are less open to change. The results of this research indicate that such a principle is especially important in the context of NA. According to the results of this research, focusing on the factors that contribute to NA experiences in the workplace

would have crucial effect on one's evaluation of OP, and, in turn, would contribute to one's level of job satisfaction.

Recent approaches to career counseling advise using narrative techniques to help clients. Christensen and Johnston (2003) for example state that the construction of personal narratives is an efficient way of helping clients for career planning. Guichard (2009), similarly, indicates that helping clients creating their own narratives would contribute to solve many problems related to career or occupation.

All of these approaches to career counseling, however, use only the evaluations concerning the past, and do not take into account the present and future evaluations of career. OP construct, however, indicates that all of these time perspectives should be included in the evaluation of any history of career. Career construction counseling, in this respect, should focus on all of these time perspectives and help the client construct an OP. Then, it seems important for occupational counselors to help clients exploring their OP deeply in order to resolve job-specific or general problems. It is plausible for a counselor, in this respect, to focus a clients' unhappiness in the job and this problem could be examined in a hermeneutical perspective, during which OP is clarified and re-constructed. Such an evaluation would bring about clarity in personal meanings attributed to the job and, thus, could contribute the level of satisfaction obtained from job.

4.5 Limitations of the Research

Although this research has given some insight into the causes and consequences of one's view of job as a personal project, some limitations should be noted here. The most important limitation is the research design which is basically dependent on cross-sectional data. Although the causal pathways are indicated in the model, more rigorous tests of causality should be done using longitudinal or experimental designs.

Acknowledgments This research was supported by The Scientific and Technological Research Council of Turkey. Grant 108K394.

References

- Anderson, J. C., & Gerbing, D. W. (1988). Structural equation modeling in practice: A review and recommended two-step approach. *Psychological Bulletin*, *103*(3), 411–423.
- Arvey, R. D., Bouchard, T. J., Segal, N. L., & Abraham, L. M. (1989). Job satisfaction: Environmental and genetic components. *Journal of Applied Psychology*, *74*, 187–192.
- Baycan, A. F. (1985). *Analysis of several aspects of job satisfaction among different occupational groups*. Unpublished Master Thesis, Bogazici University, Istanbul.
- Benet-Martinez, V., & John, O. P. (1998). Los cinco grandes across cultures and ethnic groups: Multitrait multimethod analysis of the Big Five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology*, *75*, 729–750.
- Brickman, P., Coates, D., & Janoff-Bulman, R. (1978). Lottery winners and accident victims: Is happiness relative? *Journal of Personality and Social Psychology*, *36*, 917–927.
- Brief, A. P. (1998). *Attitudes in and around organizations*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Brief, A. P., Butcher, A. H., & Roberson, L. (1995). Cookies, disposition, and job attitudes: The effects of positive mood-inducing events and negative affectivity on job satisfaction in a field experiment. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, *62*(1), 55–62.
- Brief, A. P., & Weiss, H. M. (2002). Organizational behavior: Affect in the workplace. *Annual Review of Psychology*, *53*, 279–307.
- Chen, C. F. (2006). Short report: job satisfaction, organizational commitment, and flight attendants' turnover intentions: A note. *Journal of Air Transport Management*, *12*, 274–276.

- Christensen, T. K., & Johnston, J. A. (2003). Incorporating the narrative in career planning. *Journal of Career Development, 29*(3), 160.
- Dapkus, M. A. (1985). A thematic analysis of experience of time. *Journal of Personality and Social Psychology, 49*, 408–419.
- Diener, E., Lucas, R. E., & Scollon, C. N. (2006). Beyond the hedonic treadmill: Revising the adaptation theory of well-being. *American Psychologist, 61*(4), 305–314.
- Feinstein, A. H. & Vondrasek, D. (2001). A study of relationships between job satisfaction and organizational commitment among restaurant employees. *Journal of Hospitality, Tourism, and Leisure Science*, available at: <http://hotel.unlv.edu/pdf/jobSatisfaction.pdf> (Accessed 15 April 2007).
- Freud, S. (1955). Civilization and its discontents (J. Strachey, Trans.). In J. Strachey (Ed.), *The Standard Edition of Complete Psychological Works of Sigmund Freud* (Vol. 21). London: Hogarth Press and the Institute of Psychoanalysis.
- Gençöz, T. (2000). Pozitif ve negatif duygu ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması (The positive and negative affect scale: validity and reliability study). *Türk Psikoloji Dergisi, 15*(46), 19–26.
- Guichard, J. (2009). Self-constructing. *Journal of Vocational Behavior, 75*, 251–258.
- Hançer, M., & George, R. T. (2003). Job satisfaction of restaurant employees: An empirical investigation using the Minnesota Satisfaction Questionnaire. *Journal of Hospitality and Tourism Research, 27*(1), 85–100.
- Heller, D., Judge, T. A., & Watson, D. (2002). The confounding role of personality and trait affectivity in the relationship between job and life satisfaction. *Journal of Organizational Behavior, 23*, 815–835.
- Illies, R., & Judge, T. A. (2003). On the heritability of job satisfaction: The mediating role of personality. *Journal of Applied Psychology, 88*(4), 750–759.
- Jöreskog, K. G., & Sörbom, D. (1993). *Lisrel 8: Structural equation modeling with the SIMPLIS command language*. Lincolnwood, IL: Scientific Software International.
- Judge, T. A., Bono, J. E., Erez, A., & Locke, E. A. (2005). Core self-evaluations and job and life satisfaction: The role of self-concordance and goal attainment. *Journal of Applied Psychology, 90*(2), 257–268.
- Judge, T. A., & Illies, R. (2004). Affect and job satisfaction: A study of their relationship at work and at home. *Journal of Applied Psychology, 89*(4), 661–673.
- Judge, T. A., & Larsen, R. J. (2001). Dispositional affect and job satisfaction: A review and theoretical extension. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 88*(1), 67–98.
- Kaplan, S., Bradley, J. C., Luchman, J. N., & Haynes, D. (2009). On the role of positive and negative affectivity on job performance: A meta-analytic investigation. *Journal of Applied Psychology, 94*(1), 162–176.
- Katwyk, P. T., Fox, S., Spector, P. E., & Kelloway, K. (2000). Using the job-related affective well-being scale (JAWS) to investigate affective responses to work stressors. *Journal of Occupational Health Psychology, 5*, 219–230.
- Lau, C. M., & Chong, J. (2002). The effects of budget emphasis, participation and organizational commitment on job satisfaction: Evidence from the financial services sector. *Advances in Accounting Behavioral Research, 5*, 183–211.
- Levin, I., & Stokes, J. P. (1989). Dispositional approach to job satisfaction: Role of negative affectivity. *Journal of Applied Psychology, 74*(5), 752–758.
- Lucas, M. (2004). Existential regret: A crossroads of existential anxiety and existential guilt. *Journal of Humanistic Psychology, 44*, 58–70.
- Lyubomirsky, S., King, L. A., & Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success? *Psychological Bulletin, 131*, 803–855.
- Maier, G. W., & Brunstein, J. C. (2001). The role of personal work goals in newcomers' job satisfaction and organizational commitment: A longitudinal analysis. *Journal of Applied Psychology, 86*(5), 1032–1042.
- Pomaki, G., Karoly, P., & Maes, S. (2009). Linking goal progress to subjective well-being at work: The moderating role of goal-related self-efficacy and attainability. *Journal of Occupational Health Psychology, 14*(2), 206–218.
- Pomaki, G., & Maes, S. (2002). Predicting quality of work life: From work conditions to self-regulation. In E. Gullone & R. A. Cummings (Eds.), *The universality of subjective well-being indicators* (pp. 151–173). Dordrecht, the Netherlands: Kluwer Academic.
- Pomaki, G., Maes, S., & Doest, L. (2004). Work conditions and employees' self-set goals: Goal processes enhance prediction of psychological distress and well-being. *Personality and Social Psychology Bulletin, 30*(6), 685–694.
- Savickas, M. L., Nota, L., Rossier, J., Dauwalder, J., Duarte, M. E., Guichard, J., et al. (2009). Life designing: A paradigm for career construction in the 21st century. *Journal of Vocational Behavior, 75*, 239–250.

- Shmotkin, D. (2005). Happiness in the face of adversity: Reformulating the dynamic and modular bases of subjective well-being. *Review of General Psychology, 9*(4), 291–325.
- Simsek, O. F. (2009). Happiness revisited: Ontological well-being as a theory-based construct of subjective well-being. *Journal of Happiness Studies, 10*, 505–522.
- Sumer, N., Lajunen, T., & Ozkan, T. (2005). Big five personality traits as the distal predictors of road accident involvement. In G. Underwood (Ed.), *Traffic and transport psychology* (pp. 215–227). Linois: Elsevier.
- Tellegen, A., Lykken, D. T., Bouchard, T. J., Wilcox, K. J., Segal, N. L., & Rich, S. (1988). Personality similarity in twins reared apart and together. *Journal of Personality and Social Psychology, 54*, 1031–1039.
- Tellegen, A., Watson, D., & Clark, L. A. (1999). On the dimensional and hierarchical structure of affect. *Psychological Science, 10*(4), 297–303.
- Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology, 54*(6), 1063–1070.
- Watson, D., & Tellegen, A. (1985). Toward a consensual structure of mood. *Psychological Bulletin, 98*, 219–235.
- Weiss, D. J., Dawis, R. V., England, G. W., & Lofquist, L. H. (1967). *Manual for the Minnesota satisfaction questionnaire* (Vol. (No XXII)). Minneapolis: University of Minnesota, Industrial Relations Center.
- Wright, T. A., Cropanzano, R., & Bonett, D. G. (2007). The moderating role of employee positive well-being on the relation between job satisfaction and job performance. *Journal of Occupational Health Psychology, 12*(2), 93–104.
- Wright, D. B., & Nunn, J. A. (2000). Similarities within event clusters in autobiographical memory. *Applied Cognitive Psychology, 14*(5), 479–489.
- Young, R. A., & Collin, A. (2004). Introduction: Constructivism and social constructivism in the career field. *Journal of Vocational Behavior, 64*, 373–388.
- Young, R. A., & Valach, L. (2004). The construction of career through goal-directed action. *Journal of Vocational Behavior, 64*, 499–514.

Affective Reactions to One's Whole Life: Preliminary Development and Validation of the
Ontological Well-Being Scale

Ömer Faruk Şimşek, Ph.D. (Corresponding Author).

Address:

Izmir University of Economics
Department of Psychology
35330 Balçova/Izmir/ TURKEY

Tel: +902324888519

Fax: +902324888519

E-Mail: faruk.simsek@ieu.tr

Secondary E-mail: simsekof@gmail.com

Ercan Kocayörük, Ph.D.

Address:

Canakkale Onsekiz Mart University
Faculty of Education, Department of Educational Sciences
17100 Canakkale/Turkey

E-Mail: ercankocayoruk@gmail.com

This research was supported by The Scientific and Technological Research Council of

Turkey

Grant 108K394.

Affective Reactions to One's Whole Life: Preliminary Development and Validation of the
Ontological Well-Being Scale

Abstract

In line with the perspective provided by the intentional paradigm which claims that the measures of subjective well-being, whether cognitive or affective, should refer to life itself, the Ontological Well-Being Scale has been operationalized. The research reported herein was aimed at developing and validating this psychometric tool in the assessment of individuals' affective evaluations of their life within a three-time perspective. Five studies were conducted to confirm the factor structure of the Ontological Well-Being Scale and to assess its construct validity. Four factors were derived and validated, which were shown to relate to mental health indicators and personality in expected ways. It was found that this new construct, in contrast with the current measures, did not tap into the personality factors of extraversion and neuroticism. Incremental validity results showed that the Ontological Well-Being Scale explained additional variance in mental health indicators already captured by the current measures of subjective well-being.

Key Words: Subjective well-being, emotion, life satisfaction, personality, narrative, intentional paradigm, intentionality.

Affective Reactions to One's Whole Life: Preliminary Development and Validation of the
Ontological Well-Being Scale

“The state of being is our ontology, our total experience of the present, past, and future” (Ivey, 1986, p.2).

Narrative Psychology and Subjective Well-Being

Kant (1965) was probably the first to show effectively, though indirectly, how human experience is constructed by the mind, transforming the appearances of the ‘subjective’ world into ‘objective’ truth. This was a Copernican revolution in epistemology, which changed the causal direction between the inside and the outside; knowledge should be searched for inside, not outside, the human mind. In the same vein, recent theoretical developments in the science of psychology acknowledge the self in light of constructive elements inherent in human mentality. In such a framework, individuals are seen as active agents who construct and react to their own realities (Neimeyer, 1993).

Narrative thought is considered as one of the most powerful constructive features of the mind (McAdams, 1999; Sarbin, 1986). The narrative approach declares that human beings generate their own stories, through which the cognitive, affective, and motivational systems of personality are integrated into the self system (Singer, 1995). McAdams (1999, 2001), in this respect, argues that the narrative components of experience are indispensable in personality research.

Such a view on personality and self has been a source of inspiration for researchers into well-being (McAdams, 1999; Neimeyer, 1993; Shmotkin, 2005). In a recent review, Shmotkin (2005) argues that the narrative approach has become especially important in the assessment of subjective well-being (SWB), citing research based on the assessments taking into account the different periods of individuals’ lifetimes; retrieving past SWB or/and anticipating future SWB, as well as assessing SWB into longitudinal orientation. It seems clear, however, that using the current well-being measures in different time frames does not make these evaluations narrative by nature (Shmotkin, 2005). Moreover, such evaluations require excessive effort and time (McAdams, 2001).

Using a narrative perspective as a starting point, Şimşek (2009) presented a new construct, ontological well-being (OWB), in order to tap affective and cognitive evaluations of life. This research, in this regard, was aimed at developing a new instrument, the Ontological Well-Being Scale (OWBS), as an operational definition of this new construct. In five separate studies, this scale was shown to have good psychometric qualities regarding factor structure, reliability, and incremental validity.

The Intentional Paradigm and Narrative Components in SWB

Although many different conceptualizations of SWB have been introduced into the research arena since Bradburn (1969), the formulation made by Diener (1984) is the one most accepted among scholars (Lent, 2004; Ryan & Deci, 2001; Ryff, 1989). Diener defined SWB as the unity of cognitive and affective evaluations of life. The former is known as life satisfaction, while the latter subjective emotional well-being (SEWB), which is operationalized as the presence of positive affect (PA) and the absence of negative affect (NA). This formulation has been considered a hedonic conceptualization of well-being since it is based on the pleasure-pain dichotomy and is differentiated from eudaimonic conceptualizations which underlies individual's capacity to growth and self-actualize (Deci & Ryan, 2008; Ryan & Deci, 2001).

There is a new framework in the SWB literature which may be called the intentional paradigm (IP), indicating that that the unity of life satisfaction, PA and NA fall short in creating or constructing a suitable referent for an operational definition of SWB (Şimşek, 2009; Şimşek, 2011). Intentionality is one of the basic concepts of the philosophy of mind and indicates that all mental states, including emotion experiences are directed at or about something. The main problem in the current SWB formulation, accordingly, is the lack of a suitable referent, which is assumed to be life itself. As Diener and Lucas (2000) indicate: “Subjective well-being researchers ... assess individuals' thoughts and feelings *about* their lives.” (p. 325, Italics added). Affective measures of well-being, e.g. the Positive and Negative Affect Schedule (PANAS – Watson, Clark, & Tellegen, 1988), however, assess only the frequency or intensity of affective states with no reference to any ‘thing’ or any context. The same problem is evident, to some extent, for the measurement of life satisfaction which stands for a vague referent (e.g., ‘life as a whole’), making it very difficult to measure an individual's SWB (Lent, 2004; Schwarz & Strack, 1991).

In accordance with the recent conceptualizations in narrative personality/identity theory, IP (Şimşek, 2009) indicates that “the whole life” may be transformed into a much clearer referent: “life as a personal project”. There is, indeed, a body of literature with empirical support indicating that individuals construe their own lives as stories or projects (See McAdams, 1999, 2001), and that such projects organize and guide all forms of personal goals and actions (McAdams, 2001; Singer, 1995; Singer & Bluck, 2001). Individuals, thus, seem to construct personal stories as building blocks of lower level units of personal goals or projects, using cognitive capacities which start developing in the period of adolescence (Staudinger, 2001). The life project, accordingly, is acknowledged as the personal criterion by which individuals evaluate their unique existence, and the life they lead. As Shmotkin (2005) states, narrative SWB evolves around a core personal scheme and results in a self-perceived trajectory, which connects individuals’ SWB markers throughout life.

Based on autobiographical reasoning, consequently, personal narratives or life stories serve as frameworks for the evaluation of life from a temporal perspective (Bluck & Habermas, 2001: p. 141). An important underlying assumption, accordingly, is that life projects, like life stories, are created and maintained in a temporal framework. Time, indeed, is an indispensable element of any narrative because narrating requires individuals to perceive themselves in, and evolve their stories into, time (McAdams, 2001; Shmotkin, 2005; Staudinger, 2001).

As a result of such an application of the IP, coupled with the presumptions of narrative psychology, the “whole life” refers to one’s life project created and maintained in a temporal perspective, which consists of the past, present, and future components.

Owb as a Narrative Construct of Swb

In line with the philosophical and psychological literature, this new construct was labeled “ontological well-being” since it measures SWB within a temporal framework (Şimşek, 2009). In the history of philosophy, the concept of time has been regarded as the most important ontological dimension that constitutes self-consciousness and self-identity (Aristotle, 1991b; Heidegger, 1996; Husserl, 1970; Kant, 1965). In Kant’s (1965) philosophy, for example, time was conceptualized as an a priori (not dependent on experience) condition under which all inner sensations make sense for individuals. Time, in this respect, makes every instant of experience concerning the self possible.

Moreover, these theoretical insights are consistent with the contemporary conceptualizations and research on time, which indicates an inclination among individuals to assess their life in terms of three time dimensions (Johnson & Sherman, 1990; Lewin, 1948, 1951), which are important for happiness (Robinson & Ryff, 1999), psychological well-being (Ryff & Heidrich, 1997), development (Hultsch & Bortner, 1974), evaluation of possible selves (Wilson & Ross, 2001), as well as for ego identity (Erikson, 1959; Rappaport, Enrich, & Wilson, 1985).

Consequently, OWB can be defined as individuals' evaluations of their life projects taking into account its past, present, and future components. In contrast to the current approaches to narrative well-being (Shmotkin, 2005), evaluation here refers to individuals' *affective reactions to their life projects* within a time perspective, rather than merely assessing the frequency or intensity of emotional experiences within different time frames. In other words, the construct consists of affective judgments on the life project in its continuity: their feelings when considering the completed (past), the ongoing (present), and the prospective (future) parts of their projects.

An affective evaluation is preferred here because such an evaluation makes these evaluations more subjective, which is a prerequisite for any definition of SWB (Diener, 1984). OWB takes into account only the affective reactions to life project, whatever these may be for the person in question and ignores the specific ingredients of life projects because of their highly subjective quality. As Diener (1984) stated, the main characteristic of SWB constructs is their ignorance of standards or lenses imposed by all-embracing grand theories (Diener, Sapyta, & Suh, 1998). Additionally, as indicated by Diener and Lucas (2000), emotions are central to SWB.

Moreover, assessing the affective reactions towards life does not mean the exclusion of the cognitive component or content in these projects. Current conceptualizations consider affective experiences as non-intentional states with no content, a concept known as core affect (Russell, 2003). Core affect is thought to be independent of any connection with the outer world and thus is considered simply a genetic inclination to feel in a certain way (Solomon, 2006). IP insists, however, that affective experiences are basically intentional, which includes a cognitive component into them. Consequently, in the present measurement of affect, intentionality (being about or related to something specific, such as feeling regret about the past of one's life project) refers to a cognitive component, because feelings towards an object inevitably includes an individual perspective toward it. Intentionality, thus, should be acknowledged as personal engagements with the world (Nussbaum, 2001; Solomon, 2006), which Lewis and Todd (2005) call 'emotional interpretation', and Goldie

(2004) refers to as ‘extraspective knowledge’ (e.g. feeling towards). The basic idea behind these considerations is that because of intentionality, emotions become individual lenses through which we are tuned into life itself. According to Nussbaum (2001), “Emotions are not about their objects in the sense of being pointed at them...Their aboutness is more internal, and embodies a way of seeing (p.27)”. Thus, we assume that when emotional experiences are conceptualized in reference to a specific thing, an individual’s cognitive stance toward it is already incorporated into these emotional experiences.

Operational Definition of OWB

Abovementioned literature indicates that the assessment of OWB requires one to evaluate life in its continuity. Although never previously focusing on the evaluation of life as a project, past research has provided valuable information about the affective evaluations of these time dimensions. Taking this literature, as well as the theoretical presuppositions related to OWB (e.g., Şimşek, 2009) as base, we defined specific themes for the three time dimensions in order to reach an operational definition, as indicated below.

The past has been the most important dimension of narrative research and shown to be closely associated with SWB (Bauer et al., 2005b; Jokisaari, 2003; Wrosch et al., 2005). The findings of this research as well as theoretical literature indicate that an affective evaluation of the past is mainly related to ‘regret’. Lucas (2004), for example, defines regret as an existential emotion, emerging from past choices out of line with one’s values or growth needs. According to Lucas, such choices could result in other existential emotions such as guilt. Similarly, Santor and Zuroff (1994) argue that an evaluation of the past results in the feelings of regret, guilt or satisfaction and is very critical in psychological well-being. Accordingly, when a life is evaluated as a project, a personal examination of the past could trigger the positive emotions such as satisfaction, pride, and the feeling of achievement, or negative ones such as disappointment, guilt, and incompetence (Karniol & Ross, 1996; Lucas, 2004; McAdams, 2001; Santor & Zuroff, 1994; Şimşek, 2009; Wrosch, Bauer & Scheier, 2005).

Although most research is focused on the present SWB (Shmotkin, 2005), it was not considered part of a narrative approach. In the current literature, the issue of valence has been a major concern for the affective experiences and these experiences are taken into consideration along the PA and NA axis (Watson, Clark, McIntyre, & Hamaker, 1992). The OWB perspective, however, acknowledges life project in its movement, and the present refers to the current situation of the project

which is in the process of execution by the individual. From this perspective, thus, the present refers to the point at which the motivation to “pursue the project” could be evaluated. A high level of motivation would result in a high level of active commitment to the project. Thus, we expected, within an OWB perspective, that the emotions such as excitement, enthusiasm, or motivation would be important in the evaluation, since the person in question is actively engaged in pursuit of the life project. Lower levels of motivation or amotivation, on the other hand, would be expected to result in seeing oneself in a blind alley, which brings about negative emotions such as feelings of being lost, aimlessness, helplessness or emptiness (Şimşek, 2009).

Finally, the research clearly showed that most people have an inclination to perceive a positive view of the future (Newby-Clark & Ross, 2003; Robinson & Ryff, 1999; Staudinger, Bluck & Herzberg, 2003). Staudinger et al., (2003) explain such an inclination by the motives of growth and self-improvement. When the context is the life project, the future would refer to an optimistic perception of the possibilities, which might be called ‘hopefulness’. Similarly, theories of both philosophy (Aristotle, 1991a, 1991b; Heidegger, 1996), and psychology (Karniol & Ross, 1996; Seligman and Csikszentmihalyi, 2000; Stock, Okun, & Benin, 1986) clearly indicate that future time is mainly characterized by hopefulness. Bauer et al. (2005b) called this optimistic bias as the crystallization of desire and showed that it is especially associated with positive outcomes and well-being. Being hopeful about the future, indeed, has been strongly associated with SWB (Wrosch et al., 2005; Bauer et al., 2005b) and has been specified as being an important indicator of well-being, in contrast to psychopathology-oriented constructs (MacLeod & Conway, 2005). This dimension, consequently, is expected to be related with emotions such as being forward-looking and hopefulness, (Karniol & Ross, 1996; McAdams, 2001).

The Research Plan for the Current Study

This research presents five studies conducted for validity and reliability of the OWBS as an operational definition of this new construct. The first and second sought to validate the factor structure of the OWBS using different samples. Having achieved the final factor structure for the items of the OWBS in the first study, the factor structure was tested using confirmatory factor analysis in the second. The first also included an experiential study to confirm the existence of the concept of life project in the mind of individuals, and to obtain preliminary evidence that the adjectives used in the final version of this scale are considered sufficient to evaluate these life

projects. The third study tested the consistency between the scores on the OWBS in time for re-test reliability.

The fourth study aimed at showing the validity of this new construct and providing evidence that it did not overlap with personality. It was expected that since it incorporates a set of elements such as goal, time perspective, and affect into a higher-order construct the OWBS would be correlated with a broad range of psychological phenomena. Because narrative components are considered important elements of personality (McAdams, 2001), affective evaluations of life projects would give important information about both eudaimonic (Psychological well-being) and hedonic conceptualizations (Emotional well-being and life satisfaction) of well-being. As suggested by Deci and Ryan (2008), hedonic happiness is the natural result of a eudaimonic well-being and they share a considerable amount of variance.

Additionally, the OWBS, as a eudaimonic conception of well-being, was expected to be related with intrinsic motivation (Deci & Ryan, 2008; Ryan & Deci, 2001). It is well-known that emotions as well as goals are related to motivation (Lazarus, 1994). Temporal focus also provides a meaningful framework for defining motivation (Karniol & Ross, 1996). In this respect, like all other projects, life projects reflect individuals' preferences or aspirations. Thus, OWB was anticipated to be more associated with intrinsic rather than extrinsic motivation.

Given that conscientiousness is associated with motivation (Colquitt & Simmering, 1998), the close relation between OWB and motivation is also the reason for an expected association between life projects and the personality dimension of conscientiousness. Extraversion and neuroticism, on the other hand, have been found to be the most important determinants of happiness (Clark et al, 1994) and thus were foreseen to be also related with OWB. The association of openness to experience with OWB is very clear since it refers to an individual propensity to undergo a variety of different experiences in one's life. It was expected, thus, to contribute to one's OWB because of its close relation to personal growth stories (McCrae & Costa, 2003). Finally, we expected a weak or no relationship between the OWB scores and agreeableness since there is no clear theoretical basis for it making any contribution to the life project.

In the fourth study, we also wanted to expand the findings of Şimşek (2011) by showing that measures of affective experience could be differentiated from the personality when it incorporates intentionality. There are considerable instances of findings indicating that the personality factors of

extraversion (E) and neuroticism (N) overlap with PA and NA, respectively (McCrae & Costa, 1991; Meyer & Shack, 1989; Scmutte & Ryff, 1997; Watson et al., 1992). Such an overlap resulted in extreme correlations between the constructs, sometimes exceeding .90 (Finch, 1998). As a result of such confusion, some researchers (Clark, Watson & Mineka, 1994) use the concepts of PA and E or NA and N interchangeably. Şimşek (2011) developed a measure of SWB which focuses only emotional well-being without a reference to time perspective or OWB and showed that when intentionality was incorporated into the measurement of affect, the problem of overlap between SWB and personality could be eliminated. The conceptual formulation represented here is expected additionally to alleviate the problem of overlap with personality, since this makes the referent or content in these evaluations clear and differentiable from that of personality.

Finally, in the fifth study, we expected this new construct to reveal additional knowledge about eudaimonic well-being above and beyond current measures of SWB, since it captures narrative aspects not considered in the current measures. We also wanted to show in this study that the current measures of SWB would fall short to account for the additional variance in eudaimonic well-being indicators such as personal growth and life purpose when the narrative aspects of well-being, measured by the OWBS, were being controlled statistically. We should also note that all analyses were conducted using LISREL 8.80 (Jöreskog & Sörbom, 2001).

Study 1 (Factor Structure, Initial Reliability and Validity)

Method

The aim of this study is twofold: First, defining a suitable factor structure for the OWBS by using affect adjectives for the three time dimensions (Study 1A) and secondly, examining the suitability of these adjectives in the evaluation of time dimensions using a narrative-based data (Study 1B).

Study 1A

Development of Item Pool and Instruction

Since the present research aimed to define a suitable factor structure within a time perspective, rather than providing a complex list of emotions as a general way of measuring happiness we endeavored to determine the most relevant affect adjectives for three time dimensions. We also did not choose to create sentences or narratives because using affect adjectives as a ‘personal reaction’ to one’s life project is thought to be the best way of capturing one’s ontological well-being within the intentional paradigm. We avoided imposing a purely theoretical framework on one’s evaluation in view of our purpose of achieving an operational definition of the OWB construct which is more

subjective. Thus we did not focus on the ingredients of the life projects. When measured this way, affective reactions are ‘about one’s life project’, and in themselves provide much information about the good life, as perceived by the individual. Moreover, such a conceptualization would be a more parsimonious approach to measuring OWB since it includes both cognitive and affective evaluations, as explained before.

We carefully examined the list of emotions used in the Levels of Emotional Awareness Scale (LEAS – Lane et al., 1990), which includes a list of emotion words and is, to the best of our knowledge, the most comprehensive list of emotions. Inclusion of the affect adjectives was accomplished according to the operational definition of OWB and the themes for the time dimensions defined above. After this examination, we chose 12 affect adjectives for the past dimension, including both positive and negative emotions, referring to the theme ‘regret’. Twelve adjectives were chosen for the present time perspective, referring to the theme ‘pursuing a project’. Finally, 10 affect adjectives were included for the future dimension, related to the theme ‘hopefulness’.

It is worth noting here that we were very cautious about the orthogonality of PA and NA, since research has always shown that these factors are bidimensional (Watson et al., 1988). We were careful to select both positive and negative affect adjectives which referred specifically to the themes for each time dimension. We expected that such an approach would promote the achievement of the most parsimonious factor structure, and that both negative and positive items would constitute only one factor for each time dimension. Accordingly, a three-factor measurement model, rather than a six-dimensional one was expected.

The initial item pool was administered to small groups of university students. After the administration, with who we then discussed the scale, concerning the instruction used and the suitability of the affect adjectives provided in order to evaluate three time dimensions. As a result we changed the instruction somehow and eliminated some adjectives including ‘mournful’ and ‘disgusted’ because of their strong emotional content.

The instruction of the scale was developed to promote individual reflection on life as a personal project, and then rated the intensity of the emotions elicited from such an outlook. It should be noted that although frequency has been accepted most effective in the assessment of subjective well-being (Diener, Sandvik, & Pavot, 1991), intensity has been found to be closely related to autobiographical memory (Talarico, LaBar, & Rubin, 2004). In this regard, the following statement

was included into the instruction section: “Please consider your own life as a personal project with its past, present, and future parts. Like all projects, your life includes completed (the past), ongoing (the present), and prospected (the future) parts. What is expected from you is to rate the intensity of the emotions you experience when looking at these parts of your project”. The three time dimensions and related adjectives were separated using the phrase “When I look at the completed (ongoing, future) part of my life project, I feel...”

Participants and Procedure

Participants were 232 individuals (120 male, 112 female), ranging in age from 17 to 41 years, with a mean age of 24, either university students, or primary/secondary school teachers. A meeting was held with the teachers to describe the aims of research and to obtain their permission and collaboration. After distribution with separate answer sheets to teachers, the instructions were read aloud, and the importance of completing all items was emphasized. An identical procedure was followed for the university students to explain the study and to obtain consent to take part in the research. The average administration time for both groups was 10 minutes.

Results

Exploratory Factor Analysis

The data and sample size were adequate for factor analysis according to Bartlett’s test of sphericity, $\chi^2 (561, N = 232) = 5,504.635, p < .001$, and the Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy (.848). An initial principal-axis factor analysis with Oblique rotation method (Direct Oblimin; Delta = 0) was performed on the data. This analysis revealed 7 factors having eigenvalues from 11.27 to 1.04. The scree-plot, however, indicated that a four-factor solution with interpretable item content was the most suitable. Moreover, parallel analysis (Horn, 1965) supported a four-factor solution. A parallel analysis generates random datasets on the basis of the same sample size and number of scale items used in the actual study. Factors with smaller eigenvalues in the actual data than those evident in the simulated data should not be extracted (Reise et al., 2000). Only the first four factors’ eigenvalues exceeded those produced by the parallel analysis. Items with single-factor loadings less than .50 and variables with cross-loadings greater than .10 were eliminated. Ten of the original 34 items were eliminated on the basis of the above criteria. The factor loadings of the items are represented in Table 1.

Table 1 is about here

An examination of the results indicated that the first and last factors represent the present evaluation of life project while the other two are indicators of the future and the past. The first factor, called '*Nothingness*', comprised of 6 affect adjectives and explained 33.54% of the variance. This factor composed of only negative items, such as aimless, lost, empty, and anxious. The second factor, '*hope*', consisted of six adjectives and explained 13.39% of the variance. This factor consisted of only positive adjectives, such as *forward-looking*, *confident*, *ambitious*, and *hopeful*. The third factor, '*regret*', was composed of 7 emotion adjectives concerning the past and explained an additional 7.95% of the variance. This dimension consisted of both negative adjectives such as *regretful*, *guilty*, and *disappointed*, and positive, such as *proud* and *satisfied*. The last factor, '*activation*', consisted of 5 adjectives and explained 7.31% additional variance. All adjectives were positive in this factor except for the adjective *tired*. These four factors explained 62% of the total variance. Internal consistencies of these factors were quite strong, ranging from $\alpha = .82$ to $\alpha = .87$. Internal consistency for the total scale was found to be satisfactory ($\alpha = .74$).

Moreover, we reviewed the intercorrelations of the items in the final form of the OWBS to see whether any pair of items was highly correlated with each other. The results suggested that there is no redundancy between the pairs of items in any sub-dimension. The correlations among the items ranged from $r = .30$ to $r = .55$ for '*regret*', from $r = .31$ to $r = .57$ for '*activation*', from $r = .33$ to $r = .62$ for *nothingness* and from $r = .45$ to $r = .60$ for '*hope*'.

The intercorrelations among the factors suggested that the relationships between '*hope*' and '*activation*' ($r = .57$) and '*regret*' and *nothingness* ($r = .55$) are moderate whereas those of *nothingness* with '*hope*' ($r = .38$) and '*activation*' ($r = .31$) are weak. Finally, '*regret*' is uncorrelated with both '*hope*' ($r = -.02$) and '*activation*' ($r = .01$).

Corrected item-total correlations ranged from .49 to .70 for *nothingness*, from .32 to .78 for '*activation*', from .56 to .79 for '*regret*', and from .55 to .73 for '*hope*'.

Study 1B

The Suitableness of the OWBS in the Evaluation of Life Projects

Method

This part of study aimed to determine the existence of life projects as concepts in the mind and the suitability of adjectives in the OWBS for the evaluation of life.

Participants and Procedure

One hundred and two university students were included in this study. The instrumentation was completed in group meetings of 35 individuals. In the first step a simple question was asked to define the degree to which participants have an inclination to consider their lives a life project with past, present, and future parts. Ratings were indicated on a scale from 1 (disagree strongly) to 10 (agree strongly) for the statement below.

“Some researchers argue that most individuals have some sort of personal projects or life goals which could be subsumed under a term ‘life project’. These personal life projects are assumed to consist of the past, present, and future parts. Accordingly, they state that everyone has a personal life project and evaluate it in these time dimensions. As far as you are concerned, please indicate your agreement with this argument using the scale below”.

In the second step, all participants were asked to write about their thoughts, especially about their feelings, when reflecting on the past, present, and future parts of their life projects. One hour was allowed to complete the writing, and assurances of confidentiality were given in order to provide data with a more honest and deeper self-reflection.

After the writing, in the third step, participants completed the OWBS. Finally, the participants were asked to assess the suitability of the affect adjectives in the OWBS for evaluating the past, present, and future parts of their projects on which they had just reflected. Ratings were again indicated on a scale from 1 (sufficient at all) to 10 (not sufficient at all).

Results

At the first step, most of the participants rated the question above 7 ($M = 7.34$; $SD = 1.07$), providing a support, though not strong, for the idea that individuals have an inclination to acknowledge life as a personal project in general. The scores concerning the suitability of the adjectives for evaluating the past ($M = 7.16$; $SD = 1.83$), present ($M = 7.52$; $SD = 1.28$), and future

parts (7.96; 1.81) showed a high-level of approval for the adjectives used in each dimension of the OWBS.

Following this, we factor analyzed the scores on the items of the OWBS using principal-axis method with oblique rotation method (Direct Oblimin; Delta = 0). The Bartlett's test of sphericity, χ^2 (276, $N = 102$) = 1799.31, $p < .001$, and the Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy (.821) values indicated that the data could be factor analyzed. The analysis resulted in 6 factors, explaining 76% of the variance. The results of the parallel test, consistent with the scree-test, suggested a four-factor solution, which accounted for 66.97% of the total variance. An examination of the items in these factors showed that all items except two loaded on their respective factors, items.

Study 2 (Cross-Validation of Factor Structure)

Method

Exploratory and confirmatory factor analyses were repeated on the data from a larger, more representative sample to investigate the stability of the four-factor solution obtained in Study 1. Confirmatory factor analyses were implemented using LISREL 8.80 (Jöreskog & Sörbom, 2001). In these analyses, the four-factor model obtained in Study 1 was tested against, first, a three-factor model in which the two factors of the present time were collapsed into a single factor, second, a one-factor model in which all of the items were collapsed into a single factor, and third, a higher-order model in which these four-factors are considered as first-order factors of a second-order construct (Figure 1). It was hypothesized that this new data would fit the four-factor model better than the other models.

Participants and Procedure

The sample consisted of 549 individuals (286 female and 245 male), consisting of elementary and secondary school teachers, university staff, residents of three nursing homes, and university students. An interview was held with both the teacher and university staff groups to explain the research planned and to obtain their consent. The university students in nominated classes were provided with a explanatory research statement and their consent was sought. The scale was collectively administered in their interviews. The voluntary nature of the participation was clearly stated prior to distributing the scale. Eighteen participants did not indicate their gender. Ages of the participants ranged from 15 to 86 years, with a mean of age 33.23.

Results

Exploratory Factor Analysis

The results of the exploratory factor analysis strongly supported the four-factor model revealed in Study 1. A principal-axis factor analysis with oblique rotation method (Direct Oblimin; Delta = 0) yielded four factors with the items under consideration. These four factors explained 52% of the total variance. Internal consistency coefficients for these factors were again strong, ranging from $\alpha = .78$ to $\alpha = .90$. Cronbach's Alpha coefficient was found to be high ($\alpha = .91$) for the whole scale.

These high reliability estimates were reflected in corrected item-total correlations, ranging from .42 to .62 for '*regret*', from .64 to .78 for '*hope*', from .49 to .75 for '*nothingness*', and from .46 to .70 for '*activation*'. Corrected item-total correlations were found to be within a range of .34 and .63 for the whole scale.

Confirmatory Factor Analyses

The Maximum Likelihood estimation method assumes, according to Flora and Curran (2004), that a continuous, normal latent process determines each observed variable. The use of Weighted Least Squares (Jöreskog & Sörbom, 2001) or Robust Weighted Least Squares (Flora & Curran, 2004; Jöreskog & Sörbom, 2001) produces more reliable estimates for model evaluation when ordinal variables are used in confirmatory factor analysis. Consequently, confirmatory factor analyses were performed on the asymptotic covariance matrix produced from the polychoric correlations of the items with the Robust Weighted Least Squares estimation method because this produces better results when compared to other estimation methods (Flora & Curran, 2004).

In evaluating the models, several goodness of fit statistics were taken into consideration. As noted extensively in the literature, chi-square statistics tend to be affected by large sample sizes and are almost always significant despite reasonable fit to the data (Bentler & Bonett, 1980; Byrne, 1998). Therefore, as suggested by Byrne (1998), several alternative indexes of fit as adjuncts to the chi-square statistic were used, including the chi-square to degrees of freedom ratio (χ^2/df), the comparative fit index (CFI), goodness-of-fit index (GFI), adjusted goodness-of-fit index (AGFI), and root-mean-square error of approximation (RMSEA).

Since a competing models strategy was used, some other indices of fit were also taken into account, such as Akaike's information criterion (AIC; Akaike, 1987), and expected cross-validation index (ECVI; Browne & Cudeck, 1993). Lower values for these statistics indicate a better model fit (Maruyama, 1998).

The results obtained by the use of CFA procedures are represented in Table 2. As can be seen from Table 2, the best goodness of fit statistics was produced for the four-factor model without any error covariance between any pair of items. Since these models are nested, chi-square difference tests were computed to confirm the eligibility of this model in preference to the others. Indeed, the results of the chi-square difference test indicated that this model is better than the three-factor model (68.59, 3: $p < .001$), the one-factor model (247.60, 6: $p < .001$), and the higher-order model (26.07, 2: $p < .001$). Smaller values of AIC, and ECVI for the four-factor model also confirmed that this model was better than the other models.

Table 2 is about here

Correlations of the four factors and of the total score with age were computed. The results showed that scores on factors of the OWBS were weakly correlated with age, except for ‘activation’; $r = .10$ for ‘regret’ ($p < .05$), $r = .22$ for nothingness ($p < .01$), $r = -.12$ for ‘hope’ ($p < .01$), $r = .018$ for ‘activation’ ($p > .05$), and $r = .063$ for the total OWBS scores ($p > .05$).

Finally, a t-test was conducted on the scores of the OWBS to determine whether there was a mean difference between male and female participants. The results showed that ‘activation’ ($M = 15.03$; $SD = 4.32$) scores of males are higher than those of females ($M = 14.14$; $SD = 4.31$) as indicated by the t-value of 2.36 ($p < .05$). ‘hope’ scores ($M = 12.12$; $SD = 5.66$) of males, on the other hand, was found to be lower than those of females ($M = 20.09$; $SD = 5.84$) and 2.04 ($p < .05$).

Study 3 (Re-test Reliability)

Participants and Procedure

The sample was composed of 57 university students (Mean age = 22.56; 31 female, 26 male) randomly selected from the sample of Study 2. All the students took part on a voluntary basis. Test-retest reliability was conducted over a two-week interval. A meeting was held with the students for retest procedure in which the scale was administrated collectively.

Results

Test-retest reliability was conducted using Pearson product-moment correlation coefficient to examine the relations among the subscales. The results revealed that test-retest

reliability was .75 for the scale, .92 for 'regret', .72 for 'activation', .70 for *nothingness*, and .89 for 'hope'.

Study 4 (Convergent, Discriminant and Initial Incremental Validity)

The aim of this study was to obtain evidence regarding the construct validity of the OWBS by investigating its association with a number of scale scores related to trait personality, well-being, and motivation. It was expected that the OWBS scores would correlate positively with positive dimensions of current SWB such as PA, and life satisfaction in addition to psychological well-being, intrinsic motivation, and such positive dimensions of trait personality as extraversion, and conscientiousness. Additionally, the OWBS scores were expected to be negatively correlated with NA, extrinsic motivation, and N.

Two additional principal components analyses with Varimax rotation, as suggested by Meyer and Shack (1989), were conducted on the item scores of personality dimensions of N and E with those of the PANAS, and those of the OWBS in two different analyses. The main concern on these analyses was to show that the items of the OWBS would not overlap with E and N items, whereas those of PA and NA would, as found in the earlier research (Meyer & Shack, 1989). Thus we expected that the items of OWBS would not overlap with personality items since they are intentional.

Participants and Procedure

Two different samples composed of university students were used in this study. The students in one group (Mean age = 19.41, SD= .76; 45 Male, 54 Female) completed the Positive and Negative Affect Scale, Life Satisfaction Scale, and the Big Five Inventory in addition to the OWBS. The students in second group (Mean age = 20.40, SD= 1.66; 47 Male, 54 Female) answered the Psychological Well-Being Scale and the Aspirations Index. The students in each group were provided with an explanation of the research planned and their consent was obtained. All students took part on a voluntary basis. The instruments were completed in a quiet room during a class hour. The order of presentation of the instruments was established at random for each group of students. The average of administration time was 35-45 min.

Instruments

The Positive and Negative Affect Schedule – PANAS. PANAS was developed by Watson *et al.* (1988) as a short measure of the affective evaluation of life. A general time frame was used in the

present research. Internal consistency was .88 and .87 for PA and NA, respectively. The adaptation of the scale to Turkish was carried out by Gençöz (2000). Consistent with the original study, the result of the factor analysis revealed two factors accounting for 44% of the total variance. Internal consistency for PANAS was .83 in the original study, whereas it was .77 for NA and for .81 PA in the present study.

The Satisfaction with Life Scale – SWLS. Life satisfaction was measured using Diener, Emmons, Larsen, and Griffin's (1985) SWLS to identify the individual differences concerning the cognitive evaluation of one's life. The scale is designed to enable individuals to evaluate their lives according to their own subjective criteria. The internal consistency of the scale was .87. Durak et al. (2008) translated the scale into Turkish and reported satisfactory internal consistencies ($\alpha = .86, .82$). Cronbach's Alpha was .80 in this study.

The Big-Five Inventory (BFI). The 44-item BFI (Benet-Martinez & John, 1998) was administered to assess five personality dimensions – Neuroticism, Extraversion, Openness, Agreeableness, and Conscientiousness. Ratings are indicated on a scale from 1 (disagree strongly) to 5 (agree strongly) for each item. The scale was adapted by Sumer et al. (2005) who reported only Cronbach's Alpha reliabilities ranging from .64 to .77. The coefficients of Alpha were .75, .82, .67, .51, and .80 respectively in the data set used in this study.

The Psychological Well-Being Scale. The Psychological Well-Being Scale was developed by Ryff (1989). The scale consists of six dimensions: autonomy, environmental mastery, personal growth, positive relations with others, purpose in life, and self-acceptance. The scale was adapted to Turkish by Cenkseven (2004) with good internal consistencies ranging from .74 to .83. The coefficients in this study were all over .60 (ranging from .62 to .77) with the exception of the personal growth dimension which was .46.

The Aspirations Index. The Aspirations Index was developed to assess the 7 categories of aspirations, with five specific items within each category. The seven categories are: the extrinsic aspirations of wealth, fame, and image; the intrinsic aspirations of meaningful relationships, personal growth, and community contributions, and the aspiration of good health; the latter turned out to be neither clearly extrinsic nor intrinsic. In this study, wealth, image, meaningful relationships and personal growth dimensions were used. Participants rated: (1) the importance of each aspiration to themselves, (2) their beliefs about the likelihood of attaining each, and (3) the degree to which they

had already attained each (Kasser & Ryan, 1996). The internal consistency coefficients of alpha, .84 for wealth, .82 for image, .79 for personal growth, and .86 for relationships, were found in the present study.

Results

Intercorrelations of the OWBS scores with scores on the measures of well-being, trait personality, and motivation are presented in Table 3a and Table 3b. It is clear from Table 3a that the total OWBS scores and the four dimensions have relatively strong correlations with the current dimensions of SWB, namely PA, NA, and life satisfaction. The two factors ‘*regret*’ and ‘*nothingness*’ were more strongly correlated with NA, while ‘*activation*’ was correlated with PA, and ‘*hope*’ was correlated with life satisfaction.

Table 3a is about here

As can be seen from Table 3b, all associations of the OWBS to psychological well-being are statistically significant except for the relation of ‘*hope*’ to positive relations with others. Autonomy has the strongest correlations with ‘*activation*’ and ‘*hope*’. An expected result was the strongest correlations of personal growth and purpose in life to ‘*nothingness*’. Environmental mastery and self-acceptance have strong correlations with most of the dimensions of the OWBS. Finally, the positive relations with others factor has relatively weak correlations with all dimensions of the OWBS.

Table 3b is about here

The OWBS has relatively strong correlations with all trait personality scores except for agreeableness (Table 3a). Neuroticism has the strongest correlation with ‘*nothingness*’, whereas extraversion, as expected, correlated with ‘*activation*’. The openness to experience dimension of personality has moderate correlations with ‘*activation*’ and ‘*hope*’. Finally, conscientiousness has moderate relationships with all dimensions, the strongest of which is with ‘*hope*’.

Although the correlations of the OWBS with aspirations are somewhat weak (Table 3b), they occur in expected ways. The two sources of extrinsic motivation are found to be uncorrelated with most of the OWBS dimensions. Only two out of 24 correlations are significant: the importance of image has a negative correlation with ‘*nothingness*’ and the likelihood of wealth a positive correlation

with *'hope'*. When it comes to intrinsic sources of motivation, the likelihood of the attainment of these goals has weak or moderate correlations with all dimensions of the OWBS.

Since one of the basic problems with the current SWB measures is their overlap with personality dimensions of E and N, as indicated above, two additional factor analyses were conducted on the item scores of the PANAS, the BFI, and the OWBS. In the first analysis, the items of E, N, and PANAS were extracted by a principal components analysis. Firstly, the plotted eigenvalues were assessed (Table 4). When plotted, an elbow formed at the fourth factor, which shows that a three-factor solution was the most appropriate, which was also supported by a parallel analysis. These three factors accounted for 41.70% of the variance in the data. The result in this solution was that none of the factors consisted of only affect or personality items.

Table 4 is about here

The items of the OWBS were then extracted along with those of E and N in a principal components analysis. Both parallel analysis results and the scree-plot clearly indicated that a six-factor solution is the most plausible, accounting for 57.84% of the total variance. These factors consisted of the respective items of the four dimensions of OWBS, and N, and E. The only exception was an item of N loaded on the *'regret'* factor.

Finally, a hierarchical regression analysis was conducted on the data to see whether the factors of the OWBS accounted for additional variance in life satisfaction above and beyond the scores on the BFI and the PANAS. Thus, the OWBS factor scores were entered into the third block of a hierarchical regression model in which the scores on the factors of BFI composed the second block, and PA and NA scores the first block. No multicollinearity problem was detected because all tolerance values were greater than .10 (ranging from .39 to .91) and all VIF values were less than 10 (ranging from 1.10 to 2.50).

The results of this analysis given in Table 5 show that the scores on the factors of OWBS accounted for considerable unique variance in life satisfaction scores beyond and above personality and general mood. Among the four factors, only *'hope'* added to the variance explained in the criteria.

Table 5 is about here

Study 5 (Further Validation of the OWBS)

The aim of this study was to determine the amount of variance explained in some mental health indicators by the OWBS scale scores when the scores from current SWB measures were controlled for. Both positive and negative mental health indicators were used as criteria to show that the OWBS scores contributed to the explained variance in a broad range of mental health indicators beyond that already captured by the current measures of SWB. Additional regression analyses were conducted to examine the reverse situation, whether the current measures of SWB, the PANAS and the SWLS, predict mental health indicators beyond what is explained by the scores on the OWBS.

Method

Participants and Procedure

This study consisted of 195 participants,(59 employees from the operations center of a major banking corporation , 42 lawyers in a major law department, and 94 university students) ranging in age from 17 to 37 years (mean age = 21.28, SD = 2.49; 100 male, 95 female). The bank employees and lawyers completed a packet of five instruments in a web environment where anonymity was guaranteed. An interview was held with university students to describe the aims of the research planned and the proposed assessment instruments, and to obtain their collaboration and consent, which they free to refuse. Subsequently, a meeting was held to explain the instruments and administrations. Research assistants were present throughout to offer help when necessary, and to verify that respondents completed the instruments independently. The average administration time was 30–35 minutes.

Instruments

The Rosenberg Self-Esteem Scale – RSS: RSS is a ten item self-report scale developed by Rosenberg (1965) for the purpose of measuring global self-esteem. The Turkish adaptation of RSS was made by Çuhadaroğlu (1986) and the results revealed strong reliability and validity properties.

The Brief Symptom Inventory – BSI: BSI is used in order to measure the mental health of participants in negative terms. The scale was developed by Derogatis (1992) as a shortened version of the SCL-90-R and was adapted to Turkish by Şahin and Durak (1994). The adapted version of BSI revealed 5 sub-scales as a result of an exploratory factor analysis: Anxiety, Depression, Negative Self,

Somatization, and Hostility. Only anxiety, depression, and negative self dimensions were used in the present study.

The other instruments used in this study, The Psychological Well-Being Scale, The Satisfaction with Life Scale and The Positive and Negative Affect Schedule, have already been described in study 4.

Results

To assess whether the OWBS accounted for unique variance in the positive and negative mental health indicators, measured by the Psychological Well-Being Scale, Brief Symptom Inventory, and self-esteem beyond that already captured by the current measures of SWB, OWBS factor scores were entered into the third block of a hierarchical regression model in which PA and NA scores composed the first block and life satisfaction scores the second.

This regression model was tested, with results depicted in Table 6. The unique variance contributed by the OWBS was significant in these analyses for all criterion variables. It is clear from Table 5 that, after controlling for PA, NA, and life satisfaction, the factors of OWBS contributed to the variance of all the dependent variables over 10%, except for depression ($\Delta R^2 = 0.80\%$). The greatest increment in the additional variance explained by the OWBS was in purpose in life ($\Delta R^2 = 24\%$).

Table 6 is about here

It can be seen from the results that only the factor *nothingness* added to the variance already captured by the current measures of SWB in the negative mental health indicators, while all other factors of the OWBS added to the variance in positive mental health indicators differentially.

Additional regression analyses were conducted to see whether the scores on the PANAS and the SWLS would predict mental health indicators beyond what is explained by the scores on the OWBS. We conducted a series of regression analyses in which the scores on the SWLS were entered into the third block of a hierarchical regression model, PA and NA scores composed the second block, and the OWBS scores, the first. The unique variance accounted by the PANAS in the positive mental health indicators was lower than .025 except for self-esteem ($\Delta R^2 = .032$) and environmental mastery ($\Delta R^2 = .076$). The SWLS added almost nothing to the variance in all positive mental health variables

(ranging from $\Delta R^2 = .000$ to $\Delta R^2 = .018$). On the other hand, the PANAS accounted much more variance in negative mental health indicators ($\Delta R^2 = .10$ for negative self, $\Delta R^2 = .12$ for anxiety, and $\Delta R^2 = .14$ for depression). The range of the variance accounted by the SWLS in these negative mental health indicators was between $\Delta R^2 = .000$ and $\Delta R^2 = .005$.

Discussion

Using the OWB construct and its presuppositions as the theoretical basis for scale development, the OWBS was constructed and hypotheses concerning the reliability and validity of this scale were supported by the data retrieved from different studies. The studies conducted in this research provided initial evidence that the scale warrants further study and has the potential to provide a greater understanding of the narrative elements inherent in SWB. The findings showed that the affective evaluation of one's life as a project can be represented in different dimensions. These dimensions reflect one's affective evaluations regarding life already experienced, in the process of being experienced, and yet to be experienced.

Factor Analyses and Internal Consistency

The exploratory factor analyses revealed that the OWB construct could be operationalized as four distinct components, namely “*regret*”, *nothingness*, *activation*, and *hope*. The results of Study 1B gave a preliminary support that individuals have an inclination to acknowledge their lives as personal projects. Moreover, after reflecting on their own personal life projects, they considered the affect adjectives used in the final version of the OWBS suitable for evaluating the past, present, and future parts of their life projects. The reliability coefficients demonstrated strong internal consistencies for these dimensions and sufficient internal consistency for the whole scale. The confirmatory factor analyses conducted also showed that this four-factor structure fitted the data well. It is worth mentioning here, however, that since the higher-order measurement model also fitted well to the data, a composite score of the OWBS may also be used as an indicator of well-being.

As a result of the factor analyses conducted in Study 1A, an existential dimension called *nothingness* emerged, which refers to finding oneself in a situation where no progress is possible. This dimension reflects the acknowledgment of the present conditions of the life project on a personal scale. The other dimension regarding the evaluation of the present conditions of the project was *activation* which consists of affect terms such as energetic, excited, and tired. This dimension is

similar to the PA dimension of PANAS, although it contains a negative affect term. It refers to one's activated energy or motivation in fulfilling the life project. The other factors emerged in the factor analyses were '*regret*' and '*hope*', which reflect the past and future parts respectively. '*regret*' refers to one's evaluation of the past life project and consists of negative affect terms such as regretful and guilty, and positive terms, such as satisfied and proud. The last dimension, '*hope*', refers to individuals' potential to pursue their life projects and consists of only positive affect terms, such as courageous, hopeful, and ambitious.

The research concerning the structure of affect has concentrated on the two-dimensions of valence and activation, and has provided findings indicating that PA and NA accounted for a good portion of variance on the affect circumplex (Russell, 2003). This research showed that the structure of affect could change according to context, when the intentional nature of emotions was taken into account, and dimensions other than PA and NA could be defined accordingly. As clearly stated by Barrett et al. (2007, p.387), "a scientific understanding of emotion experience requires rich, context-sensitive descriptions of what is experienced". Furthermore, Frijda (2005) suggests that it is impossible to differentiate different emotions if intentionality is not inherent. An original finding in this research, in this respect, rather than the valence or 'activation', the affect terms are loaded on the factors according to the context, namely the life project.

The present time dimension, consistent with the current paradigm, appeared as two different factors consisting of dominantly negative and positive adjectives. In contrast, the past remained unidimensional, consisting of both negative and positive emotion adjectives, and the future consists of only positive adjectives. These results are consistent with recent research (Newby-Clark & Ross, 2003), showing that individuals tend to remember the past as containing both positive and negative memories, while conceiving the future with a purely positive outlook. The results of Newby-Clark and Ross's (2003) research showed that individuals are optimistic about their future even when they have just recalled negative experiences from their pasts. Robinson and Ryff (1999) explain the reason for this as the tendency to be more optimistic where there is less evidence available.

The correlations of the OWBS scores with age indicated that well-being is correlated with age, except for the '*activation*' sub-scale. The '*nothingness*' and '*regret*' scores were shown to be weakly correlated with age, indicating that individuals' evaluations of the past and present become more positive with age, which is consistent with the literature (Diener, 1984; Diener et al., 1999). The future dimension, '*hope*', however, was shown to be inversely correlated with age; that is, individuals

have a negative outlook on the future part of their life project with increasing age. This is an expected result, given that aging implies death for most people after the period of middle age.

Convergent, Discriminant, and Incremental Validity Outcomes

The correlations of the OWBS scores with mental health indicators and personality produced strong convergent validity estimates. It is well-known that PA and NA have strong correlations with E and N, respectively. Consistent with this knowledge, ‘*activation*’ and ‘*nothingness*’, as the two indicators concerning the present evaluation of life project had relatively strong correlations with E and N, respectively. Moreover, these constructs were shown to be independent in Study 4, meaning that there was no overlap between the factors of the OWBS and the BFI. In contrast, the exploratory factor analyses conducted in the same study showed that the PA and NA dimensions overlapped with E and N of BFI, which is consistent with the results of Meyer and Shack (1989). As Diener et al. (1999) report, the relations among these constructs are so strong and consistent that Watson and Clark (1984) relabeled the trait of neuroticism as negative affectivity, and suggested that positive affectivity forms the core of the broad trait of extraversion (Watson & Clark, 1997). It seems plausible to argue that once the context of affective evaluations has been clarified, the conceptual and empirical overlap between affect and personality can be eliminated. Moreover, even though there is no overlap between these constructs, all OWBS factors have relatively strong correlations with all personality dimensions, with the exception of agreeableness.

Although the factors of ‘*nothingness*’ and ‘*activation*’ seem to be similar to NA and PA, they are in fact very different in their meanings because of the context in which these affective evaluations are made. The factor of ‘*nothingness*’, for example, consists of feelings such as being lost, aimlessness, anxiety, and emptiness, and therefore resembles the emotions presented in philosophical sources of existentialism (e.g., Heidegger, 1996). Consequently, this dimension had the strongest correlation with purpose in life ($r = .59$). Moreover, the correlations of this dimension with NA ($-.58$), personal growth (.43), and environmental mastery (.43) are noteworthy. That is, those who do not acknowledge themselves as being in a blind alley in life are more likely to feel less negative affect, to see themselves as growing individuals, and to have control over their environment, in addition to their higher levels of purpose in life. ‘*Activation*’, on the other hand, had the strongest correlation with PA (.59) as expected. Both ‘*activation*’ and PA have affect adjectives that are activated, making them closer to each other on the affect circumplex. The correlations of this dimension with environmental mastery (.52), extraversion (.50), and self-acceptance (.50) are also

noteworthy. Thus, it seems that individuals who feel activated by the present conditions of their life project are those who have control over their environment, enjoy being social, and are more prone to experience positive affect.

'*Regret*' has been defined as the factor reflecting one's evaluation regarding the past in the life project, and had the strongest correlations with self-acceptance, environmental mastery, and NA. That is, individuals who have a positive outlook on the past of their life project accept themselves more, have lower levels of negative affect, and manage their environment more easily than those who have a negative outlook on the past. These results are consistent with earlier findings, showing that a negative outlook on the past has a negative impact on self-worth (Santor & Zuroff, 1994), and is related to negative mood (Kennedy et al., 2004) in addition to its negative effect on mental health (Jokisaari, 2003; King & Hicks, 2007).

The factor '*hope*' as an evaluation of the future had the strongest correlation with openness to experience (.52) among the personality factors. That is, a positive attitude to the future of life brings a greater openness to new experiences, which is supported by earlier research (Prenda & Lachman, 2001). The correlations of this factor with dimensions of subjective and psychological well-being confirm the earlier findings, indicating that the evaluation of the future is important in positive mental health and adjustment (Zelenski & Larsen, 2002).

It should be noted that all OWBS factors have correlated with participants' beliefs about the likelihood of attaining intrinsic aspirations of personal growth and meaningful relationships. These results indicate that having a positive evaluation of one's life project has an impact on intrinsic motivation. In other words, those with a positive outlook on their life project are also positive about their future personal growth and meaningful relationships. Moreover, only the attainment of personal growth and meaningful relationships were related to the scores on OWBS. This is consistent with the literature, given that those who emphasized intrinsic goals were found to be more likely to have higher levels of well-being (Bauer & McAdams, 2004).

Hierarchical regressions, conducted in order to prove incremental validity, produced encouraging results, showing that the OWBS scores accounted for considerable additional variance in criteria. In Study 4, additional variance, accounted by the OWBS factor scores in life satisfaction above and beyond both general affectivity and personality, is impressive ($\Delta R^2 = .230$). These results show that affective evaluations of life project are, indeed, important in well-being and independent of

the dispositional characteristics of individuals. Moreover, in these regression analyses, only the ‘*hope*’ dimension referring to the future-oriented evaluation of life project added to the variance accounted for in life satisfaction. This is an interesting result given that life satisfaction is mainly considered as related to the past or present, both theoretically and empirically. This research thus shows that, rather than present or past evaluations, it is the future that is potentially important for life satisfaction.

In Study 5, the OWBS scores accounted for considerable additional variance in both positive and negative mental health indicators above and beyond the current SWB measures, namely PANAS and the Satisfaction with Life Scale. In general, the additional variance accounted for in psychological well-being and self-esteem, as positive mental health indicators, is higher than those in such negative mental health indicators as depression, anxiety, and negative self. This is an expected result given that the OWBS is constructed by taking into account affect, goal, and time perspective, all of which are considered as important in positive mental health (Shmotkin, 2005; Şimşek, 2009). When negative indicators of mental health are taken into consideration, only ‘*nothingness*’ contributed to the variance already captured by the scores on the current SWB measures. These results show that existential emotions such as aimlessness, feeling lost or emptiness, have meaningful contributions in understanding mood disorders. This is an expected result given that, although anxiety and depression are seen as moods that are objectless, the content of these mental states is the world as a whole (Solomon, 2006). Finally, the additional variance explained in purpose in life and personal growth is encouraging, indicating that the OWBS is indeed a eudaimonic measure.

On the other hand, examining the predictive power of the PANAS, one of the most cited measures used in SWB literature, above and beyond OWB showed that it accounts for a very limited additional variance in positive mental health variables. The PANAS, however, accounted a considerable unique variance in negative mental health indicators. The situation of the SWLS was much worse; the scores on this scale added nothing the variance in both positive and negative mental health indicators. These results support the idea that the narrative components are irrevocable in positive mental health research (McAdams, 2001).

Implications for Future Research

The OWBS validated in this research is an easy way to assess individuals’ affective evaluations of their life in a temporal perspective. As a combination of affect, time, and goal concepts, this construct could contribute much in the research on narrative-oriented research on well-being.

Taking a life span perspective (consideration of one's own life), according to Bluck and Habermas (2001), requires various cognitive abilities that start developing in adolescence, and these abilities may show a different age trajectory. Indeed, research shows that some personality variables, such as ego development and maturity, or age moderate the relationship between narratives of life goals and well-being (Bauer & McAdams, 2004). It appears that the same variables can also affect the evaluation of life projects, thus it is a requisite to identify the potential effects of age and maturity on evaluation of the various chronological components of life projects. It is evident that determining these different age trajectories and the personality factors contributing to these differences would be important in the successful negotiation of the aging process, and to maintain positive mental health. Research on SWB and age, for example, has consistently shown a positive correlation (King & Hicks, 2007). The results from the present research, however, show that this is not always the case, and that evaluation of the future part of life project tends to decrease with age. Thus, future research could contribute to aging research by showing which psychological variables explain such a decrease for people from different age groups.

The construct presented here acknowledges well-being from a narrative perspective. This perspective could contribute to the research on different areas of life such as close relationships, marriage, or work. Romantic relationships, for example, could well be regarded projects, with the parties as time travelers. Lakoff and Johnson (1990), indeed, states that the "Love is a journey" metaphor manages the evaluations of romantic relationships and, thus, affects the perceptions and behaviors of the partners. The affective reactions to relationships as a joint-project, in this respect, could also contribute to the research on such important variables as marriage satisfaction or commitment.

It is clear that the evaluations of life project are clearly related to growth, motivation, and mental health. Future research should evaluate the role of those variables which moderate this relationship. One of the most important variables, in this respect, is culture because of its effect on the construction of life stories or narrative elements in these stories (Hooker, 2002). Certain cultures give importance to the fulfillment of certain goals or projects, namely independent and interdependent goal constructs (Oishi & Diener, 2001) and consequently, certain needs and values have different impacts on individuals' well-being in different cultures (Oishi et al., 1999). It is important, then, to identify potential cultural differences in the importance of different needs and values for attainment of a positive evaluation of life projects.

The construct of OWB acknowledges mental health in a time perspective and considers life as a project originating in the past and extending into the future. The construct, in this respect, reflects an existential point of view and assesses mental health from a narrative / existential perspective. Specifically, ‘*nothingness*’, as an original, existential factor emerging in this research, has been found to be strongly correlated with NA and N factors of personality as well as other clinical variables such as depression and anxiety. These findings suggest that it could be useful in clinical settings, and therefore future research should thoroughly evaluate its relationship to such variables as depression, anxiety, and suicidal inclinations.

Earlier research shows that life events affect well-being, and this association is moderated by age and personality (Headey & Wearing, 1989). It is highly plausible that life events are also important in the evaluation of life projects. Future research should also focus on this association, testing the moderator effects of personality and age. Moreover, it is possible to argue, for example, that the effect of life events on well-being is mediated by the evaluation of life projects, and this mediation may be moderated by age. Since life narratives become more coherent and more based on intrinsic goals with age (Bauer & McAdams, 2004), the evaluation of life projects will become a more important mediator variable in determining the effects of life events on well-being with age. In other words, life events would be considered much more consistent with the evaluation of life projects, which, in turn, would greatly contribute to well-being with increasing age.

Limitations

Although the OWBS has good psychometric qualities, there are some limitations of the research conducted. The most important of these is the lack of qualitative procedures before the validation study. Although we tried to provide preliminary evidence that all participants have a life project in their minds, a more thorough approach should have been implemented to see what participants evaluate when they are asked to ‘consider their lives as personal projects’.

Some research shows that SWB scores show intra-individual variability over time (Diener & Lucas, 2000). Although the re-test reliabilities found in this research were quite acceptable, the time interval is very limited and future research should evaluate the variability in the scores of the OWBS over a longer period of time. Moreover, the effects of daily events on the OWBS should be explored, given that these could have important effects on SWB (Clark & Watson, 1988).

Although the participants of the second study were from different age groups, the participants in validation studies were convenience samples composed of relatively young individuals. Moreover, almost all of the participants in the present studies were educated. Certainly, the parameters obtained in these studies limit the inferences that we can make regarding the validity of the OWBS across populations.

Conclusion

According to narrative psychology, people make sense of living by actively constructing stories containing characters moving toward goals through time (Richert, 2006). In line with this perspective, the OWBS, as a new measure of SWB, has been operationalized as affective evaluations of life stories containing the past, present, and future. This model of SWB accounted for considerable additional variance in both positive (ΔR^2 ranges from .105 to .241) and negative mental health indicators (ΔR^2 ranges from .080 to .276), above and beyond the current measures of SWB. Most variance accounted for by the OWBS scores in purpose in life indicates that this new construct is, indeed, closely related to eudaimonic factors. In support for such a conclusion, the OWBS scores have been found to be related to intrinsic motivation and psychological well-being.

The possibility of considering SWB from a eudaimonic perspective was indicated by Deci and Ryan (2008). Although the OWBS consisted of affect adjectives, it is still a eudaimonic measure since it regards happiness as the individuals' potential to flourish in life. As Thomas (1968) proposed more than 40 years ago, "the person who thinks that this is the good life would say such things as that he is useful, that he spent his time in a worthwhile way, and that he has been a success" (p.111).

It is therefore concluded that researchers in the counseling or psychotherapy field should evaluate SWB from a eudaimonic perspective in addition to hedonic ones. It is hoped that the measurement tool validated here will have an influence in activating such a motivation in the field of helping, since it captures those elements most closely related to inherent self-actualization motives.

REFERENCES

- Akaike, H. (1987). Factor analysis and AIC. *Psychometrika*, *52*, 317-332.
- Aristotle. (1991a). *Nicomachean Ethics*. On *World's Greatest Classic Books*. Ottawa, ON: Corel Corporation.
- Aristotle. (1991b). *Physics*. On *World's Greatest Classic Books*. Ottawa, ON: Corel Corporation.
- Barrett, L. F., Mesquita, B., Ochsner, K. N., & Gross, J. J. (2007). The experience of emotion. *Annual Review of Psychology*, *58*, 373-403.
- Bauer, J. J., & McAdams, D. P. (2004). Growth goals, maturity, and well-being. *Developmental Psychology*, *40*(1), 114-127.
- Bauer, J. J., McAdams, D. P., & Sakaeda, A. R. (2005a). Interpreting the good life: Growth memories in the lives of mature happy people. *Journal of Personality and Social Psychology*, *88*(1), 203-217.
- Bauer, J. J., McAdams, D. P., & Sakaeda, A. R. (2005b). Crystallization of desire and crystallization of discontent in narratives of life-changing decisions. *Journal of Personality*, *73*(5), 1181-1213.
- Benet-Martinez, V., & John, O. P. (1998). Los cinco grandes across cultures and ethnic groups: Multitrait multimethod analysis of the Big Five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology*, *75*, 729-750.
- Bentler, P. M., & Bonett, D. G. (1980). Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. *Psychological Bulletin*, *88*, 588-606.
- Bluck, S., & Habermas, T. (2001). Extending the study of autobiographical memory: thinking back about life across the life span. *Review of General Psychology*, *5*(2), 135-147.
- Bortner, R.W., & Hultsch, D.F. (1974). Patterns of subjective deprivation in adulthood. *Developmental Psychology*, *10*, 534-545.
- Bradburn, N. M. (1969). *The structure of psychological well-being*. Chicago: Aldine.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.), *Testing structural equations models* (pp. 136-162). Newbury Park, CA: Sage.
- Byrne, B. M. (1998). *Structural Equation Modeling with LISREL, PRELIS, and SIMPLIS: Basic Concepts, Applications, and Programming*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Cenkseven. (2004). *The predictors of subjective and psychological well-being in university students*. Unpublished Dissertation, Cukurova University, Adana.
- Clark, L. A., & Watson, D. (1988). Mood and the mundane: Relations between daily life events and self-reported mood. *Journal of Personality and Social Psychology*, *54*(2), 296-308.

- Clark, L. A., Watson, D., & Mineka, S. (1994). Temperament, personality, and the mood and anxiety disorders. *Journal of Abnormal Psychology, 103*(1), 103-116.
- Colquitt, J. A., and Simmering, M. J. "Conscientiousness, Goal Orientation, and Motivation to Learn During the Learning Process: A Longitudinal Study," *Journal of Applied Psychology, (83)*, 1998, pp. 654-665.
- Cuhadaroglu, F. (1986). *Self-esteem in adolescents*. Unpublished Master Thesis, Hacettepe University, Ankara.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Hedonia, eudaimonia, and well-being: An introduction. *Journal of Happiness Studies, 9*, 1-11.
- Derogatis, L. R. (1992). *The brief symptom inventory (BSI), administration, scoring and procedures: Manual II: Clinical Psychometric Research*.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin, 95*(3), 542-575.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment, 49*(1), 71-75.
- Diener, E., & Lucas, R. E. (2000). Subjective emotional well-being. In M. Lewis & J. M. Haviland (Eds.), *Handbook of emotions* (second ed., pp. 325-337). New York: Guilford.
- Diener, E., Sandvik, E., & Pavot, W. (1991). Happiness is the frequency, not the intensity, of positive versus negative affect. In F. Strack, M. Argyle & N. Schwarz (Eds.), *Subjective Well-Being: An Interdisciplinary Perspective*. New York: Pergamon.
- Diener, E., Sapyta, J. J., & Suh, E. M. (1998). Subjective well-being is essential to well-being. *Psychological Inquiry, 9*(1), 33-37.
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin, 125*(2), 276-302.
- Durak, M., Gençöz, T., & Senol-Durak, E. (2008). *The reliability and validity of the satisfaction with life scale in the samples of Turkish elderly and correctional officers*. Paper presented at the IV. European Conference on Positive Psychology, Rijeka-Opatija, Croatia.
- Erikson, E. H. (1959). *Identity and the life cycle*. New York: International University Press.
- Finch, J. F. (1998). Social undermining, support satisfaction, and affect: A domain-specific lagged effects model. *Journal of Personality, 66*(3), 315-334.
- Flora, D. B., & Curran, P. J. (2004). An empirical evaluation of alternative methods of estimation for confirmatory factor analysis with ordinal data. *Psychological Methods, 9*(4), 466-491.
- Frijda, N. H. (2005). Emotion experience. *Cognition and Emotion, 19*(4), 473-497.

- Gençöz, T. (2000). Pozitif ve negatif duygu ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması (The positive and negative affect scale: validity and reliability study). *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(46), 19-26.
- Goldie, P. (2004). Emotion feeling and knowledge of the world. In R. C. Solomon (Ed.), *Thinking about feeling: Contemporary philosophers on emotions* (pp. 91-106). Oxford: Oxford University Press.
- Headey, B., & Wearing, A. (1989). Personality, life events, and subjective well-being: Toward a dynamic equilibrium model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(4), 731-739.
- Heidegger, M. (1996). *Being and time* (J. Macquarrie & E. Robinson, Trans.). Oxford: Blackwell.
- Hooker, K. (2002). New directions for research in personality and aging: A comprehensive model for linking levels, structures, and processes. *Journal of Research in Personality*, 36, 318-334.
- Horn, J. L. (1965). A rationale and test for the number of factors in factor analysis. *Psychometrika*, 30, 179-185.
- Husserl, E. (1970). *The crisis of the European sciences and transcendental phenomenology* (D. Carr, Trans.). Evanston, IL: Northwestern University Press.
- Ivey, A. E. (1986). *Developmental Theory: Theory into Practice*. California: Jossey Bass.
- Johnson, M. K., & Sherman, S. J. (1990). Constructing and reconstructing the past and the future in the present. In E. T. Higgins & R. M. Sorrentino (Eds.), *Handbook of motivation and cognition: Foundations of social behavior* (Vol. 2, pp. 482-526). New York: Guilford Press.
- Jokisaaki, M. (2003). Regret appraisals, age, and subjective well-being. *Journal of Research in Personality*, 37, 487-503.
- Jöreskog, K. G., & Sörbom, D. (2001). *Lisrel 8: User's reference guide*. Chicago: Scientific Software International.
- Kant, I. (1965). *Critique of pure reason* (N. K. Smith, Trans.). New York: Macmillan.
- Karniol, r., & Ross, M. (1996). The motivational impact of temporal focus: Thinking about the future and the past. *Annual Review of Psychology*, 47, 593-620.
- Kasser, T., & Ryan, R. M. (1996). Further examining the American dream: Different correlates of intrinsic and extrinsic goals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, 280-287.
- Kennedy, Q., Mather, M., & Carstensen, L. L. (2004). The role of motivation in the age-related positivity effect in autobiographical memory. *Psychological Science*, 15(3), 208-214.
- King, L. A., & Hicks, J. A. (2007). Whatever happened to "What might have been"? *American Psychologist*, 62(7), 625-636.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: Chicago University Press.

- Lane, R. D., Quinlan, D. M., Schwartz, G. E., Walker, P. A., & Zeitlin, S. B. (1990). The levels of emotional awareness scale: A cognitive-developmental measure of emotion. *Journal of Personality Assessment*, *55*, 124-134.
- Lazarus, R. (1994). The past and the present in emotion. In P. Ekman & R. J. Davidson (Eds.), *The nature of emotion: fundamental questions* (pp. 307-312). Oxford: Oxford University Press.
- Lent, R. W. (2004). Toward a unifying theoretical and practical perspective on well-being and psychological adjustment. *Journal of Counseling Psychology*, *51*(4), 482-509.
- Lewin, K. (1948) *Resolving social conflicts; selected papers on group dynamics*. Gertrude W. Lewin (ed.). New York: Harper & Row, 1948.
- Lewin, K. (1951) *Field theory in social science; selected theoretical papers*. D. Cartwright (ed.). New York: Harper & Row.
- Lewis, M., & Todd, R. M. (2005). Getting emotional: A neural perspective on emotion, intention, and consciousness. *Journal of Consciousness Studies*, *12*, 210-235.
- Lucas, M. (2004). Existential regret: A crossroads of existential anxiety and existential guilt. *Journal of Humanistic Psychology*, *44*, 58-70.
- Maruyama, G. M. (1998). *Basics of structural equation modeling*. Thousand Oaks: CA: Sage.
- MacLeod, A.K. & Conway, C. (2005) Well-being and the anticipation of future positive experiences: The role of income, social networks and planning ability. In: *Cognition and Emotion*, Vol. 19, 2005, p. 357-374.
- McAdams, D. P. (1999). Personal narratives and the life story. In L. A. Pervin & O. P. John (Eds.), *Handbook of personality: theory and research* (2nd ed., pp. 478-500). New York: Guilford.
- McAdams, D. P. (2001). The psychology of life stories. *Review of General Psychology*, *5*(2), 100-122.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1991). Adding Liebe und Arbeit: The full five-factor model and well-being. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *17*, 227-232.
- Meyer, G. J., & Shack, J. R. (1989). Structural convergence of mood and personality: Evidence for old and new directions. *Journal of Personality and Social Psychology*, *57*(4), 691-706.
- Neimeyer, R. A. (1993). An appraisal of constructivist psychotherapies. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, *61*(2), 221-234.
- Newby-Clark, I. R., & Ross, M. (2003). Conceiving the past and future. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *29*(7), 807-818.
- Nussbaum, M. C. (2001). *Upheavals of Thought: The Intelligence of Emotions*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Oishi, S., & Diener, E. (2001). Goals, culture, and subjective well-being. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27(12), 1674-1682.
- Oishi, S., Diener, E., Lucas, R. E., & Suh, E. M. (1999). Cross-cultural variations in predictors of life satisfaction: Perspectives from needs and values. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25(8), 1999.
- Prenda, K. M., & Lachman, M. E. (2001). Planning for the future: A life management strategy for increasing control and life satisfaction in adulthood. *Psychology and Aging*, 16(2), 206-216.
- Rappaport, H., Enrich, K. I., & Wilson, A. (1985). Relation between ego identity and temporal perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48, 1609-1620.
- Reise, S. P., Waller, N. G., & Comrey, A. L. (2000). Factor analysis and scale revision. *Psychological Assessment*, 12, 287-297.
- Richert, A. J. (2006). Narrative psychology and psychotherapy integration. *Journal of Psychotherapy Integration*, 16(1), 84-110.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the Adolescent Self-Image*. Princeton, NJ.: Princeton University Press.
- Robinson, M. D., & Ryff, C. D. (1999). The role of self-deception in perceptions of past, present, and future happiness. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25, 595-606.
- Russell, J. A. (2003). Core affect and the psychological construction of emotion. *Psychological Review*, 110(1), 145-172.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52, 141-166.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.
- Sahin, N. H., & Durak, A. (1994). Kisa semptom envanteri: Türk gençleri için uyarlanması (Brief Symptom Inventory: Adaptation for the Turkish youth). *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31), 44-56.
- Santor, D. A., & Zuroff, D. C. (1994). Depressive symptoms: Effects of negative affectivity and failing to accept the past. *Journal of Personality Assessment*, 63(2), 294-312.
- Sarbin, T. (1986). The narrative as root metaphor for psychology. In T. Sarbin (Ed.), *Narrative psychology: the storied nature of human conduct* (pp. 3-21). New-York: Praeger.
- Schmutte, P. S., & Ryff, C. D. (1997). Personality and well-being: Reexamining methods and meanings. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 540-559

- Schwarz, N., & Strack, F. (1991). Evaluating one's life: a judgment model of subjective well-being. In F. Strack, M. Argyle & N. Schwarz (Eds.), *Subjective well-being: an interdisciplinary perspective* (pp. 27-47). New York: Pergamon.
- Seligman, M. E. P., & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology. *American Psychologist*, 55(1), 5-14.
- Shmotkin, D. (2005). Happiness in the face of adversity: reformulating the dynamic and modular bases of subjective well-being. *Review of General Psychology*, 9(4), 291-325.
- Şimşek, Ö. F. (2009). Happiness revisited: Ontological well-being as a theory-based construct of subjective well-being. *Journal of Happiness Studies*.
- Şimşek, Ö. F. (2011). An Intentional Model of Emotional Well-Being: The Development and Initial Validation of a Measure of Subjective Well-Being. *Journal of Happiness Studies*, 12, 421-442.
- Singer, J. A. (1995). Seeing one's self: locating narrative memory in a framework of personality. *Journal of Personality*, 63(3), 429-457.
- Singer, J. A., & Bluck, S. (2001). New perspectives on autobiographical memory: the integration of narrative processing and autobiographical reasoning. *Review of General Psychology*, 5(2), 91-99.
- Solomon, R. C. (2006). Emotions in phenomenology and existentialism. In H. L. Dreyfus & M. A. Wrathall (Eds.), *A Companion to Phenomenology and Existentialism*. London: Blackwell.
- Staudinger, U.M., Bluck, S., and Herzberg, P.Y. (2003). Looking back and looking ahead: Adult age differences in consistency of diachronous ratings of subjective well-being. *Psychology and Aging*, 18(1), 13-24.
- Staudinger, U. M. (2001). Life reflection: A social-cognitive analysis of life review. *Review of General Psychology*, 5(2), 148-160.
- Stock, W. A., Okun, M. A., & Benin, M. (1986). Structure of subjective well-being among the elderly. *Psychology and Aging*, 1(2), 91-102.
- Sumer, N., Lajunen, T., & Ozkan, T. (2005). Big five personality traits as the distal predictors of road accident involvement. In G. Underwood (Ed.), *Traffic and transport psychology* (pp. 215-227). Linois: Elsevier.
- Talarico, J. M., LaBar, K. S., & Rubin, D. C. (2004). Emotional intensity predicts autobiographical memory experience. *Memory & Cognition*, 32(7), 1118-1132.
- Thomas, D. A. L. (1968). Happiness. *The Philosophical Quarterly*, 18(71), 97-113.
- Watson, D., & Clark, L. A. (1984). Negative affectivity: The disposition to experience negative affective states. *Psychological Bulletin*, 96(96), 465-490.

- Watson, D., & Clark, L. A. (1997). Extraversion and its positive emotional core. In R. Hogan, J. Johnson & S. Briggs (Eds.), *Handbook of personality psychology* (pp. 767-793). San Diego: Academic Press.
- Watson, D., Clark, L. A., McIntyre, C. W., & Hamaker, S. (1992). Affect, personality, and social activity. *Journal of Personality and Social Psychology*, *63*(6), 1011-1025.
- Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, *54*(6), 1063-1070.
- Wilson, A. E., & Ross, M. (2001). From chump to champ: People's appraisals of their earlier and present selves. *Journal of Personality and Social Psychology*, *80*, 572-584.
- Wrosch, C., Bauer, I., & Scheier, M. F. (2005). Regret and quality of life across the adult life span: The influence of disengagement and available future goals. *Psychology and Aging*, *20*(4), 657-670.
- Zelenski, J. M., & Larsen, R. J. (2002). Predicting the future: How affect-related personality traits influence likelihood judgments of future events. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *28*, 1000-1010.

Tables

Table 1
Means, Standard Deviations and Factor Loadings of the Items of OWBS

Items	X	SD	Nothingness	Hope	Regret	Activation
Aimless	2.62	1.25	.73			
Lost	3.18	1.21	.72			
Irresponsible	2.85	1.38	.71			
Empty	2.72	1.08	.68			
Helpless	2.98	1.09	.68		.22	
Anxious	3.32	1.15	.55	.20		
Courageous	3.08	1.24		.75		
Strong	3.44	1.21		.73		
Forward-looking	3.15	1.32	.31	.69		
Hopeful	3.52	1.20		.69	.21	
Confident	2.97	1.16		.69		
Ambitious			.20	.58		
Regretful	2.80	1.63			.86	
Satisfied®	2.84	1.04	.34		.77	
Guilty	3.18	1.60	.21		.75	
Proud®	3.07	1.18			.67	
Upset	2.97	1.23			.63	
Incompetent	2.70	1.83	.23		.61	
Disappointed	2.93	1.34	.20		.58	
Energetic	3.08	1.25				.85
Excited	2.95	1.12				.79
Enthusiastic	3.41	1.19		.23		.77
Tired ®	2.95	1.35	.21			.60
Motivated	2.72	1.09				.56

Notes. $N = 232$; Principal axis factor analysis with direct oblimin method was used in the analyses; The OWBS item ratings range from 1 to 5. Likert scale anchors ranged from 1 = *very slightly or not at all* to 5 = *extremely*. Factor loadings less than .20 are not represented; ® = Reverse scored items.

Table 2
The Results of Confirmatory Factor Analyses on the OWBS

Indices	Four-Factor Model	Three-Factor Model	One-Factor Model	Higher-Order Model
χ^2	941.05	1009.64	1188.65	967.12
df	246	249	252	248
CFI	.99	.99	.98	.99
GFI	.99	.98	.98	.99
AGFI	.98	.98	.98	.98
RMSEA	.069	.072	.079	.070
	(90% CI = .064-.074)	(90% CI = .067-.076)	(90% CI = .075-.084)	(90% CI = .065-.075)
AIC	1049.05	1111.64	1284.66	1071.12
ECVI	1.77	1.87	2.17	1.81

Notes. $N = 549$; GFI = goodness-of-fit index; AGFI = adjusted goodness-of-fit index; RMSEA = root-mean-square error of approximation; CFI = comparative fit index; CI = Confidence interval.

Table 3a
Intercorrelations among OWB, SWB, and the Big-Five Personality Dimensions

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.The OWBS	-											
2.Regret	-.80**	-										
3.Nothingness	-.73**	.60**	-									
4.Activation	.73**	-.38**	-.39**	-								
5.Hope	.77**	-.45**	-.29**	.51**	-							
6.Positive affect	.57**	-.30**	-.26**	.59**	.55**	-						
7.Negative affect	-.55**	.45**	.58**	-.47**	-.21*	-.31**	-					
8.Life satisfaction	.55**	-.39**	-.29**	.39**	.56**	.33**	-.26**	-				
9.Neuroticism	-.36**	.31**	.42**	-.28**	-.13	-.24*	.63**	-.15	-			
10.Extraversion	.43**	-.19	-.24*	.50**	.37**	.57**	-.28**	.18	-.08	-		
11.Openness	.45**	-.22*	-.14	.45**	.52**	.54**	-.33**	.30**	-.23*	.42**	-	
12.Agreeableness	.01	-.07	-.07	.15	.02	.18	-.22*	.08	-.22*	.14	.21*	-
13.Conscientiousness	.41**	-.29**	-.32**	.22*	.40**	.41**	-.27**	.15	-.27**	.11	.23*	.20*

Notes: $N = 99$, * $p < .05$ ** $p < .01$.

Table 3b
Intercorrelations among OWB, Psychological Well-Being, and Aspirations

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
1. Owb	-																						
2. Regret	-.74**	-																					
3. Nothingness	-.77**	.44**	-																				
4. Activation	.80**	-.50**	-.51**	-																			
5. Hope	.83**	-.43**	-.51**	.58**	-																		
6. Autonomy	.40**	-.28**	-.23*	.37**	.38**	-																	
7. Env. Mas.	.61**	-.49**	-.43**	.52**	.49**	.49**	-																
8. Personal Growth	.42**	-.27**	-.43**	.35**	.28**	.25*	.47**	-															
9. Pos. Rel.	.32**	-.25*	-.32**	.26**	.19	.38**	.49**	.35**	-														
10. Purpose in life	.59**	-.37**	-.59**	.58**	.52**	.36**	.59**	.57**	.47**	-													
11. Self-acceptance	.67**	-.66**	-.40**	.50**	.55**	.54	.69**	.36**	.52**	.54**	-												
12. Wealth (imp.)	-.13	-.03	.19	-.13	-.07	-.28**	-.18	-.25**	-.30**	-.33**	.21*	-											
13. Wealth (lik.)	.27**	-.18	-.16	.13	.33**	.06	.17	.01	-.02	.12	.18	.36**	-										
14. Wealth (att.)	.07	.12	.01	-.18	.05	.02	-.03	-.13	-.03	-.02	.01	.13	.46**	-									
15. Image (imp.)	.19	.13	.28**	-.04	-.11	-.36**	-.20*	-.29**	-.26**	-.34**	-.23*	.68**	.22	.20*	-								
16. Image (lik.)	.09	-.06	.07	.07	.19	.01	.12	.04	-.07	-.04	.13	.41**	.68**	.46**	.54**	-							
17. Image (att.)	.10	-.08	-.01	.03	.18	.16	.08	.01	.02	.04	.22*	.18	.35**	.62**	.29**	-.59**	-						
18. Growth (imp.)	.19	-.09	-.11	.19	.19	.16	.39**	.32**	.36**	.42**	.34**	-.03	.21	-.12	-.04	.12	-.05	-					
19. Growth (lik.)	.44**	-.32**	-.37**	.28**	.40**	.32**	.53**	.43**	.36**	.54**	.52**	-.14	.27**	.00	-.16	.18	.13	.54**	-				
20. Growth (att.)	.23*	-.14	-.25*	.04	.25*	.23*	.30**	.14	.17	.32**	.35**	-.13	.13	.44**	-.13	.06	.48**	.12	.42**	-			
21. Relationships (imp)	.01	-.05	-.01	.04	-.03	-.04	.15	.13	.30**	.12	.18	.11	.16	.03	.17	.19	.06	.62**	.37**	.18	-		
22. Relationships (lik)	.36**	-.31**	-.29**	.30**	.25*	.24*	.51**	.30**	.43**	.36**	.50**	-.01	.29**	.05	.00	.28**	.14	.45**	.63**	.34**	.57**	-	
23. Relationships (att)	.19	-.22*	-.15	.09	.13	.19	.32**	.08	.43**	.25**	.39**	-.11	.08	.35**	.03	.12	.39**	.18	.35**	.59**	.43**	.62**	-

Notes: N = 101; Env. Mas = Environmental mastery; pos. rel. = positive relations with others; imp = importance; lik. = likelihood; att. = attainment;

* p < .05 ** p < .01 *** p < .001

Table 4
Factors and Their Corresponding Eigenvalues from the Unrotated Principal Components Analyses of the PANAS, the OWBS and the BFI Items

Factor	Solution	
	PANAS & E & N	OWBS & E & N
1	7.708	9.013
2	4.742	5.044
3	2.561	2.788
4	1.865	2.405
5	1.634	2.093
6	1.509	1.790
7	1.318	1.462
8	1.241	1.262
9	1.168	1.169
10	1.008	1.075
11		1.047

Notes: $N = 99$; Principal components analysis method was used.

Table 5
Hierarchical Multiple Regressions: The OWBS, the PANAS, and the BFI as Predictors of Life Satisfaction

Criteria/Predictors	β_1	β_2	β_3	R	R ²	Adj. R ²	ΔR^2
Entered by Step							
Life Satisfaction							
Step 1				.320	.103	.057	
EXTRAVERSION	.067	.071	-.142				
AGREEABLENESS	.004	-.009	.115				
CONSCIENTIOUSNESS	.070	.012	-.174				
NEUROTICISM	-.071	.053	.043				
OPENNESS	.223*	.144	-.029				
Step 2				.388	.151	.089	.048
PA		.247	.065				
NA		-.195	-.083				
Step 3				.617	.380	.306	.230***
REGRET			-.119				
NOTHINGNESS			-.085				
ACTIVATION			.087				
HOPE			.521***				

Notes: N = 99; ** p<.01

Table 6
Hierarchical Multiple Regressions: SWB and OWB as Predictors of Positive and Negative Mental Health Indicators

Criterion/Predictors Entered by Step	β_1	β_2	β_3	R	R ²	Adj. R ²	ΔR^2
Autonomy							
Step 1				.436	.190	.182	.190***
PA	.389***	.405***	.244**				
NA	-.132	-.156*	-.066				
Step 2				.439	.193	.180	.003
LS		-.063	-.216**				
Step 3				.546	.299	.272	.105***
NOTHINGNESS			-.111				
HOPE			.191*				
ACTIVATION			.217*				
REGRET			-.034				
Environmental Mastery							
Step 1				.565	.320	.313	.320***
PA	.434***	.388***	.326***				
NA	-.284***	-.214**	-.073				
Step 2				.588	.345	.335	.026**
LS		.185**	.047				
Step 3				.696	.485	.465	.139***
NOTHINGNESS			-.263***				
HOPE			-.063				
ACTIVATION			.022				
REGRET			-.265***				
Personal Growth							
Step 1				.276	.076	.067	.076**
PA	.214**	.212**	.191**				
NA	-.136	-.133	-.022				
Step 2				.276	.076	.062	.000
LS		.007	-.080				
Step 3				.434	.188	.158	.112***
NOTHINGNESS		-.365***					
HOPE		.031					
ACTIVATION		-.038					

NA	.561***	.496***	.404				
Step 2				.579	.336	.325	.023*
LS		-.183	-.087				
Step 3				.645	.416	.394	.080***
NOTHINGNESS			.296***				
HOPE			-.068				
ACTIVATION			-.040				
REGRET			.031				
Anxiety							
Step 1				.553	.306	.299	.306***
PA	-.042	-.009	.037				
NA	.543***	.493***	.387***				
Step 2				.565	.320	.309	.013
LS		-.133	-.035				
Step 3				.648	.420	.398	.100***
NOTHINGNESS			.324***				
HOPE			-.068				
ACTIVATION			-.005				
REGRET			.018				
Negative Self							
Step 1				.525	.276	.268	.276***
PA	-.084	.066	-.060				
NA	.501***	.474***	.368***				
Step 2				.529	.280	.268	.004
LS		-.073	.007				
Step 3				.625	.391	.367	.111***
NOTHINGNESS			.344***				
HOPE			-.001				
ACTIVATION			.098				
REGRET			.001				
Self Esteem							
Step 1				.567	.321	.314	.321***
PA	.395***	.307***	.156**				
NA	-.332***	-.197**	-.059				
Step 2				.646	.417	.408	.096***
LS		.356***	.172**				
Step 3				.752	.565	.549	.148***

NOTHINGNESS	-.215**
HOPE	.137*
ACTIVATION	.130*
REGRET	-.180*

Note: $N = 195$; *** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$.

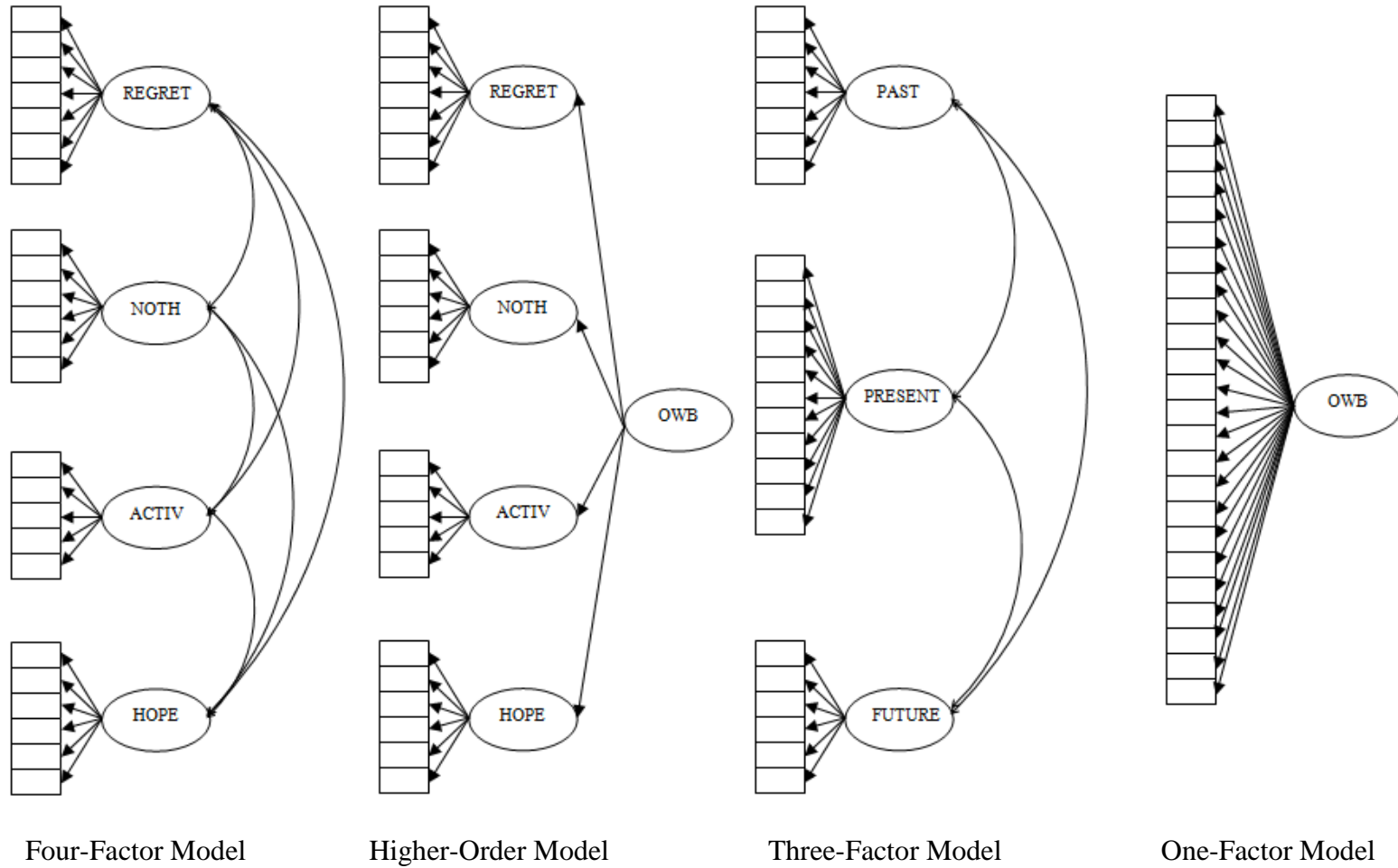

Figure 1. Measurement models tested in Study 2.

Notes: NOTH = Nothingness, ACTIV = Activation; Item content is not represented.

**TÜBİTAK
PROJE ÖZET BİLGİ FORMU**

Proje No: 108K394
Proje Başlığı: Yeni Bir Pozitif Ruh Sağlığı Değişkenine Doğru: Ontolojik İyi-Oluş Halinin Ölçülmesi, Kültürlerarası Geçerliğinin Test Edilmesi ve Psikometrik Üstünlüklerinin Belirlenmesi
Proje Yürütücüsü ve Araştırmacılar: Yard. Doç. Dr. Ömer Faruk ŞİMŞEK, Yard. Doç. Dr. Yaşar Kuzucu, Yard. Doç. Dr. Hasan Atak
Projenin Yürütüldüğü Kuruluş ve Adresi: İzmir Ekonomi Üniversitesi, Sakarya Caddesi, No:156 35330 Balçova - İzmir / TÜRKİYE
Destekleyen Kuruluş(ların) Adı ve Adresi: İzmir Ekonomi Üniversitesi, Sakarya Caddesi, No:156 35330 Balçova - İzmir / TÜRKİYE
Projenin Başlangıç ve Bitiş Tarihleri: 01.02.2009/01.12.2011
Öz (en çok 70 kelime) Bu araştırmanın temel amacı, literatürde kullanılan ÖİÖ ölçme modellerine alternatif bir model doğrultusunda yeni bir ölçme aracı geliştirmek, kültürlerarası geçerliğini ve ruh sağlığı değişkenleriyle ilişkilerini incelemek ve PDR alanında kullanılacak bir program geliştirmektir. Faktör analizi sonunda ölçeğin 4 faktörlü bir yapıda olduğu, kültürlerarası geçerliğinin olduğu ve ruh sağlığı değişkenleriyle (depresyon, kaygı, kişilik gibi) ilişkili olduğu bulunmuştur. Geliştirilen programın depresyonu azaltmakta etkili olduğu da bulunmuştur.
Anahtar Kelimeler: Ontolojik iyi oluş, Öznel iyi oluş, Ruh sağlığı, Yaşam doyumu, Kültürlerarası geçerlik.
Fikri Ürün Bildirim Formu Sunuldu mu? Evet ☐ Gerekli Değil ☒
Fikri Ürün Bildirim Formu'nun tesliminden sonra 3 ay içerisinde patent başvurusu yapılmalıdır.
Projeden Yapılan Yayınlar: 1. Affective Reactions to One's Whole Life: Preliminary Development and Validation of the Ontological Well-Being Scale, Journal of Happiness (Ekte sunulmuştur). 2. Occupation as a Personal Project System: Application of the Ontological Well-Being Concept to Workplace Journal of Happiness (Ekte sunulmuştur).
Ekte Bulunan "ARDEB Başarı Öyküsü Formu", "Kazanımlar" Bölümünde Belirtilen Kriterlere Göre Proje Çıktılarınızın Başarı Öyküsü Niteliği Taşındığını Düşünüyorsanız

“ARDEB Başarı Öyküsü Formu”nu doldurunuz.

Proje Adı	Proje Yürütücüsü
<p align="center">(PROJE ŞEKİL/GRAFIK/ FOTOĞRAF)</p> <p><i>(En fazla 4 tane – jpg formatında, 35 x 35 cm (300 dpi)):</i></p> <p><i>İsimleriyle ve şekil altı açıklamalarıyla birlikte sıralanmış olarak formda belirtilmesi ve 300 dpi çözünürlükte ayrı jpeg dosyaları halinde formun ekleri olarak gönderilmesi gerekmektedir.</i></p>	Proje No
	Destek Miktarı (TL)
	Proje Başlama-Bitiş Tarihi
	Yürütücü Kuruluş
	<p align="center">(PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ FOTOĞRAF)</p> <p><i>300 dpi çözünürlükte ayrı jpeg dosyası olarak forma eklenmelidir.</i></p>
Projenin Amacı ve Önemi <i>(En fazla 150 kelime)</i> (Maddeler halinde sıralayınız)	
Proje ile Elde Edilen veya Beklenen Bilimsel, Teknolojik, Ekonomik ve Sosyal Kazanımlar <i>(En fazla 200 kelime)</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Projeden uluslararası, etki faktörü yüksek dergilerde yapılan yayın(lar)-(etki faktörünü de veriniz) • Proje kapsamında elde edilen ürün, buluş, çıktı vb. için alınacak/alınmış patentler ve/veya gerçekleştirilmiş/gerçekleştirilecek teknolojik/ticari uygulama(lar) • Proje kapsamında alınan ödüller/ödül adaylıkları • Projenin ülkenin bilimsel ve teknolojik araştırma gücüne, bilim insanı yetiştirilmesi ve yeni yetenekler kazanılmasına sağladığı katkılar 	
Proje için TÜBİTAK Desteğinin Önemi <i>(En fazla 150 kelime)</i>	

ARDEB BAŞARI ÖYKÜSÜ

1. Proje yürütücüsü iletişim bilgileri:

Adı – Soyadı :

Unvanı :

Telefon :

E-posta adresi :